



TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická



Analýza zápisu do 1. tříd na běžné základní škole

Diplomová práce

Studijní program: M7503 – Učitelství pro základní školy
Studijní obor: 7503T047 – Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Autor práce: **Kateřina Cvrčková**
Vedoucí práce: Mgr. Helena Picková



ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Cvrčková**
Osobní číslo: **P13000812**
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň základní školy**
Název tématu: **Analýza zápisu do 1. tříd na běžné základní škole**
Zadávající katedra: **Katedra primárního vzdělávání**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíle:

- analýza pozorování zápisu do 1. tříd na několika běžných základních školách - na základě získaných informací vytvoření zásobníku pomůcek a činností, který bude sloužit učitelům při zápisu do 1. tříd základní školy

Metody:

- pozorování, analýza

Požadavky:

- prostudovat odbornou literaturu k danému tématu - provést analýzu pozorování zápisu do 1. tříd - vytvořit zásobník pomůcek a činností pro zápis do 1. tříd základní školy - provést pilotáž vytvořených pomůcek a činností u předškolních dětí v dané mateřské škole

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KASLOVÁ, Michaela. Předmatematické činnosti v předškolním vzdělávání. Praha: Raabe, 2012, 166 s. ISBN 978-80-86307-96-1.

KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA. Předškolní a primární pedagogika. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, 455 s. ISBN 978-80-7367-828-9.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. Vývojová psychologie. Vyd. 2. Praha: Grada, 2006, 368 s. ISBN 8024712849.

NÁDVORNÍKOVÁ, Hana. Kognitivní činnosti v předškolním vzdělávání. Praha: Raabe, 2012, 168 s. ISBN 978-80-86307-87-9.

OTEVŘELOVÁ, Hana. Školní zralost a připravenost. Vyd. 1. Praha: Portál, 2016, 144 s. ISBN 978-80-2621-092-4.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2014, 384 s. ISBN 978-80-262-0644-6.


Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Helena Picková

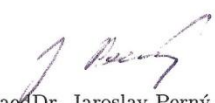
Centrum praktické přípravy

Datum zadání diplomové práce: **14. listopadu 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2018**


prof. RNDr. Jan Píček, CSc.
děkan




doc. PaedDr. Jaroslav Perný, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. prosince 2016

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Heleně Pickové za odborné vedení diplomové práce, za podnětné připomínky, konzultace, ochotu a trpělivost. Dále děkuji všem školám, které mi pomohly získat potřebné informace pro zpracování diplomové práce. Poděkování patří také mé rodině, která mě podporovala po celou dobu studia.

Anotace

Diplomová práce „Analýza zápisu do 1. tříd na běžné základní škole“ popisuje přechod dítěte z mateřské školy do školy základní. V teoretické části autorka charakterizuje děti předškolního věku, školní zralost a připravenost dětí a oblasti sledované u běžných zápisů do 1. tříd základní školy. Praktická část se člení na dva celky. První částí je analýza a následná komparace pozorovaných zápisů. Na základě získaných informací autorka vytvořila zásobník pomůcek a činností pro zápis do 1. třídy základní školy, které následně pilotovala v MŠ u předškolních dětí, jež absolvují zápis do první třídy v daném školním roce.

Klíčová slova

Zápis do 1. třídy, preprimární vzdělávání, odklad povinné školní docházky, školní připravenost, školní zralost, rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Annotation

The thesis „Analysis of Common Elementary School First-Grade Enrolment“ describes the transition of a child from kindergarten to elementary school. In the theoretical part, the author characterizes pre-school children, school maturity and school readiness of children, and the areas observed during common enrolment practices in primary schools. The practical part is divided into two units. The first part contains the analysis of observed enrolment records and the subsequent part compares them. On the basis of the information obtained, the author created teaching aids and activities for enrolment in the first grade of elementary school that were subsequently piloted with kindergarten pre-school children who enrol in the first grade in the given school year.

Key words

Primary school registration, pre-primary education, postponement of school attendance, school readiness, school maturity, Framework Educational Programme for pre-school education

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ	9
SEZNAM TABULEK	10
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ	11
ÚVOD	12
1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU	14
1.1. Tělesný vývoj	14
1.2. Pohybový vývoj	14
1.3. Myšlení a řeč	15
1.4. Smyslové vnímání	16
1.5. Citový vývoj	17
1.6. Sociální vývoj	18
2 PREPRIMÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	19
2.1. Cíle preprimárního vzdělávání	19
2.1.1. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	19
2.2. Současné změny v rámci novely zákona	21
2.2.1. Povinné předškolní vzdělávání	21
2.2.2. Změna termínu zápisů do 1. ročníku základních škol	22
2.3. Školní zralost a připravenost	24
3 ZÁPIS DO 1. TŘÍDY ZŠ	25
3.1. Sledované oblasti při zápisu do 1. třídy ZŠ	25
3.1.1. Motorika	25
3.1.2. Samostatnost a sebeobsluha	27
3.1.3. Poznávací schopnosti	28
3.1.4. Sociální dovednosti a emocionální projevy	32
3.1.5. Práceschopnost a pozornost	32
4 ODKLAD POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY	33
4.1. Přípravné třídy	34

PRAKTICKÁ ČÁST	35
1 CÍLE VÝZKUMU	36
1.1. Výzkumné otázky.....	36
1.2. Metody výzkumu	36
2 ANALÝZA ZÁPISŮ DO 1. TŘÍDY ZŠ	37
2.1. ZŠ Koberovy	37
2.1.1. Charakteristika ZŠ Koberovy	37
2.1.2. Popis průběhu zápisu do 1. třídy.....	38
2.2. ZŠ Pelechovská	41
2.2.1. Charakteristika ZŠ Pelechovská	41
2.2.2. Popis průběhu zápisu do 1. třídy.....	42
2.3. ZŠ Ostašov	46
2.3.1. Charakteristika ZŠ Ostašov	46
2.3.2. Popis průběhu zápisu do 1. třídy	47
3 KOMPARACE ANALYZOVANÝCH ZÁPISŮ DO 1. TŘÍD NA UVEDENÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH	50
4 ZÁSOBNÍK POMŮCEK A ČINNOSTÍ PRO ZÁPIS DO 1. TŘÍDY ZŠ	54
5 PILOTÁŽ POMŮCEK A ČINNOSTÍ U PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ V MŠ.....	65
6 ANALÝZA TESTOVANÝCH POMŮCEK A ČINNOSTÍ	69
7 DISKUZE	74
8 ZÁVĚR.....	79
9 SEZNAM LITERATURY.....	81
10 SEZNAM PŘÍLOH.....	84

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 – Počty dětí podle výsledku zápisu a podle pohlaví v letech 2014 a 2015 převzato ¹	23
Obrázek č. 2 – Počty dětí podle výsledku zápisu a podle pohlaví v letech 2015 a 2016 převzato ²	23
Obrázek č. 3 – ZŠ Koberovy, magn. tabule	39
Obrázek č. 4 – ZŠ Koberovy, poznávání geom. tvarů	39
Obrázek č. 5 – ZŠ Koberovy, upomínkový list	40
Obrázek č. 6 – ZŠ Pelechovská, stanoviště poh. zápisu	43
Obrázek č. 7 – Analýza pomůcek, obtahování obrázku	69
Obrázek č. 8 – Analýza pomůcek, dokreslení obrázku	70
Obrázek č. 9 – Analýza pomůcek, hra veselý šašek	70
Obrázek č. 10 – Analýza pomůcek, přilož části obrázku	71
Obrázek č. 11 – Analýza pomůcek, najdi nesmysly	71
Obrázek č. 12 – Analýza pomůcek, doplň rýmy	71
Obrázek č. 13 – Analýza pomůcek, roční období	72
Obrázek č. 14 – Analýza pomůcek, prostorová orientace	72
Obrázek č. 15 – Analýza pomůcek, seřaď zvířátka podle velikosti	73
Obrázek č. 16 – Analýza pomůcek, vyber obrázek, vhodné řady	73
Obrázek č. 17 – Analýza pomůcek, vyber obrázek, nevhodné řady	73
Obrázek č. 18 – Řeč a slovní zásoba, pomůcky před úpravou	78
Obrázek č. 19 – Řeč a slovní zásoba, pomůcky po úpravě	78

¹ převzato z (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>)

² převzato z (<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>)

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Komparace zápisů 1. část.....	51
Tabulka č. 2 – Komparace zápisů 2. část.....	52
Tabulka č. 3 – Přehled názvů oblastí s barvami	54
Tabulka č. 4 – Tabulka testování pomůcek a činností, 1. strana	67
Tabulka č. 5 – Tabulka testování pomůcek a činností, 2. strana	68

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

cca – cirka

IVP – individuální vzdělávací plán

MŠ – mateřská škola

např. – například

RVP PV – rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

tzn. – to znamená

tzv. – takzvaný

ZŠ – základní škola

ÚVOD

Ve své diplomové práci na téma *Analýza zápisu do 1. tříd na běžné základní škole* se budu podrobně věnovat problematice zápisů do 1. tříd na běžných základních školách v ČR. Toto téma jsem si zvolila proto, že mne zajímá složitý vývojový proces a přechod z období předškolního do období školního. V tomto období se odehrávají změny fyzické i psychické. Myslím si, že pro budoucího učitele je nezbytné tyto proměny znát, nejen pro určování školní zralosti a připravenosti, ale také pro pochopení dětí v této nejednoduché životní situaci, jakou je přechod z mateřské školy do školy základní.

Před nástupem ke studiu oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ jsem krátce působila jako učitelka v mateřské škole, kde jsem pracovala se skupinou předškoláků a mohla tak každý den sledovat jejich vývoj. Předškoláci jsou děti plné entuziasmu a zvědavosti, jak potvrzuje i odborná literatura.

Svou diplomovou práci jsem rozdělila na část teoretickou a část praktickou. Teoretickou část jsem přehledně rozdělila do kapitol a podkapitol. V první kapitole popisuji specifika dětí v předškolním věku, kde rozebírám fyzickou, psychickou i sociální oblast. Další tři kapitoly jsem záměrně sestavila postupně, podle toho jakými etapami předškolní dítě prochází. Druhá kapitola popisuje preprimární vzdělávání, které dítě začne absolvovat ještě před samotným zápisem do 1. třídy ZŠ. Do této části jsem zapojila i dvě zásadní změny v rámci novely zákona, které vešly v platnost v roce 2017. V následné etapě se předškolák dostává ke konci preprimárního vzdělávání a přichází k zápisu do 1. ročníku, proto je Zápis do 1. třídy ZŠ třetí kapitolou mé teoretické části. Zde popisuji veškeré oblasti, na které by se měl učitel při zápisu do první třídy zaměřit a jmenuji konkrétní dovednosti, kterými by mělo zralé a připravené dítě před nástupem do první třídy disponovat. Po absolvování zápisu dochází k přijetí dítěte na základní školu, na kterou nastoupí v následujícím školním roce. V opačném případě může dojít

k nepřijetí dítěte. Poslední kapitolou teoretické části je proto odklad povinné školní docházky. V této kapitole jsem popsala, co se v dané situaci očekává od rodičů i od školy a jaké náležitosti jsou ke zdárnému odkladu povinné školní docházky požadovány. Připojila jsem i kapitolu o následném vzdělávání dětí a přípravných třídách, po schváleném odkladu povinné školní docházky.

V praktické části jsem si jako první cíl zvolila komparativní analýzu zápisů na třech základních školách, které se liší svou velikostí, počtem žáků a lokalitou, ve které se nachází. Cílem analýzy bylo zjištění, jak probíhá zápis do běžných základních škol, zda se liší zápis na malé vesnické škole a městské škole a jaké aktivity a pomůcky učitele při zápisech do prvních tříd na běžných školách využívají. Osobně jsem se účastnila zápisů do 1. tříd na třech ZŠ a pomocí strukturovaného pozorování jsem sledovala všechny faktory ovlivňující právě tento proces.

Po analýze zápisů do 1. tříd, jsem na základě získaných informací vytvořila zásobník pomůcek a činností, který by mohl sloužit pro učitele při zápisu do 1. tříd základní školy. Následně jsem provedla pilotáž vybraných pomůcek a činností v níže uvedené mateřské škole u dětí připravujících se na zápis do 1. třídy.

Pro děti je zápis do 1. třídy nezapomenutelným životním okamžikem. Rodiče své děti na tento okamžik připravují a jsou plni rozporuplného očekávání, jak jejich dítě tuto životní zkoušku zvládne. Zásobník pomůcek a činností, který jsem vytvořila pro učitele základních škol, by mohl sloužit i pro rodiče předškolních dětí, k jejich plnohodnotné přípravě.

1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU

V dané kapitole popisují vývojová specifika u dětí předškolního věku. Vzhledem k povaze práce se výhradně zaměřuji na věkové rozmezí od pěti do šesti let, jelikož toto období úzce souvisí se zápisem do první třídy.

Předškoláci jsou zvědavé a nadšené děti plné elánu. Stále přebíhají z jedné činnosti do druhé a do všeho se pouští po hlavě. V předškolním období dochází k rozšiřování slovní zásoby, rozvoji motorických schopností i k růstu intelektu. Tyto děti se dokážou lépe vyjadřovat, což přispívá ke snadnějšímu řešení problémů i jednoduššímu dorozumívání mezi dospělým a dítětem. Dítě okolo 4-5 let si je vědomo toho, že má jistou kontrolu nad svým jednáním a chováním, avšak stále potřebuje podporu dospělého. V předškolním věku děti rády kreslí, poslouchají pohádky, a vypráví různé příběhy. Tyto činnosti podporují jejich kreativitu i fantazii. (Allen, Marotz 2008, s. 99)

1.1. Tělesný vývoj

I když se okolo třetího roku dítěte výrazně zpomalil růst, můžeme říci, že většina předškolních dětí může působit vytáhle. Především kosti paží a nohou rostou předškolákům velice rychle. V období pátého roku života dítěte je jeho průměrná výška cca 111 cm. Průměrná váha je okolo 20 kg a je vysoce závislá na podílu svalové hmoty. Uvedené údaje jsou závislé na pohlaví, avšak u dívek a chlapců nejsou nijak extrémně odlišné, proto uvádím jejich průměrné hodnoty. (Allen, Marotz 2008, s. 130)

1.2. Pohybový vývoj

Dítě se v předškolním věku pohybuje již zcela samo a nepotřebuje k tomu žádnou pomoc. Dokáže chodit, běhat a zkouší další náročnější fyzické aktivity např. jízdu na bruslích, skok přes švihadlo, výdrž ve stoji na jedné noze včetně jízdy na kole, bez přidaných zadních koleček. Předškolák se pohybuje koordinovaně a má dobrou orientaci v prostoru. Pětileté dítě dobře ovládá

chůzi pozpátku, po schodech dokáže chodit samo a střídá přitom nohy. Dokáže lézt po žebříku a je obratné při šplhání a klouzání. Dítě je schopné házet míčem tak, jak to vidělo u dospělého.

Předškolní dítě je manuálně zručné a je schopno základních úkonů sebeobsluhy. Dokáže jíst pomocí příboru a mělo by se také samo obléknout a oblečení si poskládat na určené místo. Před začátkem školní docházky, by se dítě mělo umět samo obout, vyzout i zašněrovat tkaničky. (Tomek 1999, s. 3)

Dítě ve věku pěti až šesti let má dobrou motorickou koordinaci a to se projevuje také v kresbě. Doteď dítě kreslilo hlavu, na kterou se napojovaly čáry, které měly znázorňovat končetiny tzv. hlavonožec. Kresba dítěte v pěti letech je mnohem více propracovaná. Postava má hlavu s detaily, trup, avšak končetiny mohou být stále znázorněny pouhými čarami. Velký rozdíl je vidět v šesti letech, kdy už dítě pracuje s více detaily a postava začíná být po mnoha stránkách realistická. (Langmeier, Krejčířová 1998, s. 85)

1.3. Myšlení a řeč

Inteligence čtyřletého dítěte se posouvá z úrovně symbolické na úroveň názorového myšlení. Doteď dítě využívalo slov a symbolů jako předpojmů, které se vázaly na konkrétní předměty, a nyní již směřuje k obecnosti. Dítě začíná přemýšlet v pojmech, které si dedukuje na základě podobností a zaměřuje se na to, co vidí nebo co vidělo. I když dítě dosáhlo jistého pokroku, stále nedokáže myslet po logických krocích. Dokáže vyvodit závěry, ale veškeré jeho názory jsou závislé na vizuálním podkladu. (Langmeier, Krejčířová 1998, s. 86-88)

U předškolních dětí se myšlení vyvíjí společně s řečí. Funkce řeči dává předškolákovi možnost vytvářet základní myšlenkové operace. Mezi základní myšlenkové operace řadíme analýzu, tedy rozklad celku na části a syntézu, složení části v celek. Dále sem řadíme srovnávání podle různých kritérií a zobecňování (např. jahoda, meruňka a broskev jsou ovoce). Dítě v tomto věku

často a rádo klade otázky (Proč?, Odkud?, Kde?, apod.). Musíme brát v potaz, že myšlení předškolního dítěte je především konkrétní a názorné. Dítě tedy dokáže zobecnit pouze to, co pozná svými smysly a může si to nějakou činností vyzkoušet. (Nádvorníková 2011, s. 81)

K výrazným změnám nedochází pouze v oblasti myšlení, ale také v řečových dovednostech. U většiny předškolních dětí vymizí tzv. dětská patlavost ještě před nástupem do první třídy. Dítě začíná při mluvě využívat složitějších slov a tříslové věty se mění na souvětí. Pětileté dítě je schopné označit základní barvy a říci jednoduché definice známých věcí. Předškolák již nevyužívá řeč pouze k mluvě, ale i k regulaci svého chování. (Langmeier, Krejčířová 1998, s. 86)

Myšlení a řeč se vyvíjí ve vzájemném vztahu, ale může u nich nastat i disproporce, kdy se řeč může vyvíjet rychleji než myšlení a naopak. V předškolním věku je třeba podněcovat řeč, aby docházelo k řečovému vývoji, jelikož v opačném případě nastávají u dítěte negativní změny např. nižší cit pro jazyk či malá slovní zásoba. (Nádvorníková 2011, s. 98-99)

1.4. Smyslové vnímání

Do smyslového vnímání řadíme zrak, sluch, čich, hmat i chuť.

Zrakové vnímání je pro člověka velice důležité, jelikož pomocí zraku získáváme až 90% vnímání světa. Důležitá je také zraková analýza, díky které dokážeme psát číslice a písmena. Z počátku předškolního věku je dítě schopné označit cca čtyři základní barvy a určit předmět ze vzdálenosti, která se postupem času posouvá. Velký pokrok můžeme vidět u šestiletého dítěte, které rozlišuje i barvy doplňkové a dokonce vyčlení předměty z pozadí ve vzdálenosti několika metrů. Před nástupem do školy je dítě schopné rozlišit okolo šesti tvarů, včetně rozlišení rozdílů mezi jednotlivými tvary. Tato dovednost je klíčová při nácvičku čtení a psaní. (Nádvorníková 2011, s. 24-25)

Sluch je důležitý pro osvojování řeči, napomáhá k dobré orientaci v prostoru a zároveň k bezpečnému životu. Je také předpokladem pro zvládnutí školní práce, protože většina informací ve škole je předávána slovně.

Zatímco na počátku sluchového vnímání dítě reaguje pouze na silný, slabý zvuk a hlas matky, předškolní dítě je schopné rozlišovat spousty zvukových podnětů. Na základě zkušeností rozeznává lidskou řeč, štěkot psa, ale i zpěv ptáků apod. Koncem pátého roku dítě dokáže rozlišovat hudební nástroje a toto období se stává ideálním časem k nácviku hry na hudební nástroj. (Nádvorníková 2011, s. 37)

Pomocí hmatu si dítě vytváří představy o okolním světě. Hmat dítěti umožňuje detailní poznání předmětů a utváření vztahů mezi předměty. Předškolák využívá hmat k získání bližších informací o předmětech a jejich specifických vlastnostech. (Nádvorníková 2011, s. 46-47)

Čich je pro nás pomocníkem v nebezpečných situacích. Dokáže nás varovat před kouřem a dalšími životu nebezpečnými věcmi. Čich a chuť jsou mezi prvními smysly, které dítě využívá už jako novorozenec. Z počátku předškolák detailně nerozlišuje jednotlivé pachy a chutě, ale zhruba v polovině předškolního věku je dítě schopné určit co je slané, sladké, kyselé i hořké. Dítě pomocí čichu rozpozná, co voní a co páchne. (Nádvorníková 2011, s. 55)

1.5. Citový vývoj

Již novorozeně je schopné základních výrazů emocí, jimiž reaguje na okolní prostředí. Tyto výrazy jsou velice důležité pro rodiče. Jelikož jim poskytují informace o pocitu dítěte. Je také důležité, aby rodiče nepotlačovali pozitivní ani negativní pocity, protože by u dítěte mohlo dojít k narušení emočního vývoje z nedostatečné emoční zkušenosti.

S rozvojem myšlení se u dítěte objevují i pocity týkající se sebehodnocení. Mezi třetím a pátým rokem života si dítě začíná uvědomovat, že pocity dvou lidí v jedné situaci mohou být odlišné. Předškolák se domnívá, že chování lidí je rovné jejich vnitřnímu stavu, tedy když se člověk směje, je šťastný. Teprve šestileté dítě si začíná uvědomovat, že je mezi vnitřním stavem a vnějším výrazem emocí mnohdy rozdíl. (Langmeier, Krejčířová 1998, s. 93-94)

1.6. Sociální vývoj

Od narození je pro dítě nejdůležitějším prostředím rodina. Rodina je ta, která uvádí dítě do společnosti a stará se tak o jeho socializaci. Začátky socializace se utváří vztahem dítěte s matkou a dalšími stabilními vztahy v období prvního roku života dítěte.

Období před nástupem dítěte do školy může být kritické, jelikož dochází k osvojování sociálních rolí a kontrol. Doteď byla dítěti spousta věcí odpuštěna, ale v předškolním věku se dostává do sociálního tlaku, kdy jsou na něj kladeny nároky podobné jako na dospělého. K přizpůsobení pravidlům společnosti mu napomáhají rodiče, ale i další členové rodiny. Postupně na dítě při přejímání sociálních rolí působí i další děti.

V předškolním věku narůstá schopnost seberegulace a vyvíjí se svědomí dítěte. Příznivý vztah mezi rodiči a dítětem je klíčový pro pevné svědomí. Svědomí je ovlivňováno následnými technikami řešení. Když rodič bude uplatňovat tělesné tresty, tak svědomí spíše zpomalí, kdežto při nedostatečném projevu lásky po správném či nesprávném chování se vývoj svědomí podporuje. Samozřejmě tato technika se dá uplatnit pouze v případech, kde je vytvořen láskyplný vztah mezi dítětem a rodičem. (Langmeier, Krejčířová 1998, s. 89-93)

2 PREPRIMÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Předškolní vzdělávání je podstatnou etapou v životě každého dítěte, protože neustále pracuje na jeho vedení a utváření. Dítě je vnímáno jako jedinec, který se dostává do interakce s vrstevníky a dospělými. Předškolní vzdělávání se zaměřuje na přirozenost a harmonické naplňování potřeb dítěte. Poskytuje dítěti různé příležitosti, kde dítě může rozvíjet své zkušenosti a podporovat tak svůj osobní rozvoj. Preprimární vzdělávání, zachovává důležitost osobní zkušenosti dítěte a podporuje dítě v poznání jeho individuálních možností. Účelně respektuje sociokulturní i zdravotní odlišnosti. (Kolláriková, Pupala 2010, s. 138)

2.1. Cíle preprimárního vzdělávání

Mezi hlavní cíle předškolního vzdělávání řadíme:

1. Rozvoj emocionální a sociální složky dítěte, včetně pomoci dítěti s přizpůsobením se novým podmínkám. Předškolní vzdělávání rozvíjí u dítěte samostatnost, sebevyjádření a pozitivní sebepojetí. Přípravuje dítě na řešení různých sociálních situací a rozvíjí mezilidské vztahy.
 2. Preprimární vzdělávání podporuje u dítěte vztah k učení a zároveň mu naskytuje možnosti poznávání okolního světa.
 3. Růst intelektových dovedností a zlepšování v řečových oblastech, které dítě využije v primárním vzdělávání.
 4. Předškolní vzdělávání pomáhá dítěti rozvíjet individuální vyjádření a tvořivé schopnosti v oblasti emocionální, estetické a mravní.
- (Kolláriková, Pupala 2010, s. 138)

2.1.1. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je závazný rámec při tvorbě školních vzdělávacích programů jednotlivých mateřských škol. Průcha jej ve své publikaci popisuje jako „Závazný dokument, který vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání

děti předškolního věku. Stanovuje elementární vzdělanostní základ pro pedagogickou činnost mateřských škol, které jsou zařazeny do sítě mateřských škol, a pro přípravné třídy při základních školách.“ (Koťátková, Průcha 2013, s. 77)

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání pracuje se čtyřmi kategoriemi, které jsou:

1. Rámcové cíle

Rámcové cíle vyjadřují obecnou podobu cílů předškolního vzdělávání. Do rámcových cílů spadá rozvoj dítěte, jeho samostatnost, schopnost vlastního projevu, osvojování společenských hodnot a samotné poznání a učení.

2. Klíčové kompetence

RVP PV obsahuje sedm klíčových kompetencí, které představují pro dítě splnitelné výstupy, kterých dosáhne během předškolního vzdělávání. Jednotlivé klíčové kompetence jsou: kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální, osobnostní, činnostní a kompetence občanské.

3. Dílčí cíle

Udávají konkrétní záměry dané pro jednotlivé vzdělávací oblasti.

Dílčí cíle jsou: biologické, psychologické, environmentální, sociálně-kulturní a interpersonální.

4. Dílčí výstupy

Představují jednotlivé poznatky, dovednosti, hodnoty a postoje, kterých má být ve vzdělávacích oblastech dosaženo. (MŠMT 2017)

V průběhu předškolního vzdělávání by se měly u žáků vytvářet základy klíčových kompetencí, které jsou pro žáky klíčové při přípravě do primárního vzdělávání, ale také zásadní pro další životní etapy. Důležitým obsahem preprimárního vzdělávání jsou také již zmiňované vzdělávací oblasti v RVP

PV, kterými jsou: dítě a svět, dítě a ten druhý, dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a společnost. Vzdělávací oblasti jsou srozumitelně zpracovány, tak aby s nimi mohl učitel dále pracovat. (Koťátková, Průcha 2013)

2.2. Současné změny v rámci novely zákona

V následující kapitole se zaměřím na dvě zásadní změny v předškolním vzdělávání, které vešly v platnost v roce 2017.

2.2.1. Povinné předškolní vzdělávání

Ve školním roce 2017/2018 se zavedla nová povinnost předškolního vzdělávání pro děti, které do začátku školního roku dovršily pět let. Zákonný zástupce může pro dítě, které je povinno nastoupit do předškolního vzdělávání, zvolit denní docházku do mateřské školy, nebo zvolit pro dítě jiný způsob předškolního vzdělávání. Mezi jiné způsoby řadíme:

a) Individuální vzdělávání dítěte

V případě, že zákonný zástupce zvolí individuální možnost vzdělávání, dítě pravidelně nedochází do mateřské školy. Své dítě může vychovávat sám, může jím pověřit jinou osobu nebo může dítě navštěvovat odlišné zařízení oproti MŠ. Při individuálním vzdělávání je třeba dodržovat právní normy. Zákonný zástupce dítě zapíše k řádnému zápisu do MŠ a objasní mateřské škole důvod individuálního vzdělávání dítěte. MŠ doporučí zákonnému zástupci oblasti, ve kterých má dítě vzdělávat a zároveň mu stanoví termíny, ve kterých dojde k ověřování osvojených očekávaných výstupů u dítěte.

b) Vzdělávání v přípravné třídě

Zákonný zástupce může zvolit možnost vzdělávání v přípravné třídě ZŠ, nebo ve třídě přípravného stupně ZŠ speciální.

c) Vzdělávání v zahraniční škole na území ČR

Další z možností, kterou si zákonný zástupce smí zvolit je vzdělávání v zahraniční škole, která je však na území České republiky. Musí se

jednat o školu, která byla ministerstvem povolena pro plnění povinného předškolního vzdělávání. (MŠMT 2017)

2.2.2. Změna termínu zápisů do 1. ročníku základních škol

K výrazné změně ve školském zákoně došlo i v termínech zápisů do prvních tříd. Zápisy pro školní rok 2017/2018 se konaly na základních školách v období od 1. dubna 2017 do 30. dubna 2017. Do roku 2017 se zápisy povinné školní docházky konaly již začátkem roku v termínu od 15. ledna do 15. února.

Ministerstvo školství uvádí: *„Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad.“* (MŠMT 2017)

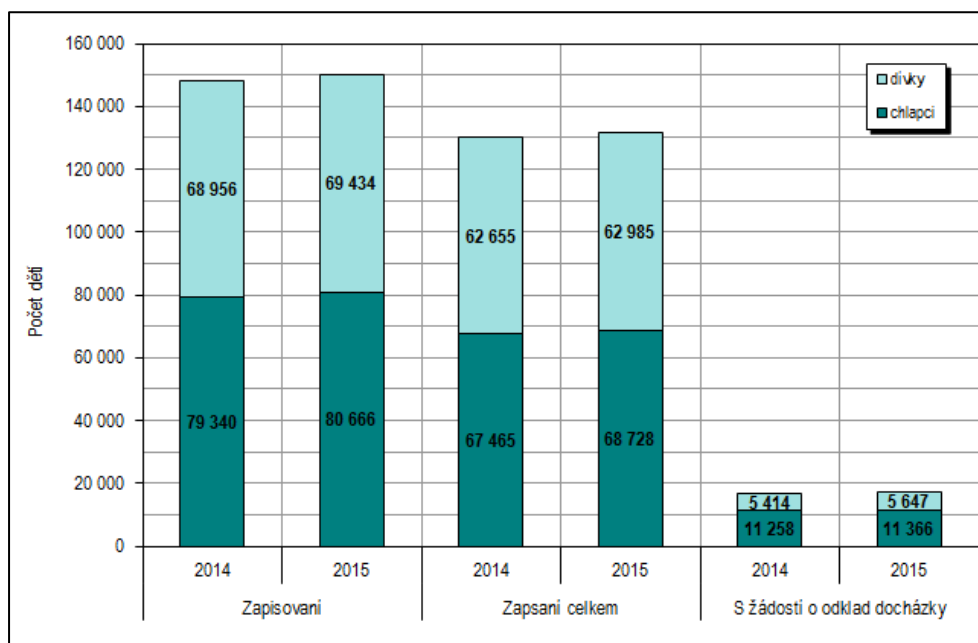
K plnění povinné školní docházky mohou být přijaty i děti, které dosáhnou šestého roku od září do konce června daného školního roku. Musí být však tělesně i duševně vyzrálé. O takové studium musí zažádat zákonný zástupce dítěte. Děti narozené od začátku září do konce prosince daného školního roku, musí mít k plnění povinné školní docházky doporučení od školského poradenského zařízení a děti narozené od ledna do konce června musí mít k doporučení od školského poradenského zařízení i lékařskou zprávu. (MŠMT 2017)

K odložení zápisů došlo na základě posudků psychologů, kteří tvrdili, že se zápisy na českých školách konají zbytečně brzy. Odborníci chtěli eliminovat odklady školní docházky, jelikož v minulých letech šla cca čtvrtina dětí do školy o rok později. Psychologové se domnívají, že za tři měsíce dojde u dítěte k podstatnému vývoji

Uvádím zde několik statistických údajů, graficky znázorněných, týkajících se počtu žáků u zápisů, kteří žádají o odklad povinné školní docházky. Ráda bych zde pro porovnání doložila i grafy z loňského zápisu,

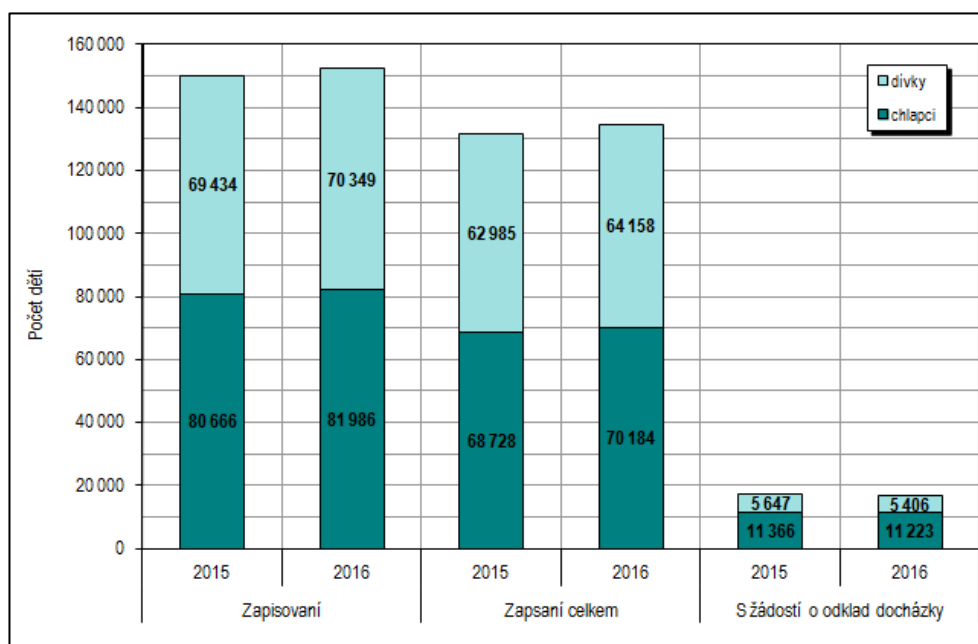
který proběhl v dubnu roku 2017, avšak do března roku 2018 nebyly výsledky zveřejněny.

Graf č. 1: Zápisy do 1. ročníku ZŠ (počty dětí podle výsledku zápisu a podle pohlaví v letech 2014 a 2015)



Obrázek č. 1 – Počty dětí podle výsledku zápisu a podle pohlaví v letech 2014 a 2015 (převzato z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>)

Graf č. 2: Zápisy do 1. ročníku ZŠ (počty dětí podle výsledku zápisu a podle pohlaví v letech 2015 a 2016)



Obrázek č. 2 – Počty dětí podle výsledku zápisu a podle pohlaví v letech 2015 a 2016 (převzato z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>)

2.3. Školní zralost a připravenost

Školní zralost a školní připravenost jsou pojmy, se kterými se často setkáváme při zápisu do 1. třídy základní školy. Oba termíny se zabývají tím, jak je dítě připravené na vstup do školy a určují jaké má předpoklady proto být ve škole úspěšný po všech stránkách. (Otevřelová 2016, s. 55)

Školní připravenost přihlíží k vnitřním vývojovým předpokladům a zároveň i k vnějším výchovným podmínkám. Jedná se o současný stav rozvoje osobnosti dítěte. Školní připravenost obsahuje, psychickou vyspělost, do které patří sociální, emoční, rozumová, pracovní, motorická a jazyková vyspělost. Psychická vyspělost je závislá na biologickém zrání organismu a vlivu prostředí. (Kropáčková 2008, s. 15)

Školní zralost se zabývá sociální, emocionální, psychickou a zdravotní složkou dítěte. Určuje u předškoláka, jak je připraven k zahájení školní docházky. U dětí se školní zralost zjišťuje již dlouhou dobu, což potvrzuje i fakt, že se o ni zajímal sám J. A. Komenský, který ji popsal v díle Velká didaktika.

Zralost a připravenost dítěte přispívá k úspěšnosti při plnění školní docházky a zajišťuje hladký průběh při nástupu do první třídy ZŠ.

První třída je pro děti obtížná. Jsou nuceny, přizpůsobit se podmínkám, na které nebyly doposud zvyklé. Je po nich vyžadována vyšší tělesná zátěž a musí se vypořádat s únavou, která na ně dopadá během vyučování. Z toho vyplývá, že by děti měly být při nástupu do školy v dobré fyzické kondici. Poté pro ně přestup do školy nebude tak obtížný.

K hladkému přestupu napomáhá i zralost psychická, kterou ovlivňuje zrání organismu. Psychickou zralost posuzujeme jako jistou úroveň získanou v oblasti poznávacích procesů. Neurologové v této oblasti přikládají důležitost předškolní výchově. (Kropáčková 2008, s. 12)

S nástupem do školy jsou na žáka uvaleny nové sociální role. Dítě musí být sociálně zralé, aby dokázalo řešit běžné konflikty a bylo schopno přizpůsobit se autoritě učitele. Sociálně zralé dítě pociťuje potřebu navazování sociálních kontaktů. (Kropáčková 2008, s. 14)

3 ZÁPIS DO 1. TŘÍDY ZŠ

Zápis do první třídy je pro dítě prvním krůčkem, kterým se blíží do první třídy základní školy. Doposud bylo zvyklé na režim a pravidla mateřské školy, ale základní škola přináší mnoho nového. Pro dítě nastanou nové společenské požadavky, se kterými se musí vypořádat. Vzdělání jak v mateřské, tak v základní škole pomáhá dětem hledat přátelství a rozvíjí správné společenské chování. Během vzdělávání se dítě bude nejen učit, rozvíjet se, ale také se zdokonalí v sebeovládání, sebeobsluze a naučí se spoléhat samo na sebe. (Andersonová, Fischgrundová, Lobascherová 1993, s. 103)

3.1. Sledované oblasti při zápisu do 1. třídy ZŠ

V této kapitole se podíváme na veškeré oblasti, na které by se měl zaměřit učitel při kontaktu s každým budoucím žákem, který se dostavil k zápisu do 1. třídy ZŠ. Při běžném zápise zkoušející učitel nemá příliš mnoho času na jednotlivé děti, a proto je třeba komunikovat s rodiči i s mateřskou školou, kterou dítě navštěvovalo, a zjišťovat další potřebné informace, ke kterým při samotném zápise nedošel.

3.1.1. Motorika

Motorických schopností jsou děti schopné od narození, proto není obtížné tyto schopnosti u dítěte sledovat a současně diagnostikovat. Při běžném zápise do 1. třídy základní školy se zabýváme třemi základními skupinami motoriky, které jsou:

- Hrubá motorika

Do schopností hrubé motoriky patří chůze, běh, lezení, házení, stoj, skákání, apod. Předškolní děti většinou s hrubou motorikou nemají problém, jelikož se u dětí cvičí běžnou tělesnou aktivitou. Je důležité, aby se děti začleňovaly do běžného života sportovní aktivity, přičemž se motorika bude rozvíjet správně. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 4)

- Jemná motorika

U dětí je velice těžké určit, kdy u nich začíná vývoj jemné motoriky. Jemná motorika se vyvíjí v souladu s hrubou motorikou, jsou na sebe vzájemně závislé. Předškolák by měl mít jemnou motoriku natolik zvládnutou, že dokáže pohybovat posupně všemi prsty, otvírat dlaň po jednom prstu a měl by dokázat zapínat a rozepínat zip, zadělat knoflík, manipulovat s předměty různých povrchů a tvarů, včetně zavazování tkaniček. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 19)

- Grafomotorika

Grafomotoriku můžeme pojmenovat jako kreslení a psaní. Od doby, kdy děti poprvé vezmou tužku do ruky, můžeme kresbu považovat za velký přínos informací o dítěti. Je třeba nechat děti v kresbě a psaní volně vyjadřovat, protože mnohdy pouhé čáry, které na nás působí jako čáranice, jsou pro dítě silně motivujícím prvkem. Když dáme dětem prostor a volnost v jejich tvorbě, zanedlouho zpozorujeme kladný vztah k dané aktivitě.

Kreslení se často využívá při zápisu do 1. třídy základní školy, protože kresba dítěte slouží jako dobrá diagnostika. Ve vývojové psychologii je kresba rozdělena do několika postupně navazujících stádií, která úzce souvisí s intelektuálním vývojem dětí. V každém věku se dítě nachází v některém ze stádií, kterému odpovídá určitý typ kresby. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 39)

V období zápisu se předškolní děti nejčastěji nachází v předposledním stádiu kresby, který je nazván intelektuálním realismem. Dítě má svůj vnitřní svět, který zahrnuje do své kresby. Příkladem tohoto stádia jsou transparentní kresby, kdy dokážeme přes zeď, nakouknout do pokojů domu. (Nevěčná, Nevěčný 2010)

Při zápisu učitel sleduje především u kresby, ale i dalších činností, úchop tužky a v neposlední řadě laterální.

3.1.2. Samostatnost a sebeobsluha

Dítě, které se dostaví k zápisu, by se mělo zvládnout představit učiteli, tedy říci své jméno, příjmení a adresu bydliště. Před nástupem do školy se dítě musí dokázat samo obléknout, svléknout a oblečení si uložit srovnané na určené místo. Předškolák by si měl sám obout boty a popřípadě zavázat tkaničky. Měl by mít osvojené základní hygienické návyky, např. samostatné použití toalety s následným umytím a osušením rukou. Dítě by se mělo umět před vstupem do školy samo vysmrkat, mělo by mít osvojenou manipulaci s nožem a vidličkou a jíst čistotně. (Ward 1996, s. 133.)

Dítě, které si samo dokáže hrát s vrstevníky, respektuje předem stanovená pravidla, a je schopné navazovat nové kontakty, můžeme považovat za sociálně zralé. Takové, sociálně zralé dítě, považuje pravidla správného a slušného chování ve společnosti za naprosto běžné a přirozené. Předškolní dítě samo pozdraví, rozloučí se, když něco chce, slušně o to poprosí a poté poděkuje. Je mu jasné, že je neslušné skákat druhému do řeči, ale že se do konverzace může zapojit až poté co dotyčný domluví. Má své názory, za kterými si stojí, ale zároveň je mu jasné, že se názory různých lidí liší a je třeba uznávat i názor druhého. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 137)

3.1.3. Poznávací schopnosti

A. Zrakové vnímání a paměť

Během vývoje dítěte je zrak považován za nejvýznamnější smysl ze všech. Za pomoci zraku dítě pozoruje celý svět a na základě viděného si o okolním světě utváří určité představy. Již v prenatálním období dochází u dítěte k rozvoji zraku a dítě jej tak začíná neprodleně používat. Později se u dětí zrakové vnímání značně vyvíjí, a dítě se dostane až do fáze, kdy dokáže využívat souhru oka a ruky, tedy vizuomotorickou koordinaci. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 64)

Předškolní dítě dokáže vnímat cca čtyři základní barvy, ale při označování jednotlivých barev může dělat chyby. Dítě kolem šesti let dokáže na vzdálenost tří metrů vyčlenit předměty z pozadí. Pojmenuje základní i některé doplňkové barvy a rozlišuje geometrické tvary. Nejprve je schopné poznat kruh a s postupem času i čtverec a trojúhelník. Před vstupem do první třídy dokáže pojmenovat i šest a více geometrických tvarů. (Nádvorníková 2011, s. 168)

Paměť je důležitým psychickým předpokladem, který využíváme ve všech aktivitách. Pomáhá nám rozhodnout se v dané situaci a usměrňuje kvalitu naší práce.

U předškoláků se paměť vyvíjí ve všech fázích, které jsou: zapamatování, uchování a znovuvybavení. Kolem šestého roku si dítě dokáže vybavit různé zážitky a situace, které prožilo během minulých let. Doposud bylo schopné spíše paměti krátkodobé. Předškolák si zpočátku lépe uchová v paměti situace, které ho nějakým způsobem zaujaly a až před vstupem do 1. třídy základní školy používá paměť mechanickou.

Existuje mnoho druhů pamětí. Lidé mají různé druhy pamětí v různé úrovni. Jeden člověk je dobrý v zapamatování jmen, druhý v zapamatování

čísel a třetí si pamatuje všechny důležité milníky, které ho v jeho životě potkaly. Paměť se pojí s logickým myšlením, s vytvářením vztahů a spojitostí a s využitím všech smyslů. (Nádvorníková 2011, s. 74-75)

B. Sluchové vnímání

Sluchové vnímání je klíčové při osvojování řeči. Rozvíjí se již před narozením dítěte. Plod dokáže reagovat na hlas matky, na hudbu a na různé okolní zvuky.

Předškolní dítě je schopné pomocí sluchu vyčlenit figuru z pozadí, tedy rozlišovat různé zvuky ze svého okolí. Ve čtyřech letech nastává u dítěte posun v jeho sluchovém vnímání. Dítě je schopné pomocí sluchové analýzy a syntézy zvuků rozdělovat slova na jednotlivé slabiky. V průběhu předškolního věku se naučí určovat první a poslední hlásku ve slově. Později dítě určí i která samohláska je dlouhá a která krátká, což je mu nápomocné při vnímání rytmu.

K rozvoji sluchové paměti by mělo u dítěte dojít ještě před tím, než nastoupí do první třídy základní školy. Dítě si sluchovou paměť rozvíjí při nácvičce písni, pohádek, říkadel, apod. Předškolák by měl dokázat naslouchat a vnímat okolí, což přispívá k rozvoji sluchové diferenciaci. Ta bude pro žáka potřebná při rozvoji čtení a psaní. Během rozvoje sluchové diferenciaci bude dítě odlišovat dlouhé a krátké samohlásky, tvrdé, měkké, znělé a neznělé souhlásky. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 85)

C. Řeč a slovní zásoba

Řeč je nejběžnější a nejpoužívanější způsob komunikace, psychický proces. Můžeme jí považovat za kořen sociálních vazeb, které jsou pro náš život nezbytné.

Řeč můžeme u dítěte hodnotit ze dvou aspektů. U dítěte sledujeme receptivní a produktivní řečové dovednosti a schopnosti. Receptivní rozvoj zahrnuje porozumění, naslouchání a chápání, kdežto produktivní rozvoj

obsahuje výslovnost, gramaticky správné vyjadřování, plynulost a rozšiřování slovní zásoby dítěte. Dítě by se mělo dostávat do situací, kde si může osvojovat verbální i neverbální komunikaci. (Nádvorníková 2011, s. 95)

Od počátku předškolního věku nastává u dítěte ideální období pro rozvoj řeči a řečových dovedností. Okolo čtyř let dítě rozlišuje jednotné a množné číslo a při mluvě využívá veškeré slovní druhy. Doposud dítě využívalo cca tisíc slov a nyní se jeho aktivní slovní zásoba rozrostla až na tři tisíce slov. Předškolní dítě dokáže plynule mluvit ve větách i souvětích. (Nádvorníková 2011, s. 98)

Při zápisu do první třídy základní školy je podstatné jak se dítě vyjadřuje, jak artikuluje, jakou obsáhlou má slovní zásobu a jestli je schopné očního kontaktu při komunikaci s druhým. Dítě by mělo dokázat převyprávět pohádku podle obrázkové předlohy, vhodně používat minulý, přítomný a budoucí čas a poznat jaké nesmysly se objevují na obrázku. Před vstupem do školy předškolák zná a ovládá pravidla komunikace a kontaktu s druhým. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 96)

D. Vnímání prostoru a času

Prostorové vnímání má vliv na budoucí matematické dovednosti. Když dítě nemá s prostorovým vnímáním problém, nemusíme se bát, že by dítě nebylo schopné matematicky přemýšlet.

Jaké má dítě prostorové vnímání, můžeme lehce rozpoznat podle veškerých aktivit, kterých se dítě účastní.

Při diagnostikování prostorového vnímání lze velice lehce využít jakékoliv činnosti lidského života. Dítě by před vstupem do 1. třídy základní školy mělo mít zafixované prostorové pojmy např. dole, nahoře, vpravo, vlevo, pod, nad, před, za apod. Při zápisu můžeme dítě požádat, aby nám podalo

pravou ruku, nebo aby zvedlo levou nohu apod. Podle těchto činností můžeme také lehce rozpoznat předškolákovu prostorové vnímání.

Dítě již od útlého věku vnímá čas. Je zvyklé na každodenní rituály v určitém čase. Ví, že ráno když vychází sluníčko, vstává z postele, a když slunce zapadá a je tma, tak do postele ulehá. Neorientuje se ještě v hodinách a minutách, ale rozumí výrazům včera, dnes a zítra. Předškolák by měl umět popsat svůj den, tedy jednotlivé činnosti, které dělá od rána až do večera. Dokáže vyjmenovat a popsat všechna roční období i s vyjmenováním rozdílů a je si vědomo toho, kdy má narozeniny a jaká je to část roku. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 111-119)

E. Základní matematické představy

Předškolní dítě se nachází v předoperačním stádiu, kde dochází k počátkům pojmotvorného vývoje. Rozvíjí se zde schopnost třídění získaných zkušeností a dochází ke zlepšení paměti. (Kaslová 2010, s. 5)

Kolem čtvrtého roku se u dítěte vyvíjí základní matematické představy. Začíná rozlišovat velikosti předmětů a získává povědomí o rozdílnosti věcí, které má kolem sebe. U předškolního dítěte při zápisu do první třídy základní školy sledujeme, zda používá a chápe pojmy např. velký, malý, hodně, málo, široký, úzký, dlouhý, krátký nebo těžký a lehký. Dítě by mělo určit i v které misce je více korálků a ve které méně. Důležité jsou i pojmy prostorové, které jsme si již uvedli v předchozí části, konkrétně v oblasti vnímání prostoru a času.

Předškolák by měl dokázat třídít různé předměty podle různých kritérií. Dítě se většinou zaměřuje na jednu vlastnost, podle které předměty třídí do dvou skupin např. velké a malé. Předškolák by měl umět rozdělovat předměty i podle více kritérií. Třídít může podle tvaru, barvy, materiálu, velikosti, apod. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 125)

Předškolní dítě zná pojem číslo, je schopné napočítat do 6 sestupně i vzestupně a dokáže uspořádat alespoň pět čísel sestupně i vzestupně. Poznává základní geometrické tvary např. kruh, čtverec, obdeník a trojúhelník.

3.1.4. Sociální dovednosti a emocionální projevy

Dítě si musí před nástupem do 1. třídy základní školy osvojit základní sociální dovednosti, které se vyvíjí podle rodinného prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Rodina je nejvýraznější činitel, který působí na to, jak bude dítě vycházet s ostatními lidmi.

Na zápis by dítě mělo být dopředu upozorněno a připraveno, aby přišlo natěšené a ne uplakané a vystrašené. Mělo by se alespoň na chvíli dokázat odloučit od svých rodičů a nevyhledávat je neustále pohledem a očekávat od nich pomoc. Předškolák je schopen navázat kamarádství a zapojit se do konverzace s dalšími dětmi, jak s dětmi ve svém věku, tak i s dětmi staršími, se kterými se bude ve škole pravidelně setkávat.

Sociálně zralé dítě, připravené pro vstup do školy, vnímá pocity ostatních lidí, a když jsou jakkoli rozrušeni, dítěti to není lhostejné, ale naopak se snaží druhému pomoci. (Woolfson 2004, s. 126)

Při zápisu, v mateřské škole a při dalších příležitostech, kde můžeme dítě pozorovat v interakci s ostatními dětmi, sledujeme, jak se předškolák zapojuje do kolektivu, jestli dokáže spolupracovat s dalšími dětmi a jestli je schopný přizpůsobit se hře a jejím pravidlům. Neopomenutelná je i schopnost dítěte pomoci mladšímu a slabšímu. (Nevěčná, Nevěčný 2010, s. 143)

3.1.5. Práceschopnost a pozornost

Předškolák se během zápisu dokáže přiměřeně dlouhou dobu soustředit na splnění jednotlivých úkolů. Čas, během kterého dítě musí úkol splnit, se odvíjí od obtížnosti, a v potaz bereme i přesný věk dítěte. Dítě se nenechá rušit okolím a věnuje se úkolu tak, jak nejlépe dokáže. Snaží se úkoly splnit samo

bez pomoci, a když si neví rady, tak o pomoc požádá učitele. Od začaté práce neodbíhá a nepřerušuje ji. Předškolní dítě by již mělo umět zacházet s nůžkami a být schopné vytrhané či vystříhané kusy papíru nalepit. (Tomek 1999, s. 5)

U zápisu bereme v potaz, že je dítě v neznámé situaci a může pociťovat stres či úzkost. Proto na dítě u zápisu nespěcháme a povzbuzujeme ho k práci.

4 ODKLAD POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Podle statistik byl v posledních letech, zhruba čtvrtině dětí, které se dostavily k zápisu do první třídy doporučen odklad povinné školní docházky. O tom, zda dítě dostane odklad školní docházky, rozhoduje ředitel školy, avšak rodiče jsou ti, kteří musí o odklad školní docházky požádat. K návrhu rodiče dítěte musí ještě přiložit odborný posudek ze školského poradenského zařízení a od lékaře. Řediteli také poskytnou výsledky zápisu. Na základě návrhu s podklady ředitel usoudí, zda dítě odklad potřebuje či nikoli. Při rozhodování musí zvážit, jestli dítě opravdu není po dovršení šesti let dostatečně duševně i tělesně vyspělé pro vstup do první třídy základní školy. Po konečném zvážení, zašle své rozhodnutí rodičům dítěte do třiceti dnů. Pokud ředitel odklad školní docházky schválí, navrhne rodičům následující vzdělávání dítěte. (Kropáčková 2008, s. 75)

Rodiče v případě, že jejich dítě dostane odklad školní docházky, mají pocit, že selhali nebo přisuzují vinu mateřské škole, kterou dítě navštěvovalo. Mnohdy jde však pouze o to, že dítě ještě nestihlo dozrát, v čemž mu rok odkladu může pomoci. Existují však také odlišné případy, například když je odklad schválen dítěti s nestandardním vývojem. V takových případech odklad pouze oddaluje řešení problému, kterému se rodiče ani žák nevyhnou. Pro takové děti je třeba speciální péče, kterou jim poskytnou ve speciálním pedagogickém zařízení.

Když je u dítěte schválen odklad povinné školní docházky, učitelka mateřské školy, kterou dítě navštěvuje, sestaví pro dítě IVP na základě doporučení ze školského poradenského zařízení. Učitelka IVP navrhne podle zprávy z pedagogicko-psychologické poradny a při samotné tvorbě zohledňuje individuální potřeby dítěte. (Kropáčková 2008, s. 81)

4.1. Přípravné třídy

Přípravné třídy jsou určeny pro žáky se sociálním znevýhodněním. Učivo vyučované v přípravných třídách vychází z RVP PV, avšak celý program přípravných tříd je zahrnut do školního vzdělávacího programu školy. Pro založení přípravné třídy musí být minimální počet sedm dětí a maximální počet patnáct dětí. Děti do přípravných tříd chodí každý den cca na čtyři hodiny. Počty hodin pro přípravnou třídu jsou stejné, jako pro první třídu tzn. osmnáct až dvaadvacet hodin týdně. O tom, zda dítě bude zařazeno do přípravné třídy, rozhoduje ředitel školy v případě, že o to zažádají rodiče a bude to uvedeno v doporučení poradenského zařízení.

Učitel, který vede přípravnou třídu, musí pravidelně koncem druhého pololetí sepsat zprávu, kde popisuje celou předškolní přípravu, kterou dítě v přípravné třídě absolvovalo. Do zprávy zahrne aktuální úroveň, které žák během navštěvování přípravné třídy dosáhl. Doporučí další vzdělávací opatření a zprávu předá zákonným zástupcům dítěte a základní škole, kam dítě nastoupí k plnění povinné školní docházky. (Kropáčková 2008, s. 85)

Přípravné třídy vznikly proto, aby se děti naučily komunikovat, jak mezi svými vrstevníky, tak s učitelem, aby byly samostatné a zvládly základní sebeobsluhu. V neposlední řadě také proto, aby si procvičily český jazyk a připravily se na přechod do základní školy. (Pilařová, Šimek 2012, s. 19)

PRAKTICKÁ ČÁST

1 CÍLE VÝZKUMU

V praktické části se zabývám analýzou zápisů do prvních tříd na třech základních školách, které jsou odlišné svou velikostí a počtem žáků. Při zápisech do prvních tříd jsem na školách sledovala organizaci, atmosféru zápisu a především činnosti a pomůcky, které učitelé při zápisu využívají. Po zjištění těchto informací jsem vytvořila zásobník pomůcek a činností pro zápis do první třídy, který by učitelé při zápisu do první třídy mohli využít. Zvolila jsem si dva základní cíle mého výzkumu:

1. Komparativní analýza zápisů do prvních tříd na třech běžných základních školách.
2. Na základě získaných dat vytvoření zásobníku pomůcek a činností pro zápis do prvních tříd základní školy.

1.1. Výzkumné otázky

Snažila jsem se zodpovědět následující výzkumné otázky:

1. Jakým způsobem probíhá zápis do běžných základních škol?
2. Jak, a zda vůbec se liší zápis do první třídy na vesnické a městské škole?
3. Jaké aktivity a pomůcky se využívají při zápisech do prvních tříd na běžných základních školách?

1.2. Metody výzkumu

Jako stěžejní metodu, pro následné zpracování komparativní analýzy zápisů do 1. tříd, jsem zvolila zúčastněné pozorování. V odborné literatuře je definované jako dlouhodobé pozorování činností předem stanoveného prostředí. Cílem pozorování je zjištění společenského života a zachycení co nejvíce informací o tom, co se v místě pozorování děje. (Švaříček, Šed'ová 2007, s. 143)

Při účasti na zápisech do 1. tříd jsem využila přímé, nestrukturované pozorování. Sestavila jsem si pár bodů, kterým jsem během pozorování věnovala pozornost, ale byla jsem otevřena náhodným okolnostem, které vyplynuly z dané situace.

2 ANALÝZA ZÁPISŮ DO 1. TŘÍDY ZŠ

V dubnu roku 2017 jsem provedla analýzu zápisů do prvních tříd na třech odlišných školách. Vybrala jsem si vesnickou malotřídní školu v Koberovech, která nabízí vzdělávání dětí prvního stupně. Dále jsem si vybrala základní školu Pelechovskou. Tato škola má devět postupných ročníků, tři speciální třídy a nachází se v menším městě Železný Brod. Třetí školou je ZŠ Ostašov, která sídlí v Liberci a je rozdělena do třech budov. Její součástí je budova pro žáky prvního stupně, budova pro žáky druhého stupně a budova odloučeného pracoviště v Machníně. Vybrané školy a místa, kde sídlí, po souhlasu vedení škol, neanonymizuji, protože právě tyto informace jsou potřebné pro vyvození závěrů při komparaci.

2.1. ZŠ Koberovy

Základní školu v Koberovech jsem si pro svou práci zvolila z mnoha důvodů. Jedním z nich je fakt, že se jedná o malotřídní vesnickou školu, kde je uplatňován přátelský až rodinný přístup.

Motto školy: *„Malotřídko, jak dobře, že jsi! Šel bych tě hledat světa kraj tak jako svěží čistou vodu. Neznám krásnější školní ráj než učitele v doprovodu houfíčku dětí někde ve vsi. Kéž i Vám jenom radost kyne z té práce plné odříkání a nehledejte pocty jiné, stačí přec dětské pousmání.“* (ZŠ Koberovy 2017)

2.1.1. Charakteristika ZŠ Koberovy

Základní škola Koberovy se nachází ve středu vesnice Koberovy. Zřizovatelem školy je obecní úřad Koberovy. Jedná se o malotřídní školu, která

nabízí vzdělávání dětí od 1. do 5. třídy. Nižší počet dětí ve škole umožňuje učitelům výbornou znalost o všech žácích a následnou individualizaci výuky. Většina dětí navštěvujících ZŠ Koberovy, žije v úplných rodinách, které ochotně spolupracují se školou a pomáhají při veškerých akcích školy.

Škola má výborné materiální vybavení a po celkové rekonstrukci i skvělé prostorové podmínky. Ve škole je pět plně vybavených učeben, herna školní družiny, školní knihovnička i počítačová místnost. Škola využívá sportovní hřiště a sál kulturního domu pro výuku tělesné výchovy. Školní jídelna se nachází v blízké budově mateřské školy. (ZŠ Koberovy 2017)

2.1.2. Popis průběhu zápisu do 1. třídy

Základní škola Koberovy pořádá zápis do první třídy díky nižšímu počtu dětí pouze v jeden den. Rodiče se sami zapsali do harmonogramu, který pan ředitel vylepil v mateřské škole. Tak předešel případným zdržením, jelikož každý měl možnost vybrat si pro sebe vhodný čas.

➤ Organizace

Děti byly zapisovány do harmonogramu v časovém rozmezí deseti minut. Proto do třídy, kde zápis probíhal, přicházeli jednotlivě. Ihned u dveří se děti seznámily se svou budoucí třídní učitelkou, která je vlídně přivítala a podala si s nimi ruku na pozdrav. Vzájemně se představili a přistoupili k jednotlivým úkolům. Stanoviště děti obcházely pouze s paní učitelkou a rodiče mezitím vyplňovali s druhou paní učitelkou informace o dítěti. Po absolvování zápisu každé dítě obdrželo upomínkový list a malý dáreček, v podobě výrobků, které vytvořily děti ze ZŠ Koberovy.

➤ Činnosti

1. Básnička, říkanka

Učitelka vyzvala dítě, zda by dokázalo říci nějakou básničku či zazpívat písničku. Když si dítě nemohlo vzpomenout, třídní učitelka mu pomohla, popřípadě zpívala s ním.

2. Magnetická tabule s nakresleným statkem a zvířátky

Na magnetické tabuli byl nakreslený statek, různá zvířátka a další zajímavé věci. Pod obrázkem byly ještě doplněné číslice od 1 do 5. Učitelka kladla dítěti otázky týkající se obrázku:

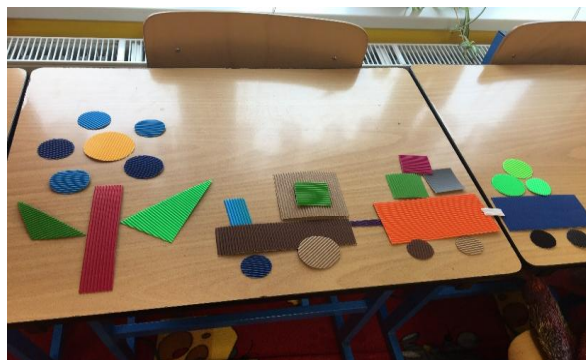
- Jaké znáš zvířátko z obrázku?
- Kolik vidíš kraviček v ohrádce?
- Kolik je kuřátek na louce?
- Dokázal bys číslo ukázat v této řadě? (řada číslic pod obrázkem)
- Poznáš tři věci, které jsou na statku špatně? A proč?
(okurka: neroste na stromě,
slon: nežije na statku, prase: nestojí na psí boudě)



Obrázek č. 3 – ZŠ Koberovy, magn. tabule

3. Poznávání geometrických tvarů a barev

Na lavici jsou vyskládané obrázky z geometrických tvarů. Učitelka říká dítěti, které tvary v jaké barvě jí má podat např. žlutý kruh, zelený obdélník, apod. Dalším úkolem je ukázat na všechny kruhy (dítě má najít různé velikosti a barvy kruhů). Poté paní učitelka vybere dvojice podobných, ale velikostně odlišných, geometrických tvarů a dítě určuje, který je větší a menší.



Obrázek č. 4 – ZŠ Koberovy, poznávání geom. tvarů

4. Písmenka napsaná na tabuli

Dítě se dívá na skupinku písmenek a má za úkol zakroužkovat písmeno, kterým začíná jeho jméno.

5. Pohádka

Na tabuli jsou vystaveny čtyři obrázky, které znázorňují pohádkový příběh. Dítě si obrázky prohlédne a řekne, jakou pohádku mu to připomíná. Poté paní učitelka žáka poprosí, zda by se pokusil pomocí obrázků pohádku převyprávět.

6. Kresba postavy a podpis

Na závěr se paní učitelka s žákem posadí do lavice a požádá ho, jestli by dokázal nakreslit jednoho člena své rodiny (maminku, tatínka, brášku, apod.). Učitelka sleduje, zda dítě nakreslilo všechny podstatné rysy postavy a jak při kresbě využívá detailů a následně barev. Poprosí jej, aby si obrázek podepsalo. Když dítě nezná všechna písmena, tak je učitelka předepíše a dítě je pouze napodobí.

7. Závěrečné povídání

Učitelka se ptá, jakého člena rodiny dítě nakreslilo a jestli si společně doma hrají. Ptá se, zda má dítě nějaké zvířátko a jestli o něj správně pečuje. Během rozhovoru paní učitelka pozorně poslouchá výslovnost a slovní zásobu dítěte. Když je dítě stydlivé a moc se nevyjadřuje, tak jej poprosí, aby po ní zopakovala některá slova např. okurka, mrak, šašek, létal, apod.

8. Rozloučení

Na rozloučenou každé dítě dostává upomínkový list a dárek, za který poděkuje. S paní učitelkou si opět podají ruce a pozdraví se.



Obrázek č. 5 – ZŠ Koberovy, upomínkový list

➤ Atmosféra při zápisu

Třída, ve které probíhal zápis, byla pěkně vyzdobena a jednotlivá stanoviště byla účelně uspořádána, tak aby žák nemusel přebíhat z jedné části třídy do druhé, ale vše bylo seřazeno podle pořadí jednotlivých úkolů. Atmosféra byla uvolněná, což bylo mnohdy zapříčiněno tím, že se třídní učitelka osobně znala jak s rodiči, tak s jejich dětmi.

Vztah učitel-dítě: Přivítání paní učitelka zvolila pozdravem a podáním ruky. Při jednotlivých činnostech volila spíše přátelskou komunikaci, aby se dítě cítilo dobře.

Vztah rodič-dítě: Rodič zpočátku působil jako opora, než se dítě uvolnilo. Při spoustě činností měl rodič možnost dítě z povzdálí sledovat, ale neobcházel s ním stanoviště s úkoly.

Vztah rodič-učitel: U zápisu byl rodič pro učitele pomocníkem, proto aby se dítě rozpovídalo a cítilo bezpečně. Později se rodič stal informátorem, který poskytoval různé informace o dítěti druhé paní učitelce, která je zapisovala do dotazníku.

➤ Práce učitele s dítětem

Paní učitelka volila při zápisu neformální komunikaci s dítětem, mluvila klidným hlasem, a když si dítě u některého úkolu nebylo jisté, tak mu poskytla dostatek času na odpověď nebo mu napověděla.

2.2. ZŠ Pelechovská

Základní škola Pelechovská stojí na okraji města Železný Brod. Město Železný Brod je také zřizovatelem dané školy. Ve škole je devět postupných ročníků a tři speciální třídy. Ve zdejších speciálních třídách studují žáci, kteří mají vývojovou poruchu učení a je jim zde věnována individuální péče.

2.2.1. Charakteristika ZŠ Pelechovská

Základní škola byla vystavěna v roce 1982 do hezkého prostředí nad údolím Železného Brodu. Škola od svého založení prošla mnoha

rekonstrukcemi. Jednou z nich je např. celková rekonstrukce oken, rekonstrukce vnější části tělocvičny a rekonstrukce školní jídelny, která proběhla v roce 2014.

V současné době se škola výrazně zaměřuje na ekologickou výchovu. Spolupracuje s mnoha centry např. s centrem ekologické výchovy Český ráj, s ekocentrem Střevlík, s centrem ekologické výchovy Divizna a s mnoha dalšími.

Škola je výborně prostorově a materiálně založena. Jednotlivé části škol jsou rozprostřeny do tří pavilonů, ve kterých je mnoho tříd, školní jídelna, tělocvična, odborné učebny a venkovní víceúčelový sportovní areál. Škola má také svou vlastní knihovnu, kterou učitelé uplatňují ve výuce. V každé učebně najdeme dataprojektor a počítač, který je učitelům plně k dispozici. Základní škola je dobře vybavena pomůckami, které neustále doplňuje a modernizuje.

Zdejší školu navštěvují žáci žijící přímo v Železném Brodě, ale také žáci z mnoha okolních obcí. Škola se snaží o dobré vztahy s rodinami dětí, a proto pořádá vánoční setkání, dětský den, velikonoční jarmark, den otevřených dveří a mnoho dalších akcí. (ZŠ Pelechovská 2017)

2.2.2. Popis průběhu zápisu do 1. třídy

Základní škola v Železném Brodě zvolila zápis s tématem pohádky. Zápis probíhal ve dvou po sobě následujících dnech, aby si rodiče mohli sami vybrat termín, kdy se s dětmi k zápisu dostaví.

➤ Organizace

Pohádkový zápis v Železném Brodě byl volně přístupný bez daného časového harmonogramu. Po příchodu čekaly na děti hned dvě části zápisu. První byla část pohádková a v druhé části si budoucí prvňáčky prověřila paní učitelka.

➤ Činnosti

A. Pohádková část

Celou pohádkovou částí provází budoucí prvňáky čtvrtá třída. Čtvrťáci jsou převlečeni za pohádkové bytosti (např. mimoni, princezny, strašidla, apod.), které hlídají stanoviště, na kterých mohou děti získat za správně splněný úkol část obrázku na kartu, kterou obdržely při příchodu.

1. Přivítání Mimoni

Na prvním stanovišti děti dostávají kartičku, kam jim budou pohádkové bytosti za správné řešení dolepovat části obrázku.

2. Obrázky s pohádkovými postavičkami

Dítě má za úkol poznat, z jaké pohádky postavičky na obrázcích jsou, a když uhodnou většinu, získají část obrázku.

3. Předepsaná slova: MÍČ a KOŠ

Děti mohou slova vybarvit, nebo se je pokusit přepsat.

4. Bludiště s pohádkovými postavami

Děti se pokouší v bludišti najít cestu z bodu A do bodu B.

5. Hádanky u dvou strašidel

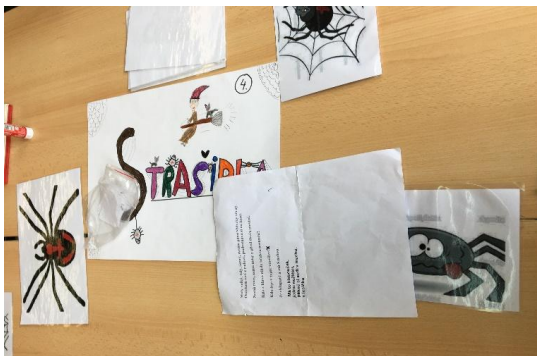
Strašidla dávají dětem hádanky, když děti nevědí, tak jim strašidla ukážou část obrázku, na kterém je odpověď.

- Je chlupatý a má
osm nohou?
(pavouk)

- Kdo žije v Tajné
vesničce?
(šmoulové)

- Malý, velký, bílý, černý, svému pánu vždycky věrný. Ocáskem
vrtí z radosti, pochutnává si na kosti. (pes)

- Kdo z hlavy nikdy hřeben nesundá? (kohout)



Obrázek č. 6 – ZŠ Pelechovská, stanoviště poh. zápisu

- Má to klobouček, jednu nožičku, pěkně si sedí v mechu, v lesíčku. (houba)
- 6. Barevné korálky
Princezny poztrácely korálky. Děti jim pomohou barvené korálky přiřadit ke stejně barevným kartičkám.
- 7. Slalomy
Na koberci jsou rozmístěny kuželky a děti je mohou proběhnout nebo projít s míčkem a florbalovou holí.

Když děti sesbírají všechny části obrázku, zjistí, že z částí se stala omalovánka mimoně. Mohou si ho vykreslit a tím zkrátí čas při čekání na hlavní část zápisu, kde již s dítětem pracuje paní učitelka.

B. Hlavní část zápisu

Rodiče jdou vyplnit dotazníky a dítěte se mezitím ujímá budoucí třídní učitelka. Paní učitelka má u sebe dotazník školní zralosti a u každého dítěte si zaškrťává, jestli ví odpověď nebo neví. K sobě do poznámek si zapisuje, jak dítě reaguje a komunikuje.

1. Barevné geometrické tvary
Paní učitelka zamíchá základní geometrické tvary a dítě z nich má poskládat domeček. Poté jednotlivé tvary pojmenovává a určuje jejich barvu.
2. Karta s různými obrázky
Dítě má za úkol určit přesnou polohu obrázku (nahore, dole, uprostřed, pod, nad, apod.).
3. Obrázky s čísly
Dítě poznává čísla od 1 do 5.
4. Obrázek
Dítě popíše, co vše na obrázku vidí a co se tam děje.
5. Vytleskat slabiky

Paní učitelka vytleská pomocí slabik slovo hruška a jablko. Dítě se pokouší tleskání zopakovat.

6. Nakresli postavu

Učitelka sleduje správné držení tužky a zapisuje si, jakou rukou dítě drží pastelku.

7. Pastelky

Paní učitelka rozloží před dítě pastelky různých barev. Předškolák má za úkol barvy poznat.

Na rozloučenou žáci dostanou od paní učitelky upomínkový list a dítě si může vybrat papírový dáreček. Rodiče mezitím s další paní učitelkou a panem ředitelem vyplnili informace o dítěti.

➤ Atmosféra při zápisu

Atmosféra byla příjemná. Líbilo se mi, že se děti v pohádkové části uvolnily a pak se tolik nebály při práci s paní učitelkou. Jednotlivé hry, za které získávaly kartičky, je zřejmě moc bavily.

Vztah učitel-dítě: Paní učitelka má možnost s dítětem pracovat sama. Pomáhá dětem při komunikaci. Netlačí na ně, když neví, tak přejde k další otázce.

Vztah rodič-dítě: Rodiče s dětmi prochází pohádkovou část, kde se děti rozkoukají. Během hlavní části zápisu, jsou děti samy s paní učitelkou a rodiče mezitím s druhou paní učitelkou sepisují další informace o dítěti. Rodiče a dítě při hlavní části zápisu nekomunikují, protože k sobě sedí zády.

Vztah rodič-učitel: Rodiče při zápisu komunikují s panem ředitelem a s paní učitelkou, která s nimi vyplňuje papíry o dítěti. S třídní paní učitelkou nemají příliš prostoru pro komunikaci, protože ve vyhrazeném čase pracuje pouze s dítětem.

➤ Práce učitele s dítětem

Paní učitelka dává dětem najevo, že má zájem o práci s nimi. Naslouchá jim a je schopná jim poradit, když si s něčím neví rady.

2.3. ZŠ Ostašov

Základní škola Ostašov sídlí v okrajové části města Liberec. Škola je rozdělena do tří budov. Jedna budova slouží pro 1. stupeň ZŠ a druhá budova pro 2. stupeň ZŠ. Škola má rovněž odloučené pracoviště v Machníně, což je malotřídní škola pro žáky od první do čtvrté třídy.

2.3.1. Charakteristika ZŠ Ostašov

Základní škola Ostašov nabízí vzdělávání pro žáky od prvních do devátých tříd ZŠ a je tedy školou úplnou. Škola se skládá ze tří, již zmiňovaných budov a v současné době má maximální naplněnost.

Všechny tři budovy jsou velice dobře materiálně vybaveny. Děti v budově prvního stupně využívají pět vybavených tříd, školní družinu, zrekonstruovanou knihovnu a školní zahradu. Děti druhého stupně mohou využívat počítačovou učebnu, čítárnu, tělocvičnu, hřiště fotbalové a hřiště s umělým povrchem. Většina tříd je vybavena dataprojektory a interaktivními tabulemi. Menší nevýhodou zdejší školy je pouze jedna jídelna a jedna tělocvična, do kterých musí žáci prvního stupně přecházet ze své budovy.

Do školy chodí děti z Ostašova, ale i děti ze spádových oblastí. Zdejší škola se individuálně stará o žáky prospěchově slabší, ale také o žáky nadané. Škola se stará o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou i se speciálně-pedagogickým centrem. Ve vzájemné spolupráci vytváří pro žáky IVP.

Škola se zabývá dlouhodobými projekty i mezinárodní spoluprací. Byla partnerskou školou mnoha projektů např. Síť tvořivých škol Libereckého kraje, Školy v pohybu, Labyrint vědy, her a poznání, atd. Nyní je zapojena do projektu Živá škola.

Škola vydává jednou za dva měsíce školní časopis s názvem Ostašovský šotek, který vytváří Redakční rada, tvořená dětmi zdejší školy.

Základní škola Ostašov pořádá mnoho akcí, do kterých zapojuje své žáky. Mezi tyto akce patří např. Ostašovský jarmark, Pohádkový les, Ostašovské vánoce, apod. (ZŠ Ostašov 2017)

2.3.2. Popis průběhu zápisu do 1. Třídy

Základní škola Ostašov zvolila běžný zápis bez tématu. Děti mohly v den zápisu přicházet se svými rodiči do školy v daném časovém rozmezí libovolně, nebo se předem rodiče mohli zapsat do harmonogramu, aby předešli delšímu čekání.

➤ Organizace

Rodiče mohli předem zapsat své dítě k zápisu na internetu. Po příchodu do školy děti a rodiče vyčkali, až na ně přijde řada. Poté šli rodiče s jedním z učitelů vyplňovat dokumenty pro školní matriku a jejich dítěte se mezitím ujala další paní učitelka, která si s dítětem povídá a zkouší z různých oblastí. Kvůli vysokému počtu uchazečů, jsou zde v jedné třídě čtyři zkoušející učitelky. Každé dítě je u jemu přidělené učitelky přibližně třicet minut.

➤ Činnosti

1. Povídání

Paní učitelka se seznamuje s dítětem, ptá se ho na jméno, věk a jakou navštěvuje mateřskou školu. Mezitím se zaměřuje na to, jak dítě komunikuje, jestli se stydí a jak se vyjadřuje.

2. Básnička

Učitelka požádá dítě, aby se pokusilo říci nějakou básničku, nebo písničku.

3. Geometrické tvary

Děti měly za úkol poznat čtyři geometrické tvary (trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh). Dále je učitelka vyzvala, aby roztřídily geometrické tvary podle nějakých společných znaků (děti pracovaly se čtyřmi, uvedenými geometrickými tvary dvou velikostí). Děti mohly třídít podle barvy, tvaru nebo velikosti. Nakonec se mohly pokusit poskládat z geometrických tvarů jakýkoli obrázek. Při této činnosti učitelka sledovala i manipulaci s jednotlivými geometrickými tvary.

4. Pastelky

Zkus vypočítat kolik je na stolečku pastelek. Učitelka vyzve dítě, aby si k sobě vzalo pět pastelek, a zeptá se: Kolik pastelek mi zbylo? Dále má dítě rozdělit pastelky tak, aby mělo stejný počet pastelek jako paní učitelka.

U této činnosti učitelka využila i barev a vyzvala dítě, aby jí našlo barvu: červenou, zelenou, apod. Ptala se i na otázku: Jaká pastelka leží mezi žlutou a fialovou pastelkou?

5. Obrázky

Paní učitelka má v ruce deset kartiček s obrázky. Dítě si jednu vylosuje a řekne co je na kartičce za obrázek. Následně se pokusí vyteskat slovo po slabikách a řekne, kolikrát tlesklo. Dítě losuje další kartičku, opět řekne co je na ní za obrázek a poví první hlásku slova.

Hra s obrázky:

Učitelka si vezme do ruky všech deset karet a dítě po jedné losuje. Po vylosování jedné kartičky, řekne co na ní je a položí ji na lavici. Když vylosuje druhou a řekne co na ní je, tak mu učitelka poví, kam jí má položit, např. polož houbu nalevo od slepičky. Když dítě vylosuje a na správná místa položí všechny obrázky, učitelka se táže: Kde leží slepička? (slepička leží nalevo od houby)

6. Pracovní list

Dítě nakreslí postavu někoho z rodiny. V další části listu dokresluje zuby pily a překresluje ze čtyř čtverečků obrázky do čtyř prázdných čtverečků (tečky, židle, dvě osově souměrné jedničky, dvě osově souměrné trojky).

7. Číslo

Předškoláci losují čísla na kartách a učitelka se jich ptá: Poznáš, co je to za číslo? Dokázal by si čísla seřadit, tak jak jdou postupně? Nakonec se dítěte zeptá, do kolika umí počítat, a zda by jí to předvedlo.

8. Rozloučení

Paní učitelka se dítěte zeptá, jak se těší do školy a vezme ho ke stolečku, kde si dítě vybere malý dáreček a obdrží upomínkový list na zápis. Rozloučí se a dítě si přeberou jeho rodiče.

➤ Atmosféra při zápisu

Zápis probíhal ve dvou třídách. V první třídě čekali rodiče a vyplňovali formální věci a mezitím si paní učitelka vzala do druhé třídy žáka. Atmosféra ve třídě byla příjemná. V jedné třídě byly čtyři stolečky, takže se najednou mohly zapisovat až čtyři děti. Učitelky i žáci museli mluvit tlumeným hlasem, což bylo v případě některých předškoláků nemožné. Učitelky si s tím ale poradily, a tak zápis probíhal v poklidu. Nevýhodou souběžných zápisů je však bezesporu fakt, že se zapisované děti sledují navzájem. Většinou se znají ze spádové školky, a tak se hodně otáčely, a sledovaly, co zrovna dělá jejich kamarád.

Vztah učitel-dítě: Učitelka si s dítětem povídá, a dává mu otázky a úkoly. Když dítě něco neví, učitelka vyčkává, zda si na to nevzpomene a následně pokračuje s dalším úkolem.

Vztah rodič-dítě: Po vyplnění formálních náležitostí rodiče mohou přijít do třídy a dívat se na děti při zápisu. Sedí však dostatečně daleko na to, aby děti nerozptylovali. Během zápisu tedy nejsou s dítětem v kontaktu.

Vztah rodič-učitel: Rodiče sedí vzadu na židlích a mohou sledovat zápis. Ke komunikaci s učitelem neměli moc možností, pouze při předávání dítěte, kdy učitelky předávaly žákům upomínkový list. Během celého zápisu však byla přítomna i zástupkyně ředitele a školní psycholožka, takže si rodiče mohli s oběma promluvit a zeptat se na případné dotazy.

➤ Práce učitele s dítětem

Učitelka sedí s dítětem u stolečku a mluví na něj klidným, tlumeným hlasem. Navozuje tak pro dítě příjemnou atmosféru. Paní učitelka si během zápisu, zapisovala informace do dotazníku školní zralosti (oblasti dotazníku: komunikace a sociální zralost, řeč a vyjadřování, motorika, matematické představy a rozumové dovednosti). Když dítě odpověď neznalo, tak mu neradila, ale přešla k další aktivitě. Paní učitelka mi sdělila, že si již při úvodním rozhovoru vytipovává, co by které dítě mohlo dokázat a podle toho pracuje s obtížností úkolů.

3 KOMPARACE ANALYZOVANÝCH ZÁPISŮ DO 1. TŘÍD NA UVEDENÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH

Při sledování zápisů jsem se zaměřila na atmosféru, organizaci zápisu a vztah jednotlivých účastníků zápisu. Sledovala jsem také jaké činnosti a pomůcky, učitelé při zápisech používají. Na základě zjištěných informací jsem poté sestavila vlastní zásobník pomůcek a činností.

Pro přehlednost jsem komparaci třech uvedených základních škol, tedy ZŠ Koberovy, ZŠ Pelechovská a ZŠ Ostašov, zaznamenala do tabulky.

Tabulka č. 1 – Komparace zápisů 1. část

KOMPARACE ZÁPISŮ		ZŠ Koberovy	ZŠ Pelechovská	ZŠ Ostašov
Organizace	+	Předem daný časový harmonogram. Ve třídě je u zápisu pouze jedno dítě.	Pohádková část uvolnila děti před samotným zápisem s paní učitelkou. Je pěkné, že jsou předškoláci ve škole uvítáni dětmi.	Možnost zapsání do časového harmonogramu.
	-	Deset minut je krátká doba pro zápis jednoho dítěte.	Nebyl předem stanovený harmonogram, proto se občas vytvořila fronta k hlavní části zápisu.	Více předškoláků zkoušeno současně v jedné třídě.
Činnosti		Činnosti byly zaměřeny na základní oblasti sledované při zápisu.	Činnosti byly zaměřeny na základní oblasti sledované při zápisu.	Činnosti byly zaměřeny na základní oblasti sledované při zápisu.
Pomůcky		Běžné školní pomůcky.	Pomůcky vyrobené k zápisu.	Využili několik pomůcek, které užívají ve škole a některé si připravili přímo k zápisu.
Atmosféra při zápisu		Příjemná rodinná, uvolněná atmosféra. Třída byla pěkně vyzdobená dětskými obrázky a výrobky.	Předškoláci se vůbec nebáli zápisu, protože si předtím vyzkoušeli aktivity se staršími dětmi. Pohádková část probíhala v jiné třídě, kde byl pracovní ruch. Při hlavní části zápisu se atmosféra uklidnila.	Atmosféra působila klidně. Učitelky mluvily tlumeným hlasem, aby se vzájemně nerušily, avšak pro děti byla tichá mluva obtížnější. Často se i zkoušené děti sledovaly navzájem a měly problém se soustředěním.

Tabulka č. 2 – Komparace zápisů 2. část

<p>Vztah učitel-dítě</p>	<p>Pozdrav paní učitelka zvolila podáním ruky. S dětmi komunikovala přátelsky. Když si děti nemohly vzpomenout, tak je navedla na správnou odpověď.</p>	<p>Učitelka pomáhá dětem s uvolněním při komunikaci. Netlačí na ně, když neví, tak svévolně přejde k další otázce.</p>	<p>Učitelka si s dítětem povídá a dává mu otázky a úkoly. Když dítě odpověď nezná, tak učitelka chvíli čeká a poté přejde na další úkol.</p>
<p>Vztah rodič-dítě</p>	<p>Rodič na začátku zápisu působil jako opora, než se dítě uvolnilo. Při vyplňování informací mohl rodič dítě sledovat, ale nebyl s ním v přímém kontaktu.</p>	<p>V pohádkové části chodí rodiče na stanoviště se svými dětmi a jsou pro ně podporou. Při přechodu k hlavní části zápisu se dítěte ujímá budoucí třídní učitelka první třídy. Rodiče a dítě sedí zády k sobě, takže v této části zápisu nejsou v kontaktu.</p>	<p>Rodiče jsou zpočátku zápisu v jiné místnosti než jejich dítě a sepisují s jinou paní učitelkou informace pro školní matriku. Po sepsání mohou jít do třídy, kde je jejich dítě zkoušeno a z povzdálí jej sledovat.</p>
<p>Vztah rodič-učitel</p>	<p>Zpočátku byl rodič pro budoucí třídní učitelku pomocníkem, proto aby se dítě rozpovídalo a cítilo bezpečně. Poté rodiče vyplňovali dotazník za pomoci druhé učitelky, avšak zkoušející učitelku i své dítě mohli stále sledovat.</p>	<p>Rodiče nemají moc prostoru pro komunikaci s budoucí třídní učitelkou, protože u té se střídá jedno dítě za druhým. Na informace se mohou zeptat učitelky, která s nimi sepisuje formální informace nebo ředitele školy.</p>	<p>Rodiče nemají příliš mnoho prostoru pro komunikaci se zkoušejícím učitelem, pouze při předávání dítěte po samotném zápisu. Na jejich případné dotazy však může odpovědět zástupkyně ředitele či školní psycholožka, které se také zápisu účastnily.</p>

Pro shrnutí komparace je potřebné odpovědět na předem stanovené výzkumné otázky.

Po rozboru jednotlivých zápisů a po analýze všech získaných dat na výše zmíněných školách jsem dospěla k názoru, že se zápisy na vesnických a městských školách příliš neliší. Vesnická škola má výhodu nižšího počtu žáků, což je ideální pro individuální přístup k dětem. Městská škola si však s vysokým počtem zájemců při zápisu do 1. třídy umí poradit tím, že zvýší počet zkoušejících učitelek. Všechny děti se sice nedostanou do interakce s budoucí třídní učitelkou, ale zápis přesto probíhá standardně. Při paralelním zkoušení více žáků během zápisu může dojít k odlišným požadavkům jednotlivých zkoušejících učitelek, což se však během pozorování nepotvrdilo. Učitelky si vzájemně radily a sdělovaly případné rozdíly mezi jednotlivými dětmi.

Všechny tři školy volily běžné aktivity, využívající při zápisu do 1. třídy, aby v krátkém časovém úseku, zjistily co nejpodrobnější informace o sledovaném dítěti ve všech oblastech.

Sledované školy použily k zápisům do 1. tříd různorodé pomůcky. Především to však byly pomůcky, které slouží k běžné výuce. Tato skutečnost podnítila mou iniciativu při tvorbě zásobníku pomůcek a činností, který jsem se pokusila zpracovat co nejlépe, aby jej učitelé mohli při zápisech využívat a zároveň byly jiné, než se používají v běžné výuce.

4 ZÁSObNÍK POMŮCEK A ČINNOSTÍ PRO ZÁPIS DO 1. TŘÍDY ZŠ

Na základě analýzy náslechnů zápisů do prvních tříd, na třech základních školách, jsem sestavila zásobník pomůcek a činností, které by mohly být užitečné pro učitele při zápisech do prvních tříd.

Zásobník obsahuje základní sledované oblasti při zápisu, tedy činnosti motorické a aktivity, u kterých sledujeme poznávací schopnosti.

Každou jednotlivou oblast jsem označila kvůli přehlednosti odlišnou barvou. Stejnou barvou, kterou mají názvy jednotlivých oblastí, jsem rámovala obrázky v příloze, které do dané oblasti patří.

Zde přikládám přehled názvů s barvami:

Tabulka č. 3 – Přehled názvů oblastí s barvami

Název oblasti	Barva
1. Kresba a grafomotorika	Zelená
2. Hrubá motorika	Žluto-oranžová
3. Jemná motorika	Fialová
4. Lateralita	Světle růžová
5. Zrakové vnímání a paměť	Tmavě modrá
6. Sluchové vnímání	Černá
7. Řeč a slovní zásoba	Červená
8. Vnímání prostoru a času	Oranžová
9. Základní matematické představy	Tmavě růžová

A. MOTORIKA

1. KRESBA A GRAFOMOTORIKA

U kresby sledujeme úchop tužky, a zda je testované dítě pravák či levák.

a) Kresba postavy

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné nakreslit postavu se všemi hlavními rysy.

Dítě se pokusí nakreslit postavu (maminky, tatínka, sourozence apod.). Když obrázek nakreslí, tak jej popíše.

b) Podpis obrázku

Cíl aktivity: Předškolák by měl dokázat uchopit tužku, jak nejlépe dokáže a napsat alespoň první písmeno svého jména.

Dítě se pokusí nakreslený obrázek podepsat.

c) Obtahování jednoduchého obrázku

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat obtáhnout jednoduchý obrázek. (příloha č. 1, příloha č. 2)

d) Dokreslení jednoduchého obrázku

Cíl aktivity: Dítě dokáže pokračovat s kresbou jednoduchých znaků a je schopné napodobit jednoduchý tvar či obrázek. (příloha č. 3, příloha č. 4)

2. HRUBÁ MOTORIKA

a) Skok na jedné noze

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné alespoň chvíli vydržet stát na jedné noze a několikrát vyskočit bez značných obtíží a únavy.

Dítě zkouší skákat na jedné noze.

b) Projdi se po čáře

Cíl aktivity: Předškolák by měl dokázat rovně projít po čáře.

Úkolem je projít po čáře co možná nejpřesněji.

c) Chyť míček, plyšovou hračku

Cíl aktivity: V této aktivitě se ukáže reflex dítěte. Dítě by mělo být schopné chytit hračku do jedné či do obou rukou.

Hodíme dítěti míč či hračku a sledujeme, zda jej chytí.

3. JEMNÁ MOTORIKA

a) Hra veselý šašek, Legrační sněhulák

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné sestavit z různých geometrických tvarů daný obrázek a odůvodnit proč jej tak poskládalo.

Dítě se pokouší z geometrických tvarů poskládat šaška, sněhuláka, apod. (příloha č. 5)

b) Vystříhnout nakreslený obrázek

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat základní manipulaci s nůžkami.

c) Manipulace s korálky

Cíl aktivity: Předškolák by měl dokázat uchopit malý korálek a přenést ho z místa na místo.

Dítě může korálky přendávat z jedné mističky do druhé, může z korálků vytvářet obrázky nebo je navlékat na provázek.

4. LATERALITA

Lateralitu můžeme u dítěte poznat podle toho, jakou rukou dítě drží tužku. Dále podle ruky, kterou vystřihuje, nebo při pouhém pozorování jakou rukou častěji uchopuje předměty a hračky. Další možností jak poznat lateralitu u dítěte je, že nahlédne do klíčové dírky a my sledujeme kterým okem se dítě podívalo.

B. POZNÁVACÍ SCHOPNOSTI

1. ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ A PAMĚŤ

a) Najdi obrázek podle slovního pokynu

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopno ukázat na požadovaný obrázek a dokázat přesně popsat jeho polohu ve čtvercové síti.

Učitel vybere pro dítě obrázek ze čtvercové sítě a dítě musí na obrázek ukázat a popsat, v jaké části čtvercové sítě se nachází (nahore, dole, uprostřed, vlevo, vpravo, apod.). (příloha č. 6)

- b) Vytvoř dvojice ze stejných obrázků
Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat přiřadit k sobě dva stejné obrázky.
Dítě má za úkol vytvořit dvojice stejných obrázků např. strom+strom. (příloha č. 7, příloha č. 8)
- c) Předved' činnost z obrázku
Cíl aktivity: Dítě by si mělo dokázat zapamatovat obrázek a následně předvést danou činnost.
Dítě se podívá na obrázek a pokusí se předvést to, co vidí na obrázku. (příloha č. 9, příloha č. 10)
- d) Pojmenuj barvy
Cíl aktivity: Předškolák by měl znát základní barvy.
Dítě dokáže pojmenovat základní barvy květin.
Dítě zvládne ukázat požadovanou barvu. (příloha č. 11)
- e) Pojmenování geometrických tvarů
Cíl aktivity: Dítě dokáže pojmenovat základní geometrické tvary.
Pozná trojúhelník, obdélník, čtverec a kruh. (příloha č. 12)
- f) Najdi rozdíly
Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopno vyhledat rozdíly pomocí zrakové diference.
Dítě vyhledá a vyjmenuje rozdíly mezi dvěma podobnými obrázky. (příloha č. 13, příloha č. 14, příloha č. 15, příloha č. 16)
- g) Poskládej domeček z geometrických tvarů
Cíl aktivity: Dítě si dokáže představit dům a je schopné ho poskládat z daných geometrických tvarů. (příloha č. 17)
- h) Poznej stín obrázku
Cíl aktivity: Předškolák by měl být schopný přiřadit barevný obrázek k jeho správnému stínu. (příloha č. 18, příloha č. 19)

- i) Zapamatuj si pořadí slov
Cíl aktivity: Dítě si dokáže zapamatovat několik jednoduchých slov a dokáže je samo zopakovat.
Učitel řekne dítěti několik slov, a to je musí zopakovat.
Př.: kočka, trampolína, máma, trumpeta, rodina, hasič
- j) Zkus to jako já
Cíl aktivity: Dítě by si mělo zapamatovat tvar, který učitel poskládal z geometrických tvarů a samo by se ho také mělo pokusit poskládat.
Učitel poskládá z geometrických tvarů obrázek. Dítě se chvíli dívá a pak se pokusí stejný obrázek sestavit samo. (příloha č. 5, příloha č. 17)
- k) Vyhledej písmenka svého jména
Cíl aktivity: Dítě by si mělo vybrat písmena, které jsou v jeho jméně a z písmen složit své jméno.
Na lavici necháme všechna písmenka, která jsou třeba k sestavení jména dítěte, včetně pár písmen navíc. Dítě z písmen složí své jméno. (příloha č. 20, příloha č. 21, příloha č. 22)
- l) Zapamatuj si co nejvíce obrázků
Cíl aktivity: Dítě si dokáže zapamatovat několik obrázků, z obrázkové předlohy.
Dítě se chvíli dívá na obrázky a pak se pokusí co nejvíce z nich vyjmenovat. (příloha č. 23, příloha č. 24)
- m) Který obrázek do řady nepatří
Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné určit, který obrázek do řady nepatří a proč.
Dítě vybere obrázek, který nepatří do řady. (příloha č. 25, příloha č. 26, příloha č. 27, příloha č. 28, příloha č. 29, příloha č. 30)
- n) Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat vložit části obrázků na správné (prázdné, bílé) místo do hlavního obrázku. (příloha č. 31, příloha č. 32)

o) Najdi nesmysly

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat určit co je na obrázku špatně, oproti skutečnosti.

a) Najdi všechny nesmysly, které jsou na obrázku. (příloha č. 33)

b) Řekni proč a včem jsou zvířátka popletená. (příloha č. 34, příloha č. 35)

2. SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

a) Reaguje na své jméno

Cíl: Během zápisu by dítě mělo být schopné zareagovat přiměřeně rychle, když ho učitel osloví jménem a vyzve k nějaké činnosti.

b) Pokus se napodobit stejný zvuk

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat zopakovat zvuk, který slyšelo od učitele.

Zkoušející učitel může zadupat, zatleskat, poplácat se po stehnech, tvářích apod. Dítě se také může pokusit napodobit zvuk nějakého zvířete např. psa, kočky, prasátka, kohouta, atd.

c) Uhodni co je to za zvuk

Cíl aktivity: Dítě by mělo zvládnout sluchově analyzovat různé zvuky a dokázat popsat co slyšelo.

Dítě si položí hlavu na lavici, poslouchá co předvádí učitel a snaží se říci, co slyší za zvuk. Učitel může klepat do lavice, psát perem, zahrát na nějaký hudební nástroj, zacinkat na zvoneček, dupat, tleskat, zahoukat jako sanitka, apod.

d) Zopakuj to, co říkám

Cíl aktivity: Dítě zvládne bedlivě poslouchat a následně slova a věty správně zopakovat.

Při zadávání slov zvažujeme náročnost. Volíme tři až čtyři slova, aby si je dítě dokázalo zapamatovat a ve správném pořadí zopakovat.

- e) Tleskni, když uslyšíš smluvené slovo

Cíl aktivity: Dítě dokáže poslouchat, co paní učitelka říká a, když uslyší předem domluvené slovo tleskne.

Paní učitelka řekne dítěti jedno slovo, při jehož vyslovení musí dítě tlesknout. Poté říká věty a dítě vždy když slyší dané slovo, tleskne.

- f) Rozpoznej poslední hlásku ve slově

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopno sluchově analyzovat poslední hlásku ve slově.

Paní učitelka řekne slovo a dítě řekne poslední hlásku ve slově.

- g) Vytleskej slovo po slabikách

Cíl aktivity: Předškolák by měl dokázat vytleskat slovo po vzoru učitele.

Zkoušející paní učitelka u zápisu nejprve slovo sama vytleská a dítě se to pokusí zopakovat. Nejprve užívá slova jednoduchá a později může vyzkoušet i obtížnější, podle dovednosti dítěte.

Slova mohou být např. má-ma, ta-tí-nek, na-ma-lo-vat, apod.

- h) Poznej, v čem se slova liší

Cíl aktivity: Dítě je schopné poznat v čem se liší dvojice podobně znějících slov za pomoci obrázkové předlohy.

Paní učitelka řekne dvě slova např. koš-kos. Dítě si v obrázcích vyhledá koš a kos. Poté si samo řekne co je na obrázku a pokusí se říci co je ve slově odlišné. V uvedeném příkladu písmenko š-s.

Slova: koš a kos, nota a bota, kosa a koza. (příloha č. 36, příloha č. 37)

- i) Poznej první hlásku ve slově

Cíl aktivity: Dítě by mělo sluchově analyzovat první hlásku v daném slově.

Paní učitelka řekne dítěti slovo, načež se dítě pokusí říci první hlásku, která se ve slově objevila.

j) Spoj správně rýmující se slova

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné vybrat z obrázkové předlohy slovo, které se rýmuje k vybranému slovu.

Např. učitelka vybere obrázek, na kterém je nakreslený PES. Dítě má za úkol najít obrázek rýmující se k danému slovu tj. LES. Dítě se o rýmující dvojici přesvědčí tak, že si řekne pes-les a slyší, že slova rýmují. (příloha č. 38, příloha č. 39, příloha č. 40)

k) Dopln rýmy do krátkých říkanek

Cíl aktivity: Dítě poslouchá říkanku a dokáže vybrat z obrázků, takový, který se hodí na konec daného rýmu. Např.

U malého domku,

rostlo mnoho **stromků**. (dítě vybere obrázek stromků)

Na obloze létal drak,

schoval se nám za **mrak**.

Včera si náš Petr,

koupil nový **svetr**.

Na trávě stojí lavička,

a na ní sedí **babička**. (příloha č. 41, příloha č. 42)

3. ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba

a) Popiš obrázek

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné u zápisu do 1. třídy popsat, co vidí na obrázku.

Nejprve dá paní učitelka dítěti chvíli na prohlédnutí obrázku. Po chvíli jej poprosí, zda by mohlo popsat vše co na obrázku vidí. (příloha č. 43)

b) Řekni nadřazené slovo

Cíl aktivity: Dítě by mělo znát základní nadřazené pojmy věcí, se kterými se běžně setkává.

Může se stát, že dítě nebude vědět co je nadřazené slovo, proto k první trojici obrázků řekne nadřazené slovo učitel. Např. židle+stůl+skříň=nábytek. (příloha č. 44, příloha č. 45)

c) Řekni protiklady

Cíl aktivity: Dítě dokáže vyjmenovat k daným slovům slova protikladná.

Učitelka říká slova a dítě musí říct protiklad k danému slovu. Slova, která může použít: světlé a tmavé, křivé a rovné, dlouhé a krátké, malý a velký, vysoký a nízký, špinavý a čistý, vpravo a vlevo, atd.

d) Význam věci kolem nás

Cíl aktivity: Dítě dokáže říci k čemu slouží věci, se kterými s běžně setkává.

Např. Na co máme oči (uši, nos, pusu)?, K čemu slouží auto (lepidlo, hřeben, kartáček, hrníček, apod.)?

e) Vymysli věc k dané vlastnosti

Cíl aktivity: Dítě by mělo zvládnout vymyslet k vlastnostem příklady věci, které se k nim hodí.

Řekni mi, co je horké (studené, měkké, vysoké, tvrdé, malé, velké, apod.)?

f) Co mají společného?

Cíl aktivity: Dítě dokáže najít spojitost mezi danými slovy.

Co mají společného kočka a pes (dům a stan, zimní boty a sandále, klobouk a čepice, kopretina a zvoneček, auto a autobus)? (příloha č. 46, příloha č. 47)

g) Spoj obrázky, které k sobě patří

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné vytvořit dvojice z věcí, které k sobě významově patří.

Spojí: hrnec a pokličku, podšálek a hrníček, papír a tužku, vidličku a nůž (příloha č. 48)

h) Vyber obrázek, který nepatří do řady

Cíl aktivity: Dítě správně vybere obrázek, který se do řady nehodí a svou odpověď zdůvodní. (příloha č. 49)

i) Popiš činnosti na obrázku

Cíl aktivity: Dítě je schopné popsat činnost, kterou vidí na daném obrázku. (příloha č. 9, příloha č. 10)

j) Popiš co dělají lidé v jednotlivých zaměstnáních

Cíl aktivity: Dítě dokáže popsat co dělají lidé pracující v různých zaměstnáních.

Řekni co dělá kominík (popelář, zpěvák, malíř, elektrikář, prodavač, atd.).

4. VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU

a) Denní schéma

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat popsat činnosti, které dělá během dne od ranního vstávání až po večerní ulehání do postle. Pomáhá si řazením obrázků jednotlivých činností.

Dítě seřadí obrázky, tak jak by měly jít postupně a odůvodní proč je tak seřadilo. (příloha č. 50, příloha č. 51)

b) Seřaď postupně trojici obrázků

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné správně seřadit a popsat obrázky, na kterých jsou zobrazeny různé časové úseky (např. kořen, kořínky se stonkem, květina). (příloha č. 52)

c) Co všechno můžeš vidět v ...

Cíl aktivity: Dítě dokáže popsat vše co můžeme vidět v místnostech, které máme doma.

Učitel se ptá, co máme v kuchyni, co můžeme vidět v koupelně, v obývacím pokoji, apod.

d) Orientace v mikroprostoru (na papíře)

Cíl aktivity: Dítě se dokáže orientovat v mikroprostoru, umí říci, který obrázek kde leží. K popisu využívá slova: napravo, nalevo, nahore, dole, uprostřed, nalevo od, napravo od, apod.

Paní učitelka se dítěte ptá na různé otázky např.: Kde je beruška? (dítě odpoví, že beruška je v pravém horním okénku, nad motýlem a napravo od sluníčka), Který obrázek je napravo od sněhuláka? (dítě odpoví, že je to sluníčko), Který obrázek je uprostřed? (dítě odpoví, že je to pastelka), atd. (příloha č. 53, příloha č. 54)

e) Popiš svůj den

Cíl aktivity: Dítě by u zápisu mělo umět popsat činnosti, které dělá od rána až do večera.

f) Orientace ve dnech v týdnu

Cíl aktivity: Dítě by mělo znát všechny dny v týdnu, mělo by umět jaký den je před a po určitém dnu a mělo by vědět jaké jsou víkendové dny.

g) Orientace v ročních obdobích

Cíl aktivity: Dítě zná všechny čtyři roční období, včetně jejich typických znaků.

Dítě si seřadí obrázky od jara až do zimy a popíše co se vše o daném ročním období ví. (příloha č. 55)

h) Popiš děj pohádky podle obrázkové předlohy

Cíl aktivity: Dítě dokáže seřadit obrázky podle toho, jak si myslí, že jde pohádka postupně, a děj pohádky stručně popíše. (příloha č. 56, příloha č. 57)

5. ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY

a) Popiš geometrické tvary

Cíl aktivity: Předškolák by měl znát základní geometrické tvary, tedy trojúhelník, čtverec, obdélník a kruh.

Paní učitelka požádá dítě: Ukaž mi, kde je obdélník., Víš co je toto za tvar? (učitelka ukáže na jeden ze základních tvarů) (příloha č. 12)

b) Třídění podle kritérií

Cíl aktivity: Dítě dokáže rozřídít geometrické tvary podle kritérií, které si samo zvolí (např. podle velikosti, barvy, apod.) (příloha č. 58, příloha č. 59)

c) Seřaď zvířátka podle velikosti

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat seřadit jednotlivá zvířata z obrázků od nejmenšího po největší a naopak. (příloha č. 60)

d) Seřaď květiny podle velikosti

Cíl aktivity: Předškolák by měl zvládnout seřadit jeden druh květiny podle velikosti od nejmenší po největší a naopak. (příloha č. 61)

e) Šeřaď ženu podle jejího stáří

Cíl aktivity: Dítě je schopné seřadit vývoj člověka od narození až po stáří. (příloha č. 62)

f) Porovnej karty

Cíl aktivity: Dítě dokáže seřadit karty podle počtu puntíků (kytiček) od nejnižšího počtu po nejvyšší a naopak. Dokáže určit, na které kartě je více, a na které méně puntíků (kytiček). (příloha č. 63, příloha č. 64)

Obměna: Můžeme použít pastelky: děti porovnávají jednotlivé kupačky s pastelkami.

Ostatní sledované oblasti při zápisu (sociální dovednosti, emocionální projevy, práce schopnost a pozornost) nevyžadují žádné pomůcky ani činnosti, proto je zde ve sborníku neuvádím. Zde jsem použila metodu pozorování a veškeré aspekty jsem si zapisovala.

5 PILOTÁŽ POMŮCEK A ČINNOSTÍ U PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ V MŠ

Pro testování pomůcek a činností jsem si vybrala mateřskou školu v malé obci, kde jsem měla možnost otestovat pomůcky a činnosti na různorodých dětech. Různorodostí v tomto smyslu myslím děti extrovertní,



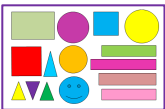

introvertní a děti, podle slov učitelky MŠ, zralé a méně zralé pro vstup do 1. třídy ZŠ.

Po předešlé domluvě s ředitelkou dané mateřské školy jsem pilotáž provedla v ranních hodinách, protože ráno jsou děti ještě plné elánu a schopné přiměřeného soustředění jejich věku. Pomůcky a činnosti jsem testovala s dětmi předškolního věku, tedy s dívkami a chlapci ve věku od pěti do šesti let. Z každé pozorované oblasti při zápisu do 1. tříd ZŠ jsem zvolila jednu až dvě aktivity a několik pomůcek, které jsem s dětmi otestovala.




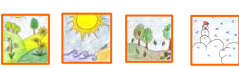


Pro každé dítě jsem si připravila dotazník, kam jsem si zapisovala informace o tom, jak dítě danou aktivitu ovládá, abych následně měla podklady pro analýzu testovaných pomůcek a činností. Konkrétně pro informaci o tom, zda pomůcky a činnosti dokážou diagnostikovat odlišnosti ve školní připravenosti a zralosti jednotlivých dětí pro vstup do 1. třídy ZŠ.

Ukázkovou tabulku z testování dětí vybranými činnostmi a pomůckami přikládám níže, viz tabulka č. 4 a tabulka č. 5. Doplněné tabulky z pilotáže pomůcek a činností jsem vložila do příloh. (příloha č. 65 – příloha č. 78) K některým činnostem jsem pro doložení přiložila fotodokumentaci.

Tabulka č. 4 – Tabulka testování pomůcek a činností, 1. strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK		VĚK		
OBLAST		GRAFOMOTORIKA		
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá		
OBLAST		HRUBÁ MOTORIKA		
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá		Poznámky
		Nezvládá		
OBLAST		JEMNÁ MOTORIKA		
4.	Hra veselý šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ		
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		

Tabulka č. 5 – Tabulka testování pomůcek a činností, 2. strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a všem jsou zvířátka popletená 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Dopln římy do krátkých říkanek 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřad' zvířátka podle velikosti 	Zvládá		Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		

6 ANALÝZA TESTOVANÝCH POMŮCEK A ČINNOSTÍ

Jak jsem již zmínila v předchozí kapitole, pomůcky a činnosti jsem testovala s předškolními dětmi ve věku od pěti do šesti let. Během testování jsem se zaměřila na praktičnost pomůcek a především na to, zda se dá pomocí uvedených činností a pomůcek zjistit školní zralost a připravenost dětí pro vstup do 1. třídy ZŠ.

Během pilotáže jsem zjistila, že vybrané činnosti a pomůcky jsou vhodné k využití při zápisech do 1. tříd ZŠ. Pomůcky a činnosti odkryly drobné odlišnosti dětí v různých sledovaných oblastech. Některým dětem se při testování dařilo více a některým méně. Vzhledem k nové vyhlášce, o oddálení termínů zápisů do 1. tříd ZŠ, mají děti na osvojování dovedností a zdokonalování v jednotlivých sledovaných oblastech při zápisu do 1. třídy ZŠ ještě mnoho času.

Veškeré testované pomůcky a činnosti splnily cíl, ke kterému byly vytvořeny, avšak u některých pomůcek je třeba drobných úprav.

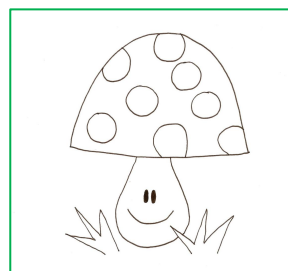
Pro přehlednost analýzy jsem rozdělila činnosti a pomůcky, které jsou opravdu zdařilé a ty, které potřebují drobnou úpravu.

a) Zdařilé pomůcky a činnosti

➤ Obtahování jednoduchého obrázku

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat obtáhnout jednoduchý obrázek.

Poznámky: Aktivita dokáže odhalit nedostatky v oblasti grafomotoriky. Při pilotáži pomůcek, jsem používala jeden zalaminovaný obrázek, který jsem po každém dítěti smývala. Lepší variantou, by mohl být, tištěný obrázek na obyčejném papíře, pro každého žáka jeden výtisk, nikoli pro všechny jeden

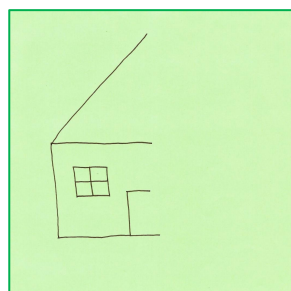


Obrázek č. 7 – Analýza pomůcek, obtahování obrázku

zalaminovaný. Při kresbě na zalaminovaný obrázek se fix mazal a práce byla pro děti obtížnější.

➤ Dokreslení jednoduchého obrázku

Cíl aktivity: Dítě dokáže pokračovat s kresbou jednoduchých znaků a je schopné napodobit jednoduchý tvar či obrázek.



Obrázek č. 8 – Analýza pomůcek, dokreslení obrázku

Poznámka: U této aktivity můžeme sledovat grafomotorické dovednosti, ale také představivost dětí. Jako u předešlé aktivity bych doporučila pro každé dítě jeden výtisk na obyčejném papíře.

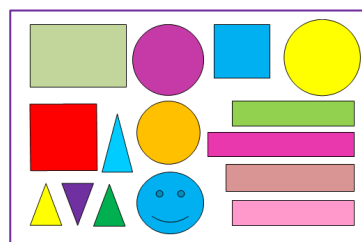
➤ Chyt' míček, plyšovou hračku

Cíl aktivity: V této aktivitě se ukáže reflex dítěte. Dítě by mělo být schopné chytit hračku do jedné či do obou rukou.

Poznámka: Tato činnost nám může ukázat, zda má dítě nedostatky v hrubé motorice. Musíme však brát v potaz, že činnost se odvíjí i od hodů zkoušející učitelky, proto je ideálním řešením zopakovat hod ještě alespoň dvakrát.

➤ Hra veselý šašek, Legrační sněhulák

Cíl aktivity: Dítě by mělo být schopné sestavit z různých geometrických tvarů daný obrázek a odůvodnit proč jej tak poskládalo.



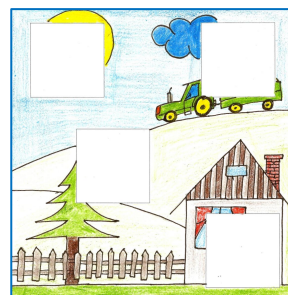
Obrázek č. 9 – Analýza pomůcek, hra veselý šašek

Poznámka: U této aktivity můžeme sledovat manipulaci s geometrickými tvary a zhodnotit vynalézavost jednotlivých předškoláků. Ocenit lze spíše postup, nežli samotný výsledek.

➤ Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat vložit části obrázků na správné (prázdné, bílé) místo do hlavního obrázku.

Poznámka: Aktivita nám ověří, zda má dítě dobře rozvinuté zrakové vnímání. Jako u většiny činností můžeme i u této, sledovat zručnost dítěte, v tomto případě při manipulaci kartami.



Obrázek č. 10 – Analýza pomůcek, přilož části obrázku

➤ Najdi nesmysly

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat určit co je na obrázku odlišné od skutečnosti.

Poznámka: Aktivita nám ukáže, zda dítě správně zrakově vnímá a dokáže popsat co vidí. Tato činnost děti moc bavila, proto by se klidně dala zařadit na začátek zápisu, aby se děti uvolnily.



Obrázek č. 11 – Analýza pomůcek, najdi nesmysly

➤ Doplň rýmy do krátkých říkanek

Cíl aktivity: Dítě poslouchá říkanku a dokáže vybrat z obrázků, takový, který se hodí na konec daného rýmu.

U malého domku,

rostlo mnoho **stromků**.

Na obloze létal drak,

schoval se nám za **mrak**.



Obrázek č. 12 – Analýza pomůcek, doplň rýmy

Včera si náš Petr,

koupil nový **svetr**.

Na trávě stojí lavička,

a na ní sedí **babička**.

Poznámka: Činnost, díky které můžeme poznat, zda dítě správně sluchově vnímá a zda dokáže poznat slova podobně znějící.

Efektivnější varianta: Žák neřadí obrázky za sebou ve správném pořadí, ale pouze na ně ukazuje. Předškolák se i u posledního rýmu soustředí a sleduje všechny obrázky.

➤ Orientace v ročních obdobích

Cíl aktivity: Dítě zná všechny čtyři roční období, včetně jejich typických znaků.



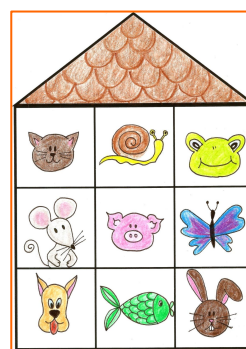
Obrázek č. 13 – Analýza pomůcek, roční období

Poznámka: Aktivita ověří, zda má dítě základní znalost v oblasti časové orientace. Obrázky dítěti pomáhají ve jmenování typických znaků daného ročního období.

➤ Orientace v mikrosprostoru

Cíl aktivity: Dítě se dokáže orientovat v mikrosprostoru, umí říci, který obrázek kde leží. K popisu využívá slova: napravo, nalevo, nahoře, dole, uprostřed, nalevo od, napravo od, apod.

Poznámka: Pomocí dané činnosti si ověříme, zda dítě zná a správně používá prostorové pojmy.

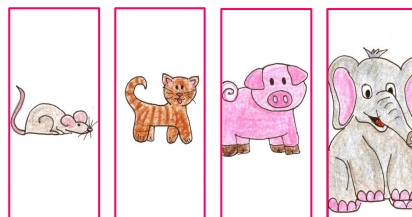


Obrázek č. 14 – Analýza pomůcek, prostorová orientace

➤ Seřad' zvířátka podle velikosti

Cíl aktivity: Dítě by mělo dokázat seřadit jednotlivá zvířata z obrázků od nejmenšího

po největší a naopak.



Obrázek č. 15 – Analýza pomůcek, seřad' zvířátka podle velikosti

Poznámka: Aktivita nám ukáže, zda má dítě základní představu o velikosti a zná pojmy nejmenší a největší. Při zadávání je dobré dítěti sdělit z jaké strany, má zvířata řadit, např. seřad' je zleva od nejmenšího.

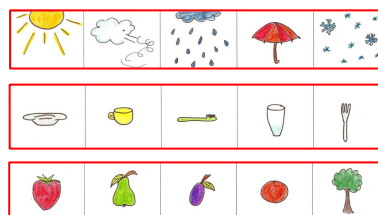
b) Pomůcky a činnosti, které potřebují úpravy

➤ Vyber obrázek, který nepatří do řady

Cíl aktivity: Dítě správně vybere obrázek, který se do řady nehodí a svou odpověď zdůvodní.



Obrázek č. 16 – Analýza pomůcek, vyber obrázek, vhodné řady



Obrázek č. 17 – Analýza pomůcek, vyber obrázek, nevhodné řady

Poznámka: Při tvorbě této aktivity se mi určení obrázku, který do řady nepatří, zdálo pro předškoláky splnitelné. Během pilotáže pomůcek jsem však zjistila, že u tří řad z pěti, není odpověď v očích předškolních dětí zcela evidentní. U obrázku č. 16 neměly děti s určením obtíže a dokázaly správně odůvodnit, proč právě vybraný obrázek do dané řady nepatří. Oproti tomu v řadách obrázku č. 17 většina dětí tápala. Zpočátku jsem si myslela, že mají děti v dané oblasti velké nedostatky, ale když jsem se zaměřila na odpovědi a úvahy některých z dětí, nebyly špatné.

Např: V první řadě obrázku č. 17 děti tvrdily, že před deštěm, sněhem a sluncem nás dokáže ochránit deštník, a proto do řady nepatří mrak. Správnou odpovědí měl být deštník, protože se nejedná o počasí. Některé děti dokonce odpovědět vůbec nedokázaly, což nepodporuje cíl činnosti, tedy odhalení dovedností v oblasti řeči a slovní zásoby.

Z druhé řady obrázku č. 17 děti vybíraly více obrázků, které do řady nepatří. Vybraly ku příkladu kartáček na zuby a kelímek s vodou na vypláchnutí pusu od zubní pasty, což je v podstatě správná odpověď, kterou nelze považovat za chybu. Správnou odpovědí měl být pouze zubní kartáček, protože jsem ostatní věci zařadila pod nadřazený pojem nádobí používané v kuchyni.

Z třetí řady obrázku č. 17, některé děti zvolily obrázek jahody, protože neroste na stromě a obdobně jako v předešlých řadách, některé děti neodpověděly vůbec, až poté co jsem je na odpověď navedla. Správnou odpovědí měl být, v dané řadě, strom, protože ostatní obrázky jsou ovoce.

V dané činnosti jde především o slovní zdůvodnění, proč daný obrázek do řady nepatří, a proto by obrázky, dle mého názoru, měly mít více evidentní odpověď, aby děti obrázek poznaly a dokázaly správnou odpověď odůvodnit. V případě, že se děti příliš soustředí na správnost odpovědi a nejsou si jisty, neodpoví vůbec. Poté je pro zkoušejícího učitele obtížné děti opět rozmluvit a správně odhadnout jaké mají řečové dovednosti a rozvinutou slovní zásobu.

7 DISKUZE

Za cíl praktické části jsem si zvolila komparativní analýzu zápisů do prvních tříd na třech běžných základních školách. Jako druhý cíl výzkumu jsem si zvolila na základě získaných dat vytvořit zásobník pomůcek a činností pro zápis do prvních tříd základní školy.

Pro splnění prvního cíle jsem použila metodu pozorování. Před samotným výzkumem jsem si stanovila tři výzkumné otázky, na které jsem během své práce hledala a nalézala odpovědi.

1. Jakým způsobem probíhá zápis do běžných základních škol?

Každá škola si volí vlastní způsob zápisu. Při analýze zápisů jsem měla možnost vidět tři způsoby, jak jednotlivé školy k zápisům do prvních tříd přistupují.

Rozdíly jsem shledala především v přípravě školy na samotný zápis a v organizaci zápisu. Na dvou analyzovaných školách se na zápisu podílely pouze zkoušející učitelky a další pedagogičtí pracovníci, kdežto na třetí škole byly do zápisu zapojeny i žáci dané základní školy, kteří se na zápis připravovali již předem a zároveň se ho i účastnili jakožto pomocníci. Tento způsob přípravy i samotného zápisu se mi opravdu líbil. Jak již zmiňuji v komparativní analýze, pohádkový zápis, kde se nejprve o budoucí předškoláky starají téměř jejich vrstevníci je vhodným způsobem, jelikož z většiny dětí opadne strach, a proto následná část se zkoušející učitelkou probíhá v poklidu.

V hlavní části samotného zápisu, tedy při práci zkoušející učitelky a daného předškoláka, se způsoby zjevně neliší. Primárně jde všem o stejný cíl, kterým je, prověření školní zralosti a připravenosti dětí u zápisu do 1. tříd ve všech sledovaných oblastech.

2. Jak, a zda vůbec se liší zápis do první třídy na vesnické a městské škole?

Největší rozdíl shledávám v počtu dětí, které se účastní zápisu na vesnické a městské škole.

Vesnická škola má možnost, díky nižšímu počtu dětí využít individuální přístup. Během pozorování zápisu v ZŠ Koberovy se mi toto tvrzení potvrdilo. Budoucí třídní učitelka první třídy, měla již předem zjištěné informace o většině dětí, a proto při zápisu měla možnost a prostor pro rozmanitou a otevřenou komunikaci s dítětem. Následně mohla tyto informace využít i při konečném rozhodování, zda je dítě zralé, nezralé, zda u něj zapůsobila nervozita, strach apod.

Na městských školách se potýkají s vysokým počtem předškoláků různě. Jednou z možností je zvýšení počtu zkoušejících učitelek, což řeší zmíněný početní problém, avšak v případě, kdy je v jedné třídě zároveň zkoušeno více předškoláků, může dojít k vzájemnému rušení a tím k nižší soustředěnosti, což by mohlo vést k nesprávnému úsudku o školní zralosti a připravenosti dítěte. Řešením této situace by mohlo být současné zkoušení více předškoláků, ale v jiných třídách, nebo rozdělení zápisu do prvních tříd do více dnů.

Co se týče dalších odlišností mezi zápisem na vesnických a městských školách, jedná se pouze o drobné odchylky, které jsou způsobeny materiálními a prostorovými podmínkami školy. Domnívám se, že během zápisu do 1. tříd ZŠ je klíčový přístup zkoušejícího učitele k předškolákům, který jim dává počáteční obraz o školním prostředí a navozuje pocit důvěry. Z tohoto důvodu všechny tři zápisy škol, které jsem si zvolila pro svou komparativní analýzu, shledávám za opravdu zdařilé.

Po rozboru analýzy zápisů do prvních tříd, jak jsem již zmínila v komparaci zápisů, mohu říci, že se zápisy na vesnické a městské škole v zásadě neliší.

3. Jaké aktivity a pomůcky využívají při zápisech do prvních tříd na běžných základních školách?

Všechny tři vybrané školy zvolily aktivity, které se běžně využívají při zápisech do prvních tříd ZŠ. Jednalo se o aktivity, které pomohou zkoušejícímu učiteli odhalit předškolákovu školní zralost, připravenost či nezralost a nepřipravenost. Cílem škol bylo v co nejkratším časovém rozmezí zjistit o žákovi veškeré podstatné informace, které byly klíčové pro následné přijetí či nepřijetí ke studiu v první třídě základní školy.

Pro splnění mého druhého cíle bylo nezbytné zjištění informací o tom, jaké pomůcky při zápisu do 1. tříd ZŠ školy využívají. Při pozorování jsem zjistila, že školy používají pomůcky různé, avšak především takové, se kterými pracují v běžné výuce.

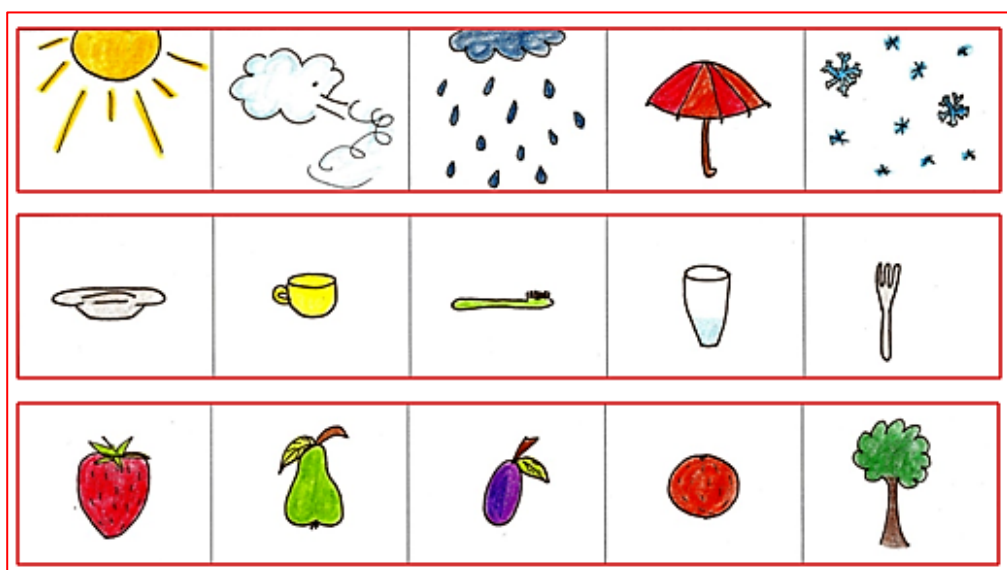
Na základě tohoto zjištění jsem zpracovala vlastní zásobník pomůcek a činností. Kapitoly v zásobníku jsem rozdělila podle jednotlivých sledovaných oblastí, které jsou pro zjištění školní zralosti a připravenosti klíčové. Z každé oblasti ze zásobníku pomůcek a činností jsem vybrala několik aktivit, které jsem následně pilotovala v mateřské škole s předškolními dětmi ve věku od pěti do šesti let.

Během pilotáže pomůcek a činností jsem narazila na drobné nedostatky, u některých pomůcek. Jedním z nedostatků byly zalaminované obrázky, které děti měly fixem obtahovat, či dokreslovat. Dětem se kresba fixem rozmazávala a práce tak byla neúčelně ztížena. V tomto případě je řešení jednoduché. Postačí pro každého předškoláka vytisknout obrázky na klasický papír bez následné laminace.

Další problém jsem odhalila v oblasti řeči a slovní zásoby, s pomůckou, kde mají děti za úkol vybrat obrázek, který do řady nepatří a zdůvodnit své tvrzení. Při výběru obrázků do jednotlivých řad jsem se domnívala, že je splnění tohoto úkolu adekvátní k věku předškolních dětí. Dětem však při zkoušení dělaly tři řady velký problém. Nejprve jsem důvod neúspěchu přisuzovala nedostatečné znalosti dětí, ale při hlubším zamyšlení, jsem dospěla

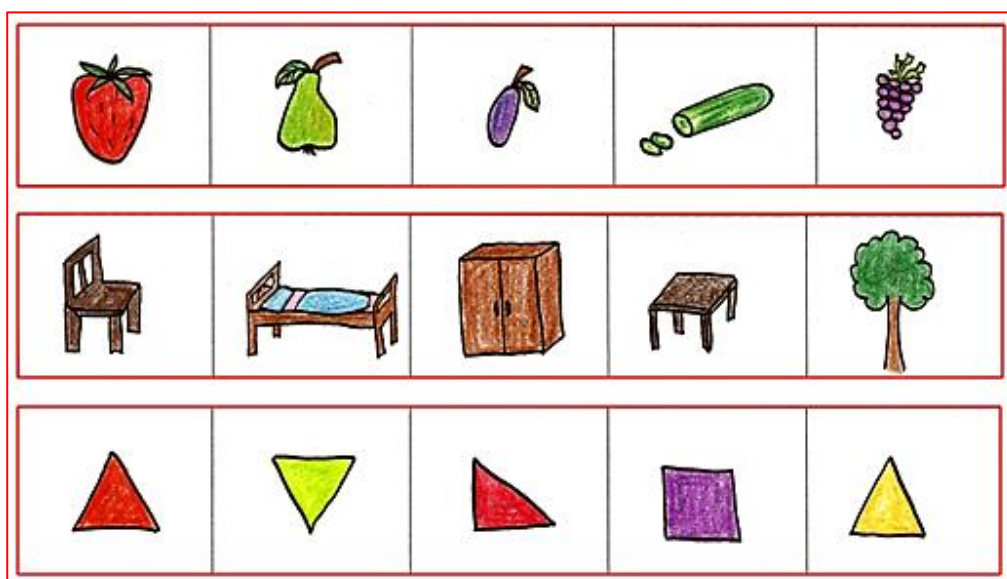
k názoru, že některé úvahy dětí jsou smysluplné a správné odpovědi nejsou tak jednoznačné. Cílem této aktivity je zjištění komunikačních dovedností a slovní zásoby, což pomůcka zcela nespĺňuje, neboť když děti nejsou schopny přijít na odpověď i přes učitelovu nápovědu, mohou propadnout stresu a je obtížné je opět rozmluvit. Proto jsem se v tomto případě rozhodla tři z pěti řad opravit, tak, aby pomůcka plnila cíl, ke kterému byla vytvořena.

a) pomůcky před úpravou



Obrázek č. 18 – Řeč a slovní zásoba, pomůcky před úpravou

b) pomůcky po úpravě



Obrázek č. 19 – Řeč a slovní zásoba, pomůcky po úpravě

8 ZÁVĚR

Předkládaná diplomová práce se zabývá tématem diskutovaným jak v odborné, tak v rodičovské veřejnosti, zápisem do první třídy základní školy. Cílem práce byla komparativní analýza na třech běžných základních školách, které se liší svou velikostí a počtem navštěvujících žáků. Při výběru jsem na základě předem stanovených kritérií, cíleně vybrala malotřídní školu nacházející se v malé vesnici, menší městskou školu, která mimo jiné poskytuje vzdělání pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a základní školu úplnou, která sídlí v Liberci a v době mé analýzy byla maximálně naplněna. Z výzkumu si odnáším, dle mého názoru užitečné zkušenosti pro mou následnou pedagogickou činnost. Měla jsem možnost sledovat a účastnit se tří odlišných zápisů do 1. tříd ZŠ, které však byly podníceny stejným cílem, tedy spravedlivého odůvodnění o předškolákově školní zralosti či nezralosti. Všechny tři zápisy byly vedeny skvělými, inspirujícími pedagogy, kteří dokázali využít veškeré své dovednosti a potvrdili tak pravidlo, že pozitivní vztah k dětem je v dané profesi klíčový.

Po zpracované komparaci zápisů jsem následně vytvořila zásobník pomůcek a činností pro zápis do prvních tříd základní školy, ve kterém jsem zohlednila a přehledně zpracovala oblasti, kterými se zápis do 1. tříd zabývá. Z každé oblasti jsem vybrala jednu či dvě aktivity a pomůcky a otestovala je s dětmi předškolního věku v mateřské škole v malé obci. Zásobník pomůcek a činností by mohli využívat učitelé základních škol při samotných zápisech, ale také rodiče či mateřské školy, připravující děti na vstup k plnění povinné školní docházky. Všechny základní školy, včetně školy mateřské, mi vyšly vstříc, za což velice děkuji a ráda jim poskytnu všechny materiály, které jsem během své práce získala a zpracovala.

Cíle, které jsem si stanovila, jak popisuji ve výše uvedeném textu, jsem dle mého názoru splnila. Zmapovala jsem, jak asi probíhá běžný zápis do

prvních tříd ZŠ, rozebrala a následně zpracovala otázku odlišnosti mezi zápisem do školy městské a vesnické, kterou jsem podrobněji popsala v komparaci zápisů. Po komparaci jsem zpracovala zásobník pomůcek a činností pro zápis do 1. tříd ZŠ, který by snad mohl některým pedagogům, alespoň z části ulehčit jejich práci.

Jsem si vědoma toho, že výsledky mého šetření nelze zobecňovat na všechny školy v celé republice, už jen z toho důvodu, že každá škola je svébytný živý organismus s jiným zázemím a různými specifiky. Nicméně jsem se opětovně přesvědčila, že dobrou školu a prostředí plné důvěry, dělají učitelé a ti na všech třech „mých“ sledovaných školách byli profesionálové na svém místě.

Při psaní teoretické i praktické části, jsem objevila mnoho zajímavých literárních odborných titulů, které mi nabídly nahlédnout do učitelské profese z různých pohledů. Díky mé diplomové práci jsem se seznámila se zajímavými pedagogy, včetně jejich metod a postupů při práci s dětmi, což považuji za velký přínos pro mou budoucí profesi.

Psaní mé diplomové práce bylo náročné, ale přineslo mi mnoho nových zkušeností a poznatků. S jistotou, mohu říci, že by se dala nadále rozvíjet a aktualizovat, protože dnešní společnost je otevřena neustálým proměnám a posunům kupředu.

9 SEZNAM LITERATURY

Knižní zdroje

ALLEN, E. K., MAROTZ, L. R., 2008. *Přehled vývoje dítěte od prenatalního období do 8 let*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-421-2.)

ANDERSONOVÁ, J., FISCHGRUNDOVÁ, S., LOBASCHEROVÁ, M., 1993. *Dobrý start do školy*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-85282-66-6.

KASLOVÁ, M., 2010. *Předmatematické činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe. ISBN 978-80-86307-96-1.

KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B., 2010. *Předškolní a primární pedagogika*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-828-9.

KOŤÁTKOVÁ, S., PRŮCHA, J., 2013. *Předškolní pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0495-4.

KROPÁČKOVÁ, J., 2008. *Budeme mít prvňáčka*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-359-8.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 1998. *Vývojová psychologie*. 3. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-7169-195-X.

NÁDVORNÍKOVÁ, H., 2011. *Kognitivní činnosti v předškolním vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Raabe. ISBN 978-80-86307-87-9.

NEVĚČNÁ, A., NEVĚČNÝ, J., 2010. *Velká kniha předškoláka*. 1. vyd. Olomouc: Rubico. ISBN 978-80-7346-121-8.

OTEVŘELOVÁ, H., 2016. *Školní zralost a připravenost*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1092-4.

PILAŘOVÁ, D., ŠIMEK, P., 2012. *Diagnostika školní zralosti*. 1. vyd. Praha: Raabe. ISBN 978-80-87553-52-7.

ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĎOVÁ, K., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

TOMEK, K., 1999. *Zápis žáků do první třídy*. Třebíč: APZŠ. (metodika pro učitele)

WARD, B., 1996. *Péče o dítě 3-6 let*. 1. vyd. Zlín: Osveta. ISBN 80-88824-46-X.

WOOLFSON, C. R., 2004. *Bystré dítě*. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství. ISBN 80-7360-002-1.

Internetové zdroje

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2017. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. [Online]. [vid. 9. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1>.

MŠMT, 2017. *Informace o povinném předškolním vzdělávání*. [Online]. [vid. 14. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/informace-o-povinnem-predskolnim-vzdelavani>.

MŠMT, 2009. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [Online]. [vid. 30. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>.

MŠMT, 2017. *Termíny zápisů do 1. ročníků ZŠ pro školní rok 2017/2018*. [Online]. [vid. 14. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/terminy-zapisu-do-1-rocniku-zakladnich-skol-pro-skolni-rok>.

MŠMT, 2017. *Zápisy do 1. ročníků základního vzdělávání*. [Online]. [vid. 16. 10. 2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/zapisy-do-1-rocniku-zakladnich-skol>.

ZŠ KOBEROVY, 2017. *Základní škola Koberovy*. [Online]. [vid. 30. 8. 2017]. Dostupné z: <https://zskoberovy.webnode.cz/>.

ZŠ OSTAŠOV, 2017. *Základní škola Ostašov*. [Online]. [vid. 18. 9. 2017]. Dostupné z: <http://zsostasov.cz/>.

ZŠ PELECHOVSKÁ, 2017. *Základní škola Železný Brod Pelechovská 800*. [Online]. [vid. 12. 9. 2017]. Dostupné z: <http://www.zspelechovska.cz/>.

10 SEZNAM PŘÍLOH

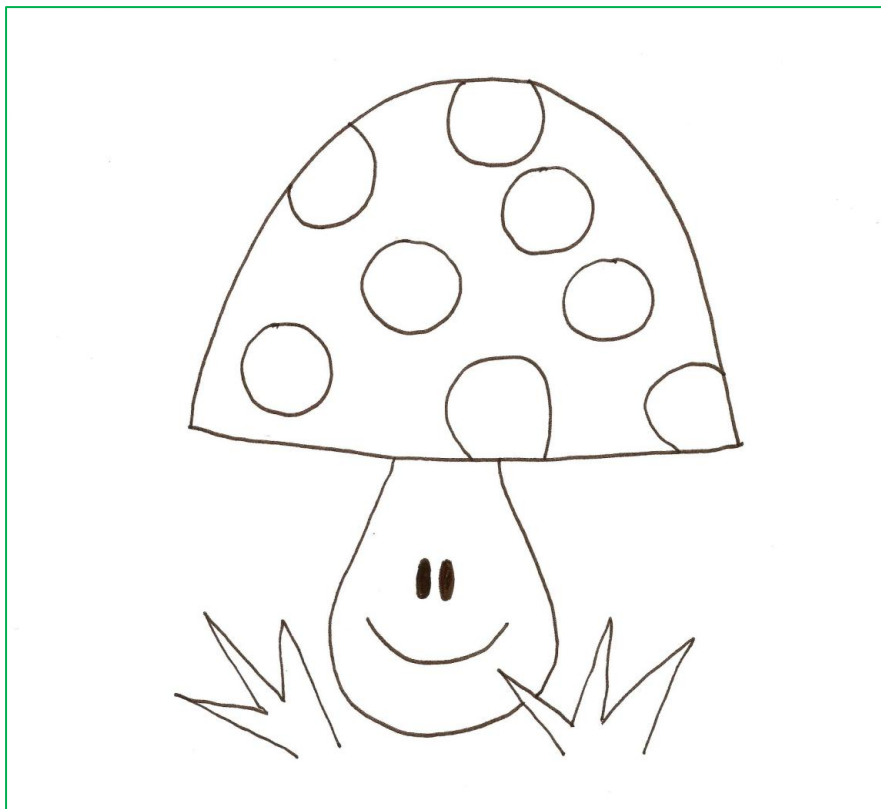
- Příloha 1 – Grafomotorika, Obtahování jednoduchého obrázku
- Příloha 2 – Grafomotorika, Obtahování jednoduchého obrázku
- Příloha 3 – Grafomotorika, Dokreslení jednoduchého obrázku
- Příloha 4 – Grafomotorika, Dokreslení jednoduchého obrázku
- Příloha 5 – Jemná motorika, Hra veselý šašek, legrační sněhulák
- Příloha 6 – Zrakové vnímání, Najdi obrázek podle slovního pokynu
- Příloha 7 – Zrakové vnímání, Vytvoř dvojice ze stejných obrázků
- Příloha 8 – Zrakové vnímání, Vytvoř dvojice ze stejných obrázků
- Příloha 9 – Zrakové vnímání, Předved' činnost z obrázku, Popiš činnosti na obrázku
- Příloha 10 – Zrakové vnímání, Předved' činnost z obrázku, Popiš činnosti na obrázku
- Příloha 11 – Zrakové vnímání, Pojmenování barvy
- Příloha 12 – Zrakové vnímání, Pojmenování geometrických tvarů
- Příloha 13 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly
- Příloha 14 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly
- Příloha 15 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly
- Příloha 16 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly
- Příloha 17 – Zrakové vnímání, Poskládej domeček podle geometrických tvarů
- Příloha 18 – Zrakové vnímání, Poznej stín obrázku: karty na rozstříhání
- Příloha 19 – Zrakové vnímání, Poznej stín obrázku
- Příloha 20 – Zrakové vnímání, Vyhledej písmenka svého jména
- Příloha 21 – Zrakové vnímání, Vyhledej písmenka svého jména
- Příloha 22 – Zrakové vnímání, Vyhledej písmenka svého jména
- Příloha 23 – Zrakové vnímání, Zapamatuj si co nejvíce obrázků
- Příloha 24 – Zrakové vnímání, Zapamatuj si co nejvíce obrázků

- Příloha 25 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří
- Příloha 26 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří
- Příloha 27 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří
- Příloha 28 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří
- Příloha 29 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří
- Příloha 30 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří
- Příloha 31 – Zrakové vnímání, Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku
- Příloha 32 – Zrakové vnímání, Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku
- Příloha 33 – Zrakové vnímání, Najdi všechny nesmysly, které jsou na obrázku
- Příloha 34 – Zrakové vnímání, Proč jsou zvířátka popletená
- Příloha 35 – Zrakové vnímání, Proč jsou zvířátka popletená
- Příloha 36 – Sluchové vnímání, Poznej, v čem se slova liší
- Příloha 37 – Sluchové vnímání, Poznej, v čem se slova liší
- Příloha 38 – Sluchové vnímání, Spoj správně rýmující slova
- Příloha 39 – Sluchové vnímání, Spoj správně rýmující slova
- Příloha 40 – Sluchové vnímání, Spoj správně rýmující slova
- Příloha 41 – Sluchové vnímání, Dopln rýmy do krátkých říkanek
- Příloha 42 – Sluchové vnímání, Dopln rýmy do krátkých říkanek
- Příloha 43 – Řeč a slovní zásoba, Popiš obrázek
- Příloha 44 – Řeč a slovní zásoba, Řekni nadřazené slovo
- Příloha 45 – Řeč a slovní zásoba, Řekni nadřazené slovo
- Příloha 46 – Řeč a slovní zásoba, Co mají společného?
- Příloha 47 – Řeč a slovní zásoba, Co mají společného?
- Příloha 48 – Řeč a slovní zásoba, Spoj obrázky, které k sobě patří
- Příloha 49 – Řeč a slovní zásoba, Vyber obrázek, který nepatří do řady

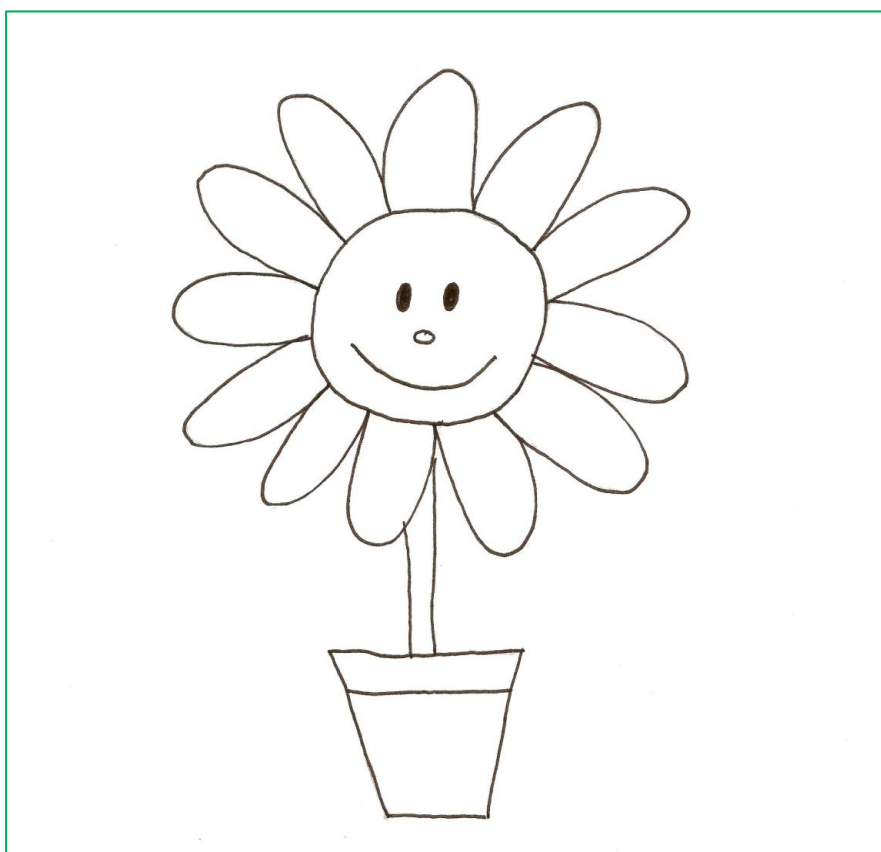
- Příloha 50 – Vnímání prostoru a času, Denní schéma
- Příloha 51 – Vnímání prostoru a času, Denní schéma
- Příloha 52 – Vnímání prostoru a času, Seřad' postupně trojici obrázků
- Příloha 53 – Vnímání prostoru a času, Orientace v mikroprostoru
- Příloha 54 – Vnímání prostoru a času, Orientace v mikroprostoru
- Příloha 55 – Vnímání prostoru a času, Orientace v ročních obdobích
- Příloha 56 – Vnímání prostoru a času, Popiš děj pohádky podle obrázkové předlohy, Šípková Růženka
- Příloha 57 – Vnímání prostoru a času, Popiš děj pohádky podle obrázkové předlohy, Červená Karkulka
- Příloha 58 – Základní matematické představy, Třídění podle kritérií
- Příloha 59 – Základní matematické představy, Třídění podle kritérií
- Příloha 60 – Základní matematické představy, Seřad' zvířátka podle velikosti
- Příloha 61 – Základní matematické představy, Seřad' květiny podle velikosti
- Příloha 62 – Základní matematické představy, Seřad' ženu podle jejího stáří
- Příloha 63 – Základní matematické představy, Porovnej karty
- Příloha 64 – Základní matematické představy, Porovnej karty
- Příloha 65 – Testování v MŠ, chlapec A, 1 strana
- Příloha 66 – Testování v MŠ, chlapec A, 2 strana
- Příloha 67 – Testování v MŠ, chlapec B, 1 strana
- Příloha 68 – Testování v MŠ, chlapec B, 2 strana

- Příloha 69 – Testování v MŠ, dívka C, 1 strana
- Příloha 70 – Testování v MŠ, dívka C, 2 strana
- Příloha 71 – Testování v MŠ, chlapec D, 1 strana
- Příloha 72 – Testování v MŠ, chlapec D, 2 strana
- Příloha 73 – Testování v MŠ, dívka E, 1 strana
- Příloha 74 – Testování v MŠ, dívka E, 2 strana
- Příloha 75 – Testování v MŠ, dívka F, 1 strana
- Příloha 76 – Testování v MŠ, dívka F, 2 strana
- Příloha 77 – Testování v MŠ, chlapec G, 1 strana
- Příloha 78 – Testování v MŠ, chlapec G, 2 strana

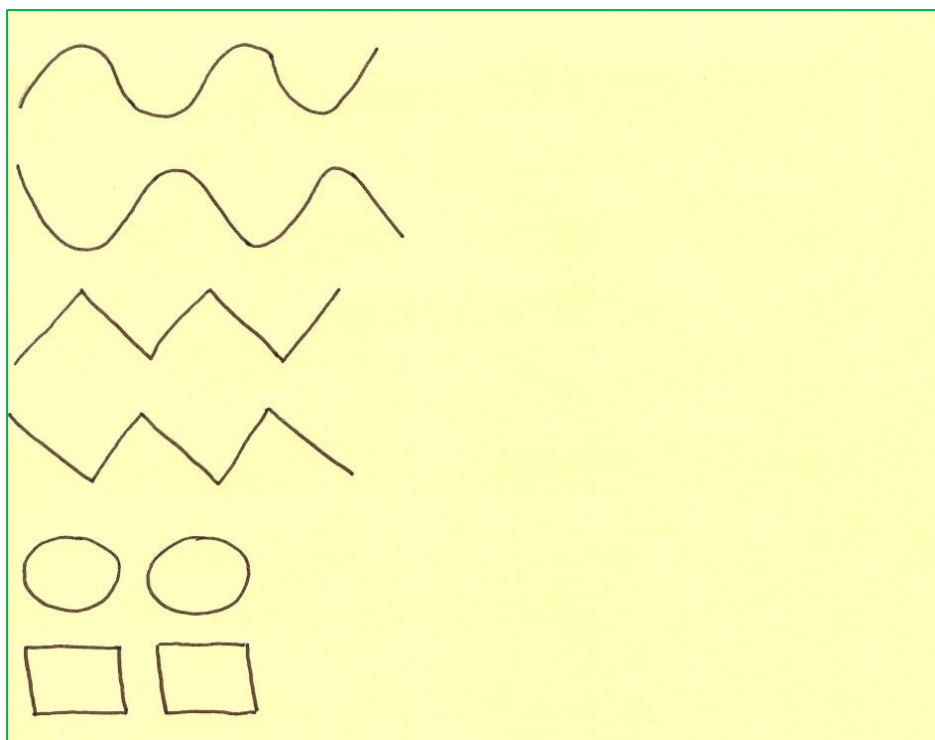
Příloha 1 – Grafomotorika, Obtahování jednoduchého obrázku



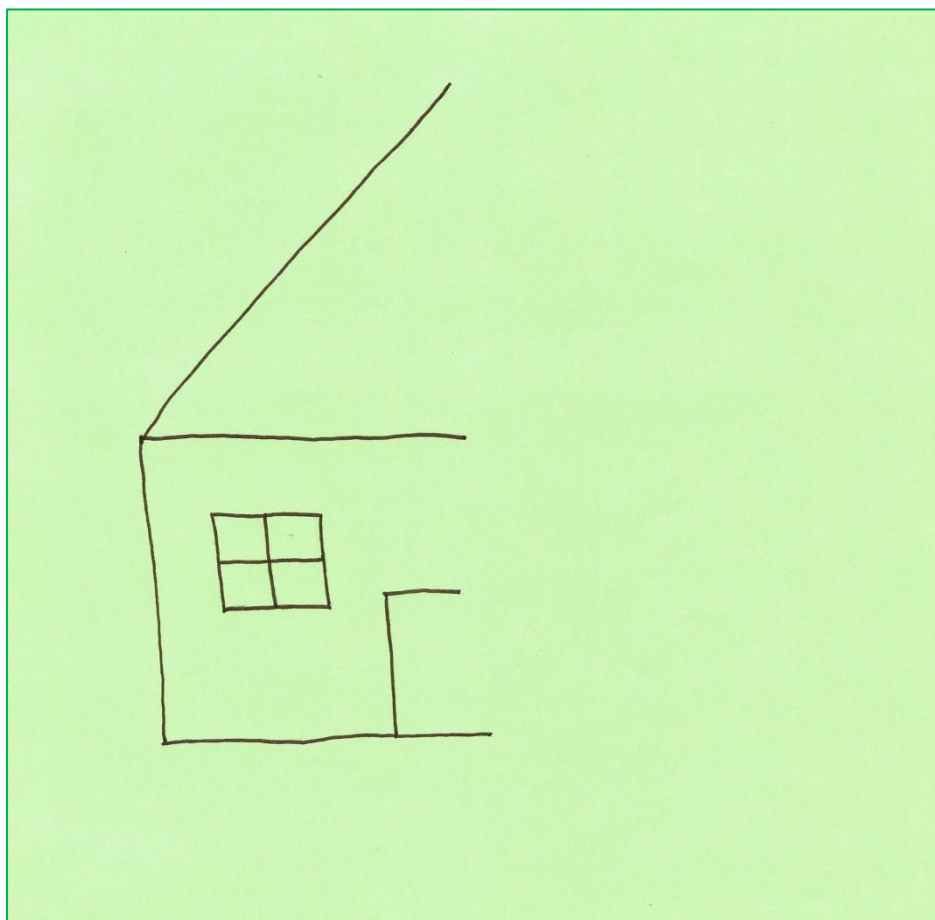
Příloha 2 – Grafomotorika, Obtahování jednoduchého obrázku



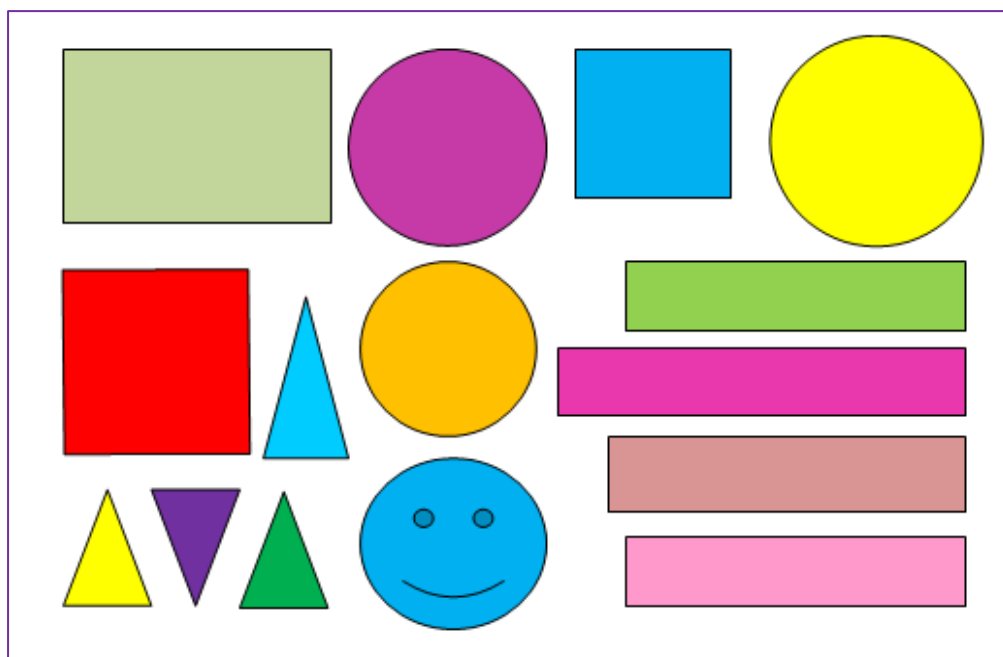
Příloha 3 – Grafomotorika, Dokreslení jednoduchého obrázku



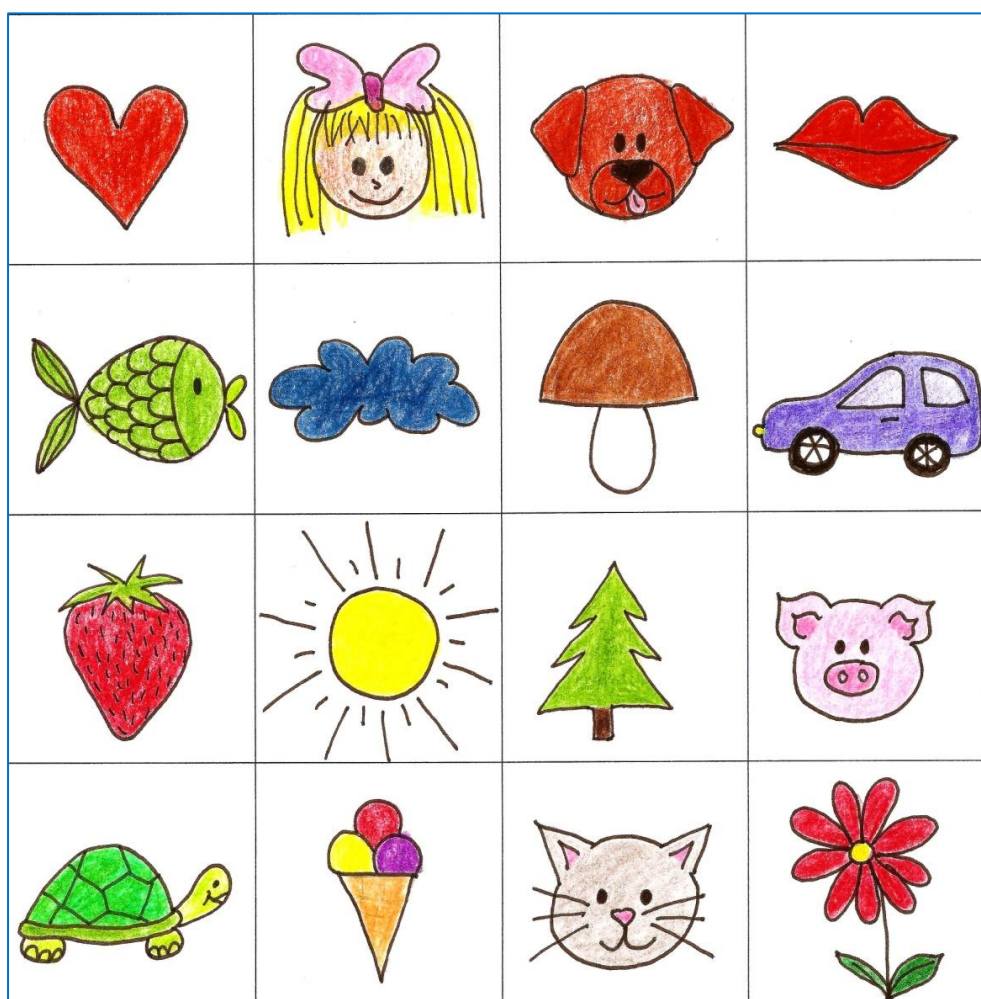
Příloha 4 – Grafomotorika, Dokreslení jednoduchého obrázku



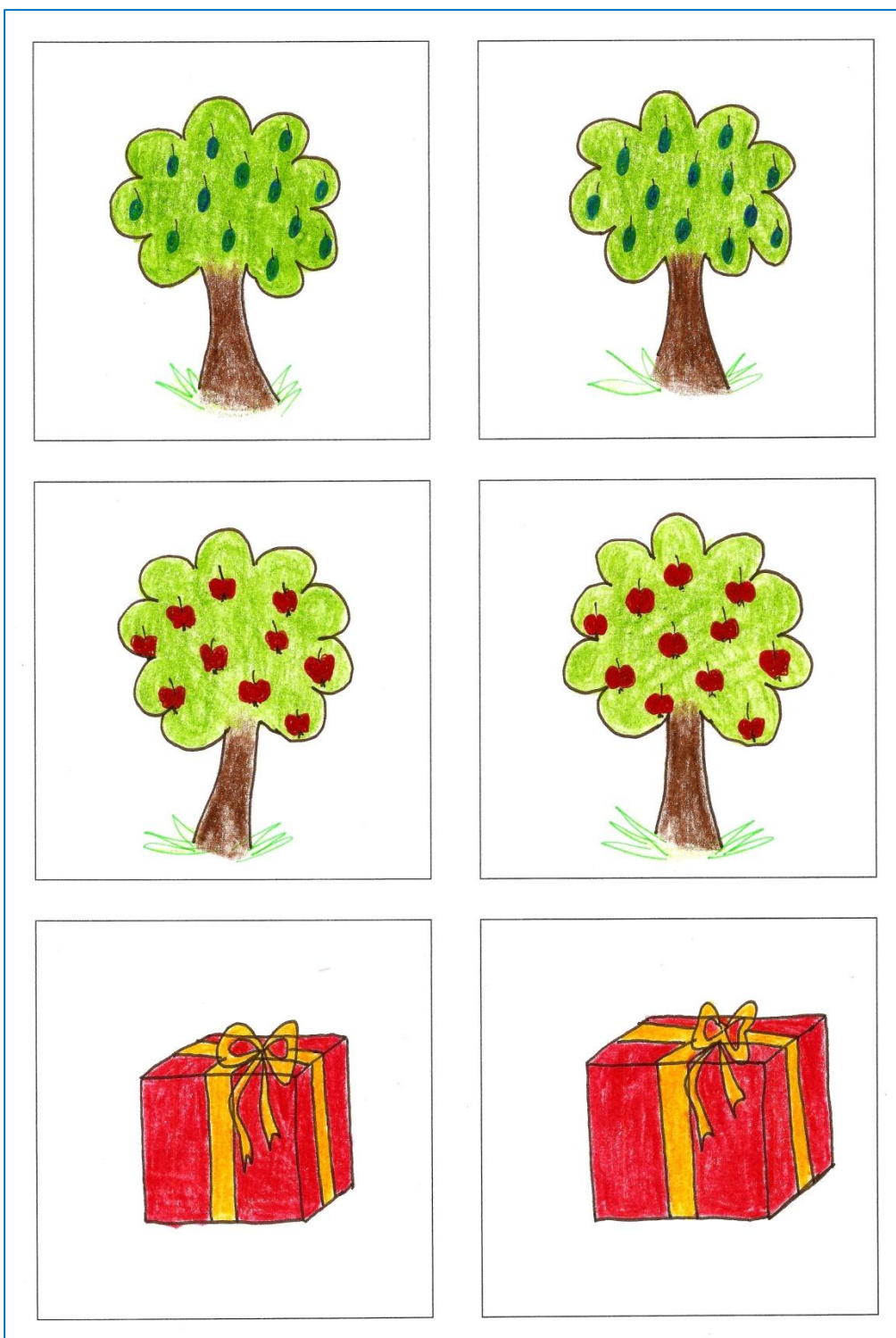
Příloha 5 – Jemná motorika, Hra veselý šasek, legrační sněhulák



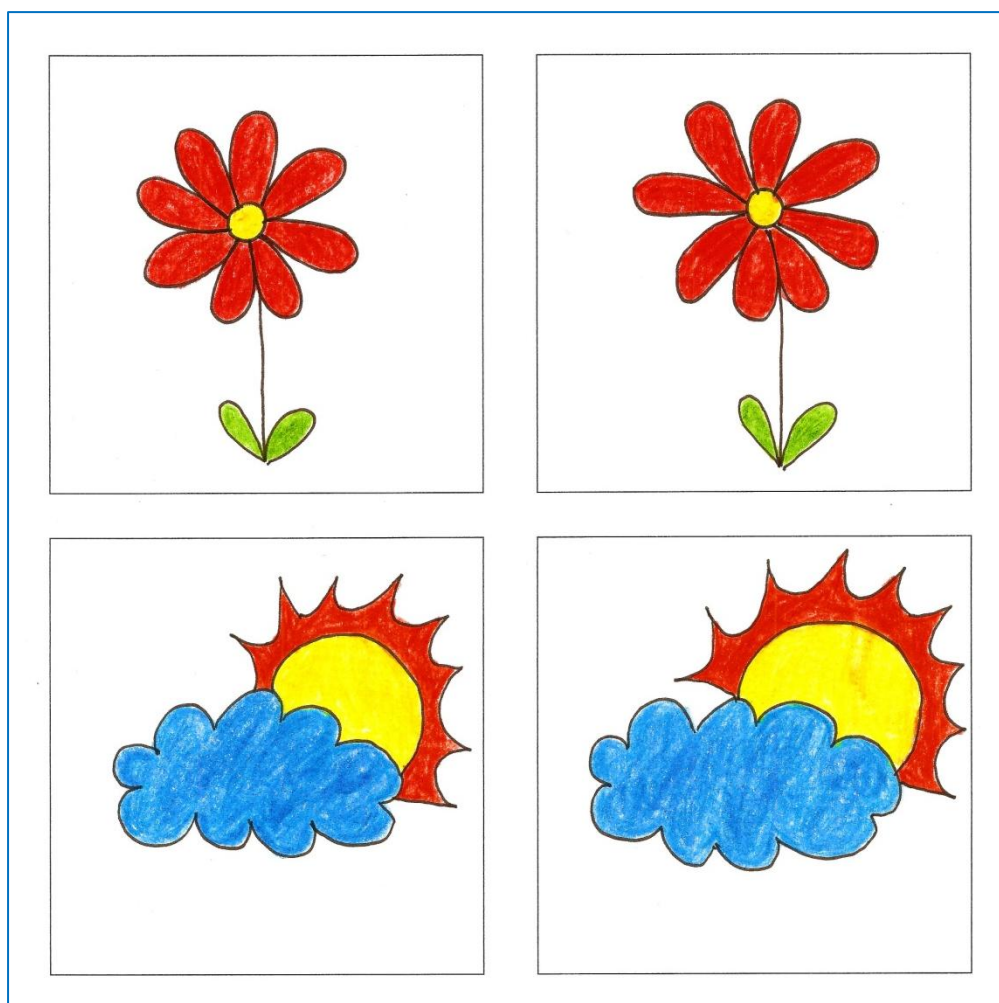
Příloha 6 – Zrakové vnímání, Najdi obrázek podle slovního pokynu



Příloha 7 – Zrakové vnímání, Vytvoř dvojice ze stejných obrázků



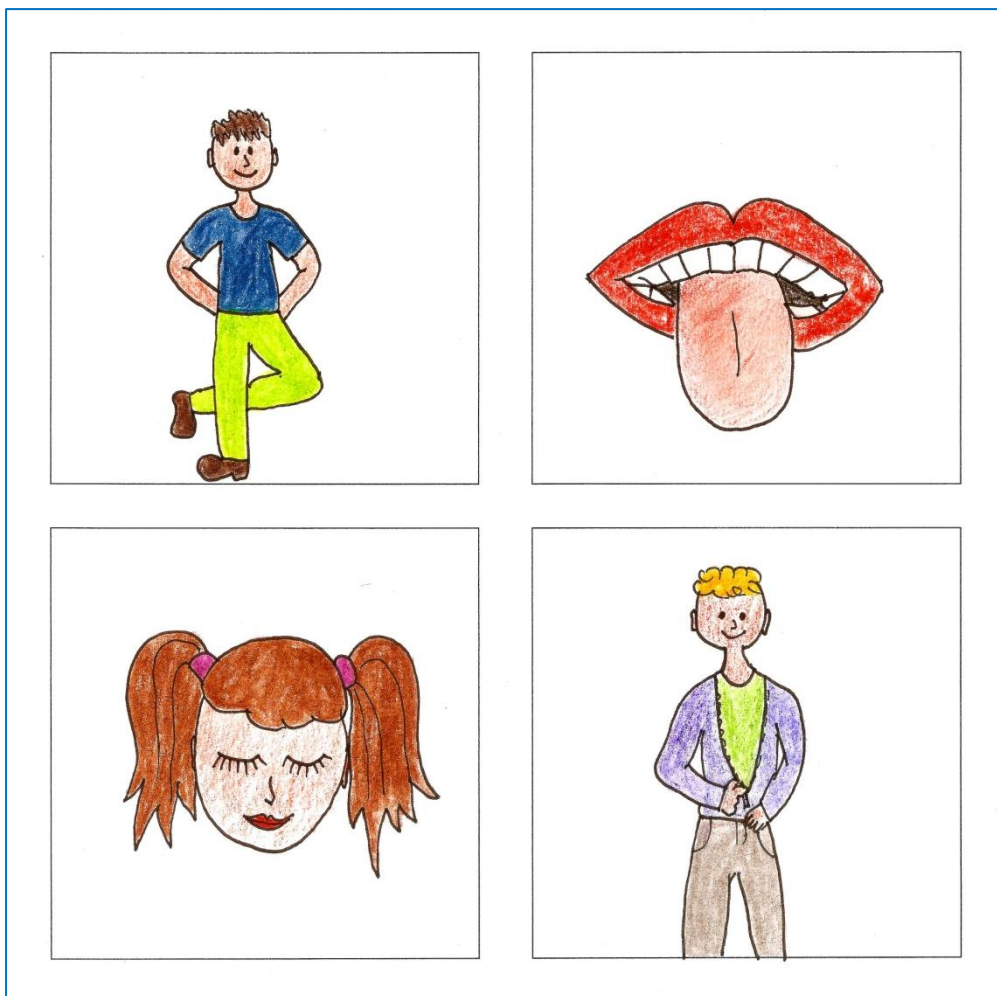
Příloha 8 – Zrakové vnímání, Vytvoř dvojice ze stejných obrázků



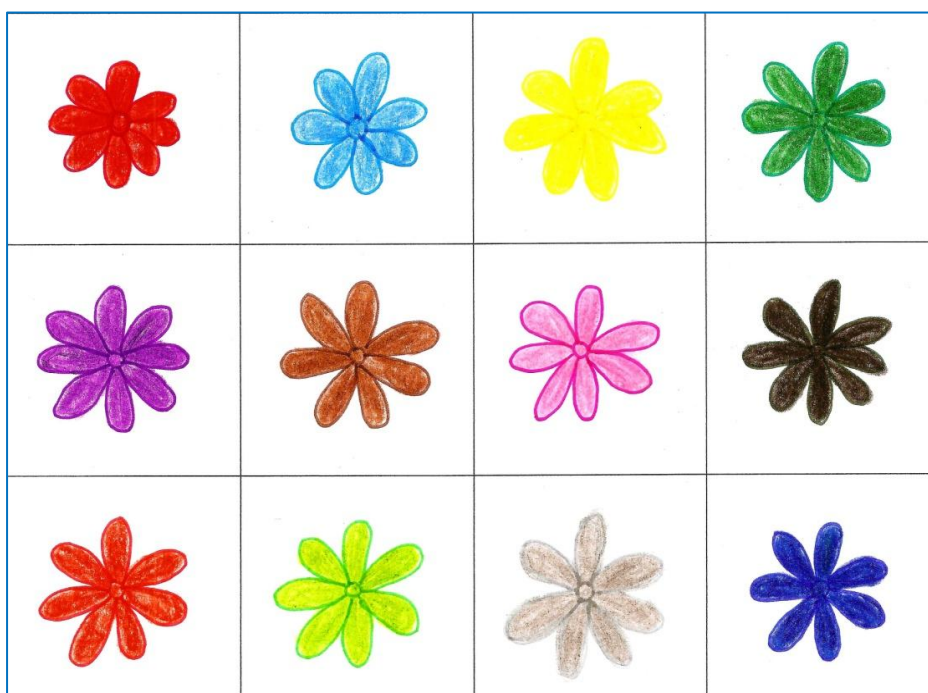
Příloha 9 – Zrakové vnímání, Předved' činnost z obrázku, Popiš činnosti na obrázku



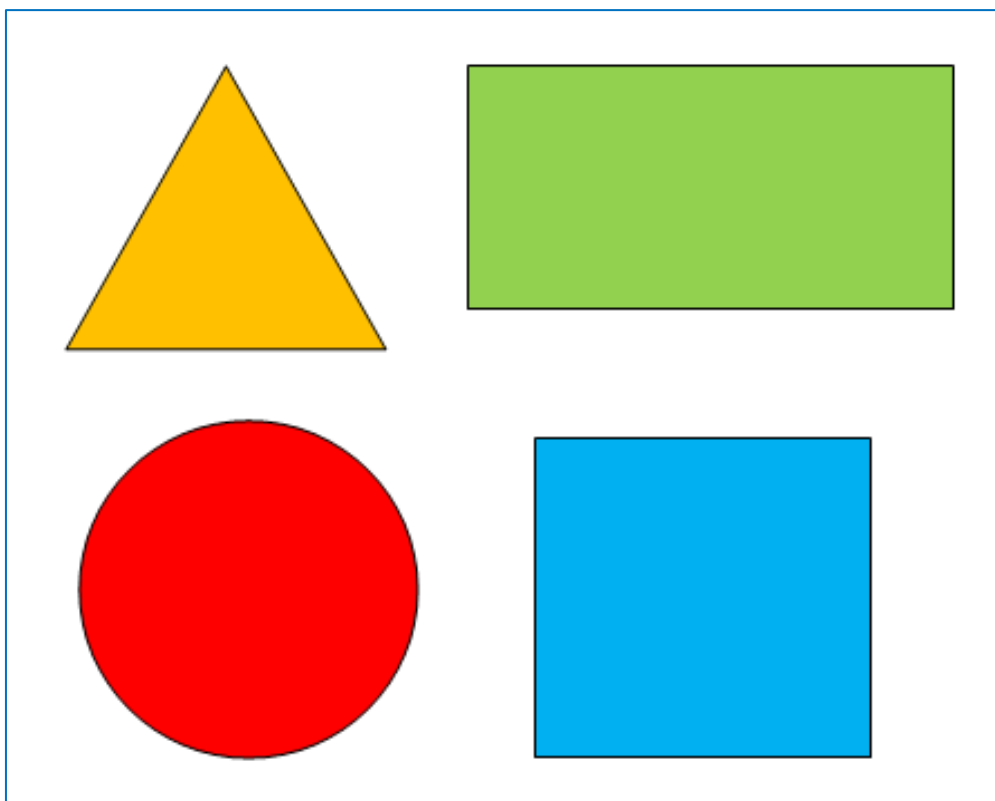
Příloha 10 – Zrakové vnímání, Předved' činnost z obrázku, Popiš činnosti na obrázku



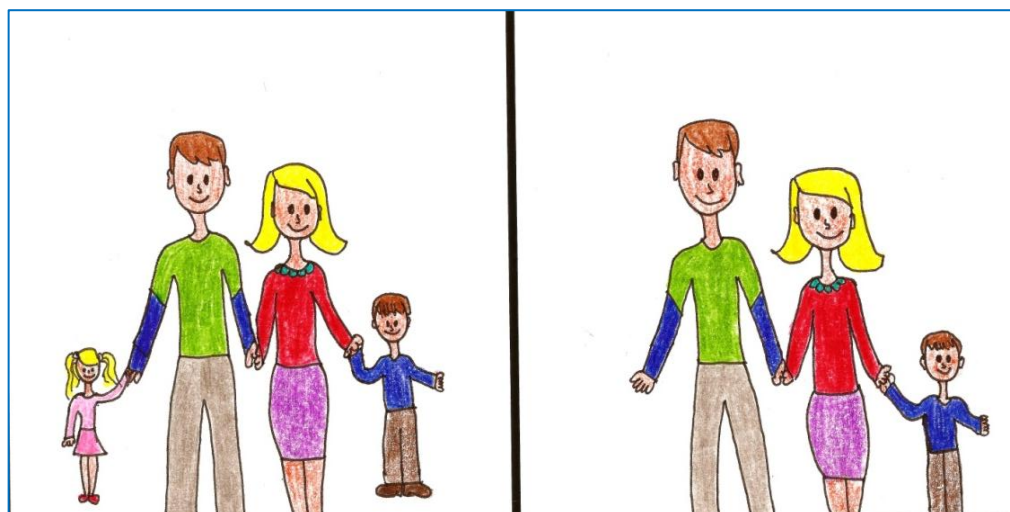
Příloha 11 – Zrakové vnímání, Pojmenování barvy



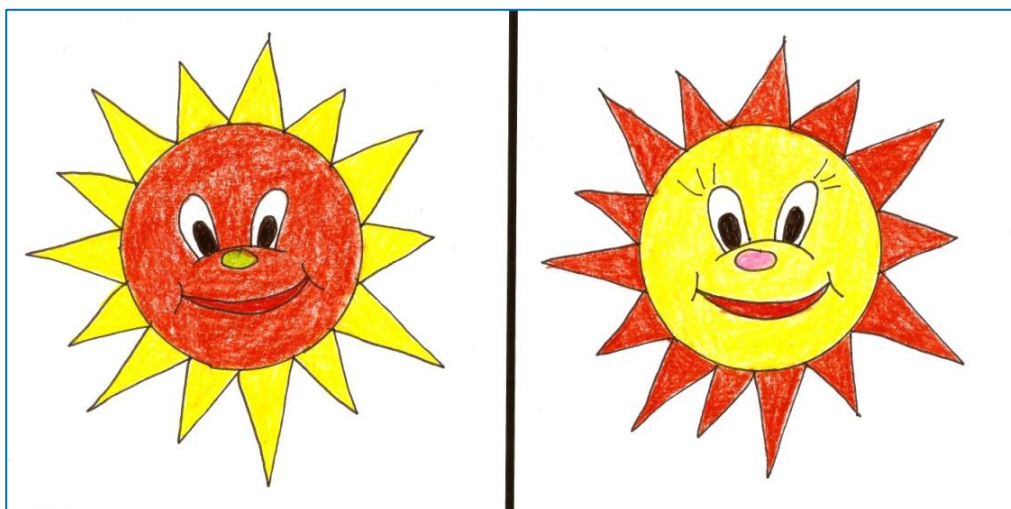
Příloha 12 – Zrakové vnímání, Pojmenování geometrických tvarů



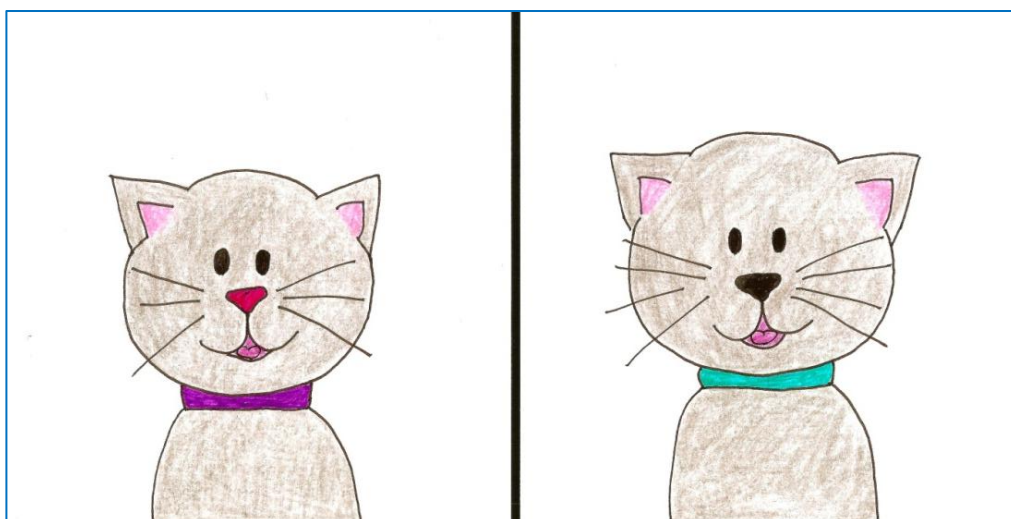
Příloha 13 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly



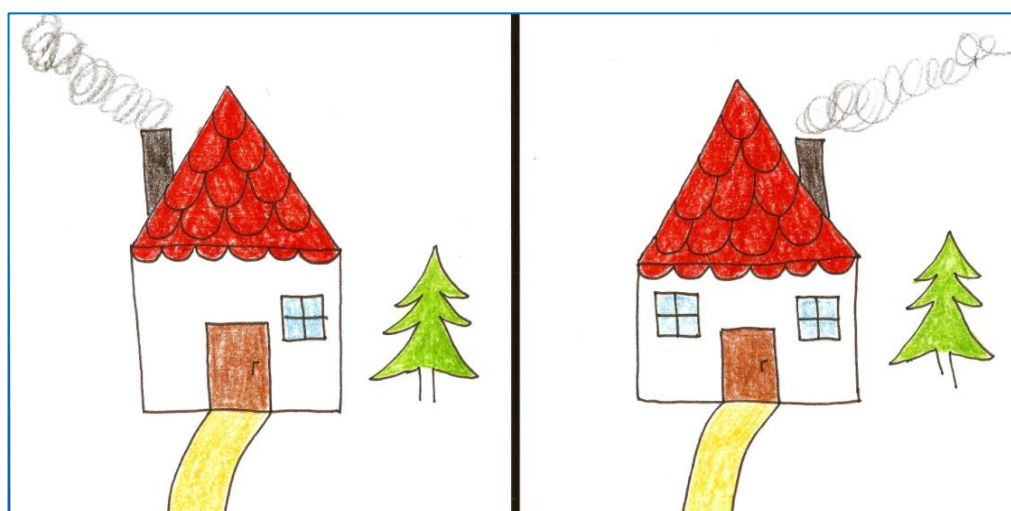
Příloha 14 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly



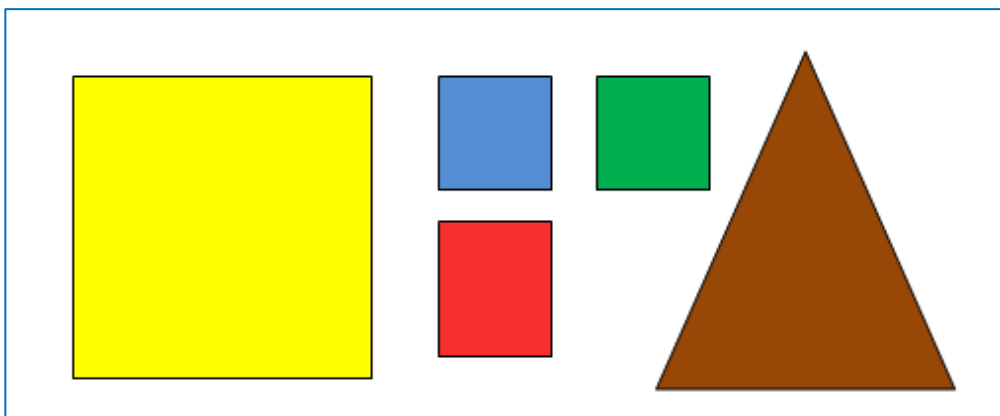
Příloha 15 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly



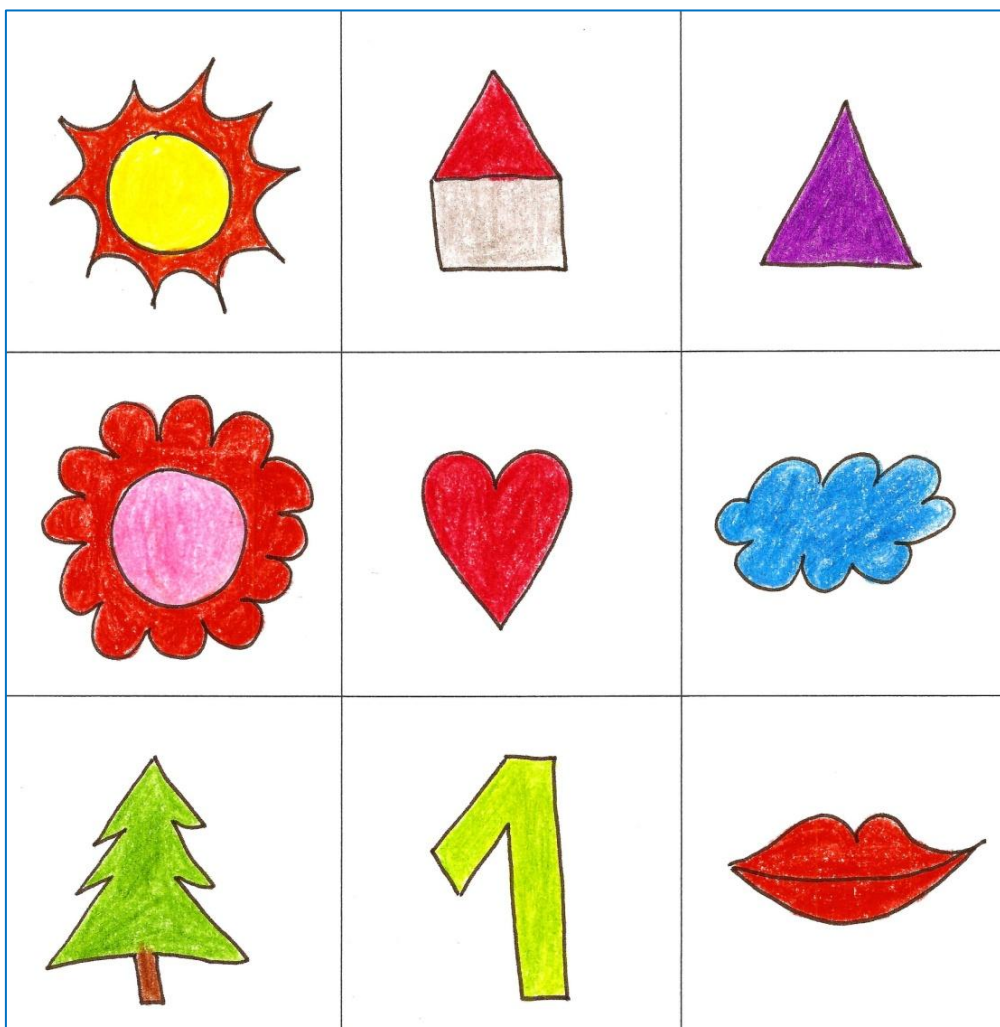
Příloha 16 – Zrakové vnímání, Najdi rozdíly



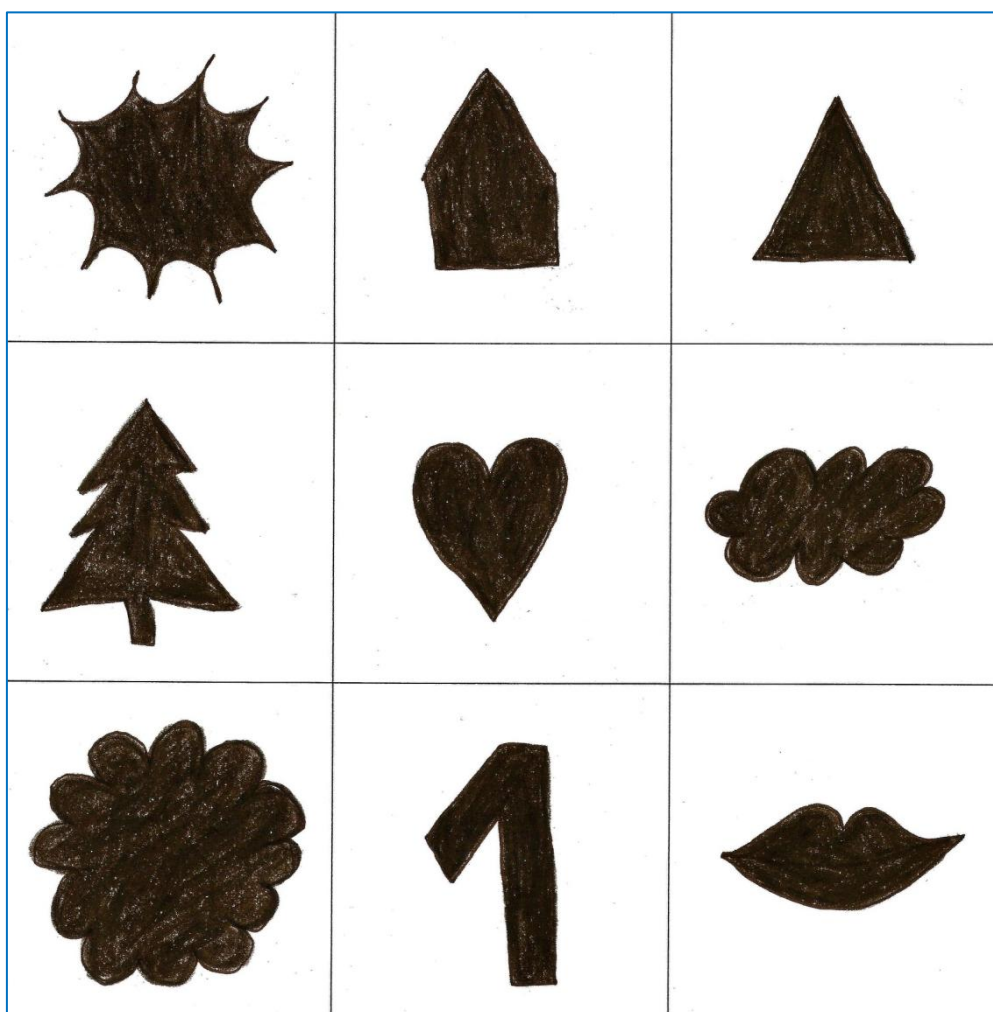
Příloha 17 – Zrakové vnímání, Poskládej domeček podle geometrických tvarů



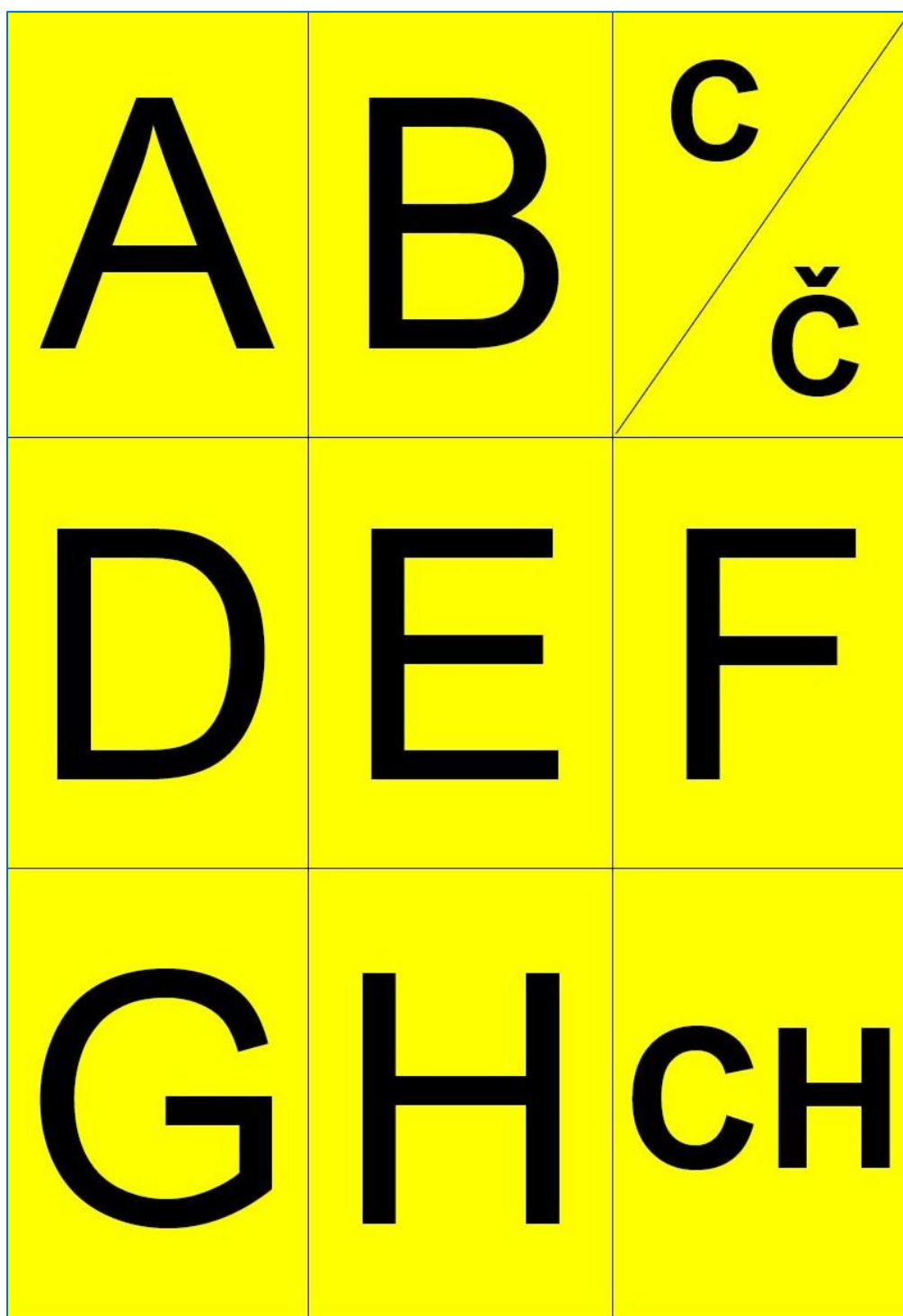
Příloha 18 – Zrakové vnímání, Poznej stín obrázku: karty na rozstříhání



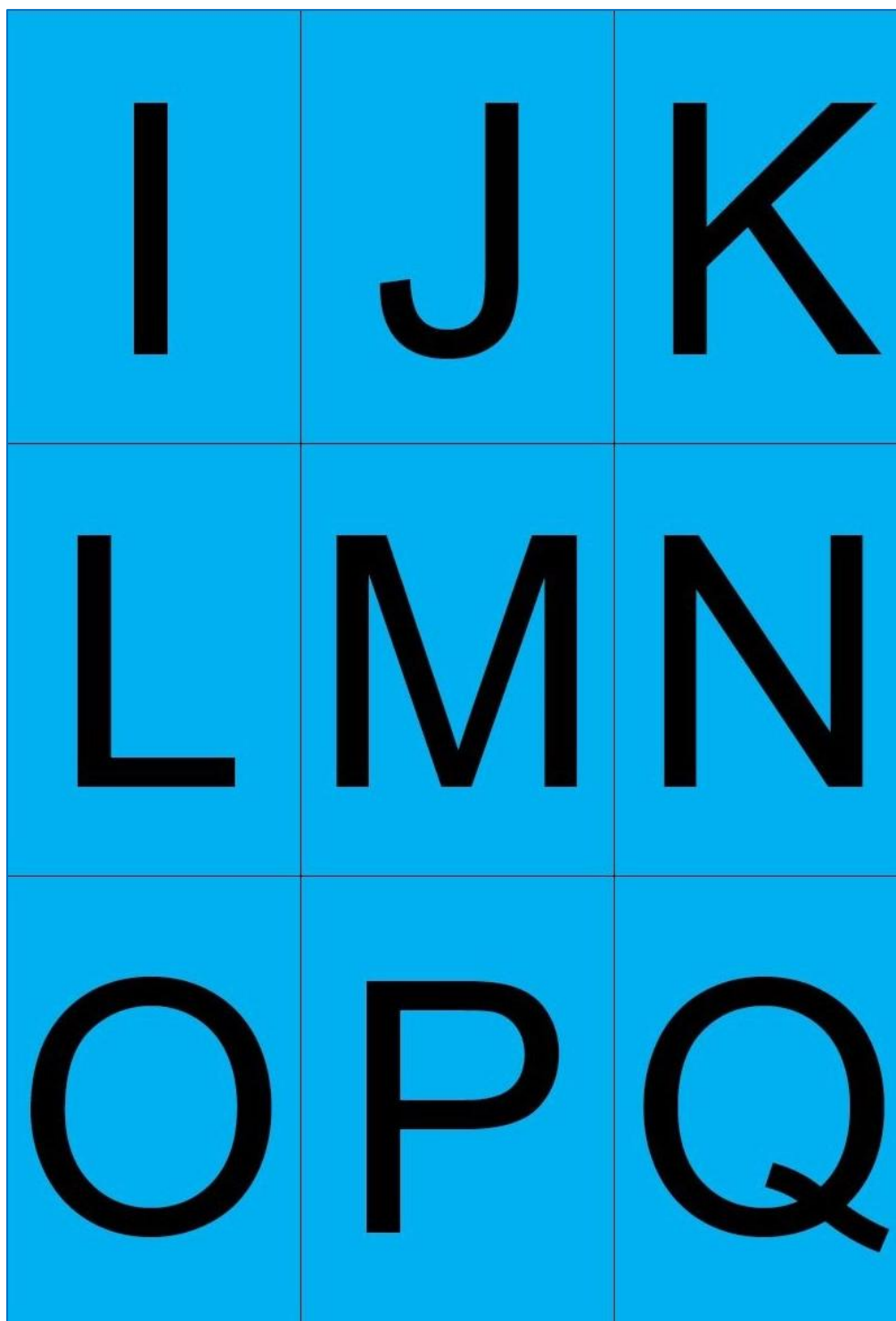
Příloha 19 – Zrakové vnímání, Poznej stín obrázku



Příloha 20 – Zrakové vnímání, Vyhledej písmenka svého jména



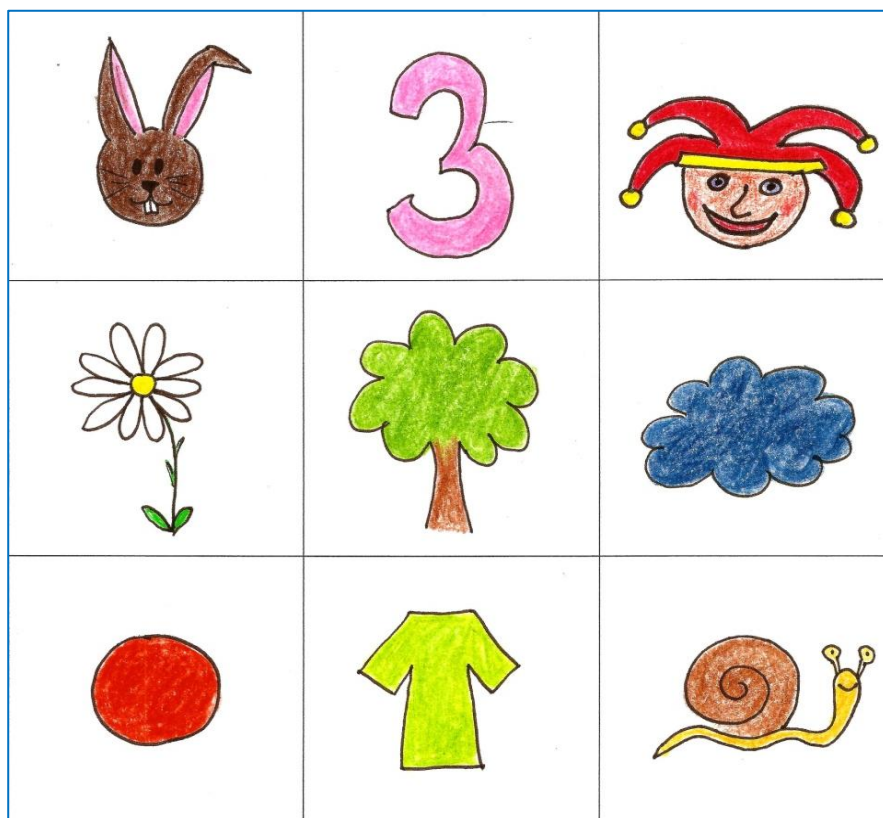
Příloha 21 – Zrakové vnímání, Vyhledej písmenka svého jména



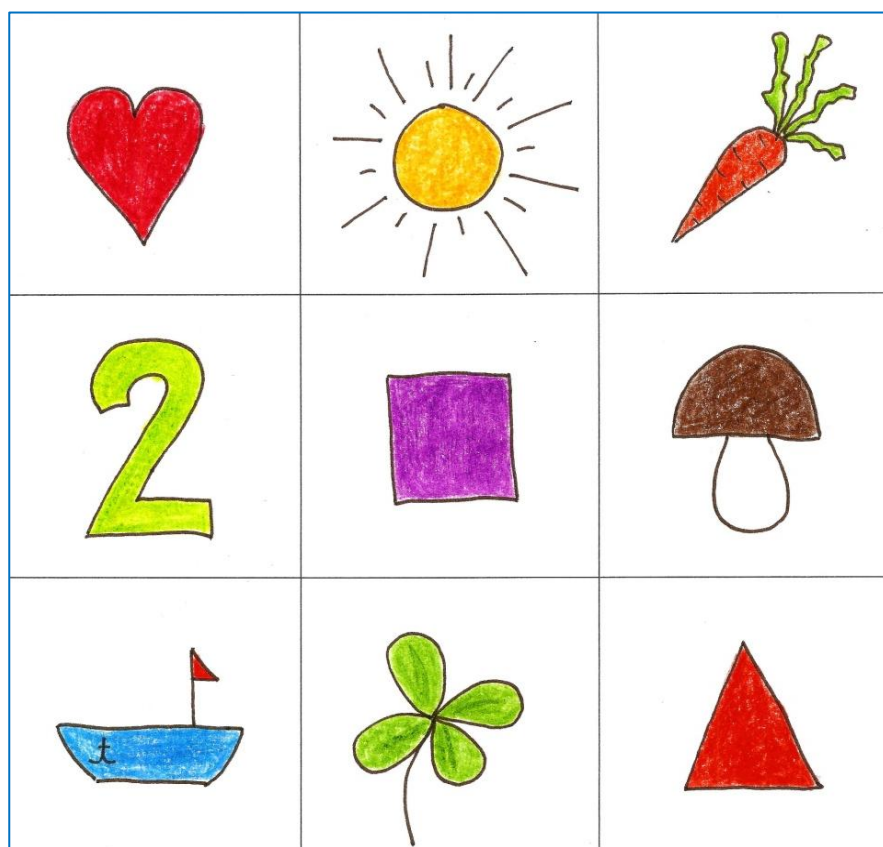
Příloha 22 – Zrakové vnímání, Vyhledej písmenka svého jména

R Ř	S Š	T
U	V	W
X	Y	Z Ž

Příloha 23 – Zrakové vnímání, Zapamatuj si co nejvíce obrázků



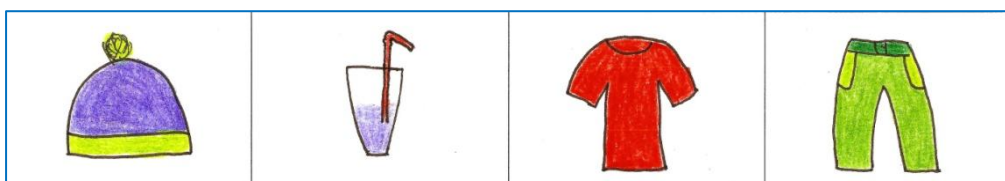
Příloha 24 – Zrakové vnímání, Zapamatuj si co nejvíce obrázků



Příloha 25 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří



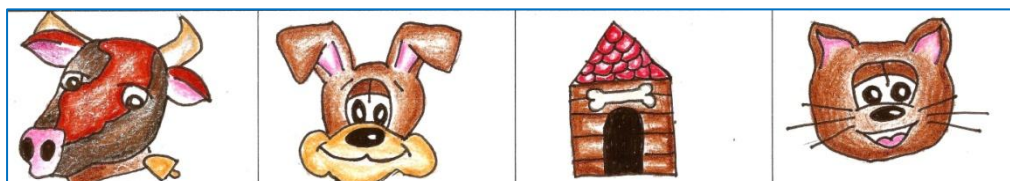
Příloha 26 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří



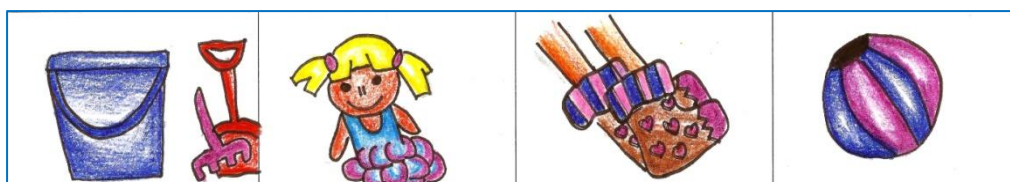
Příloha 27 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří



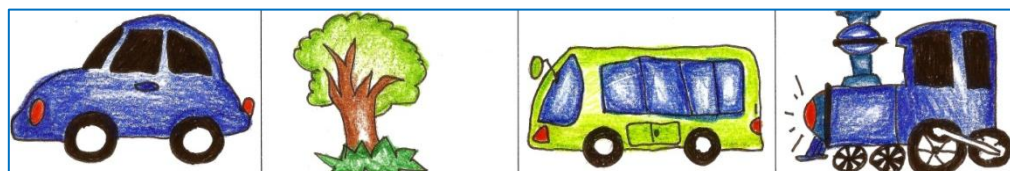
Příloha 28 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří



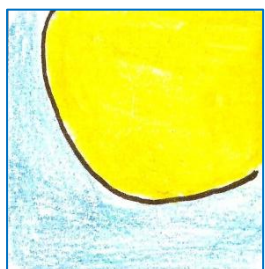
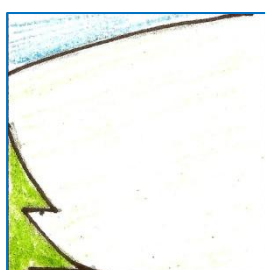
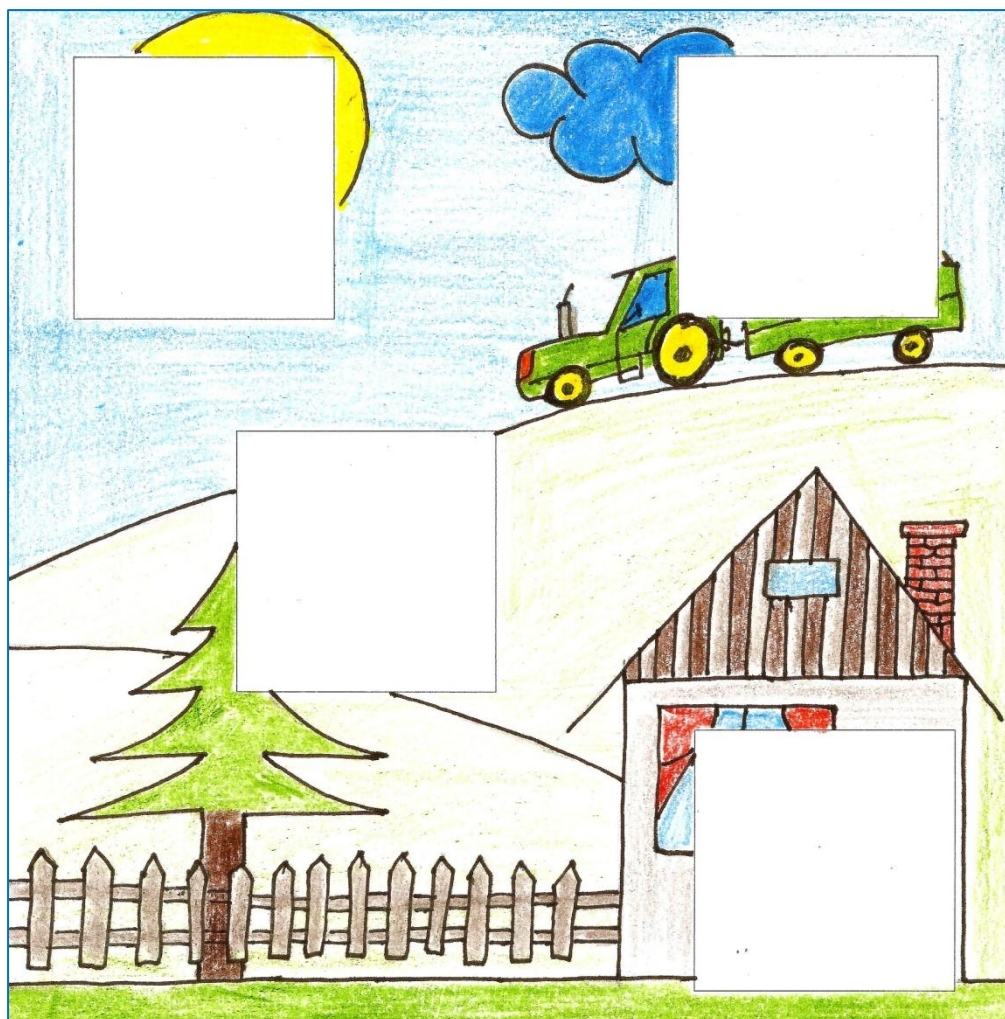
Příloha 29 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří



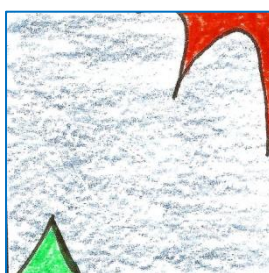
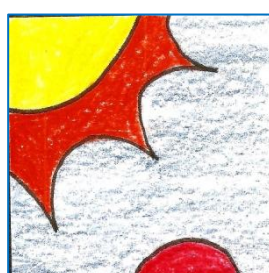
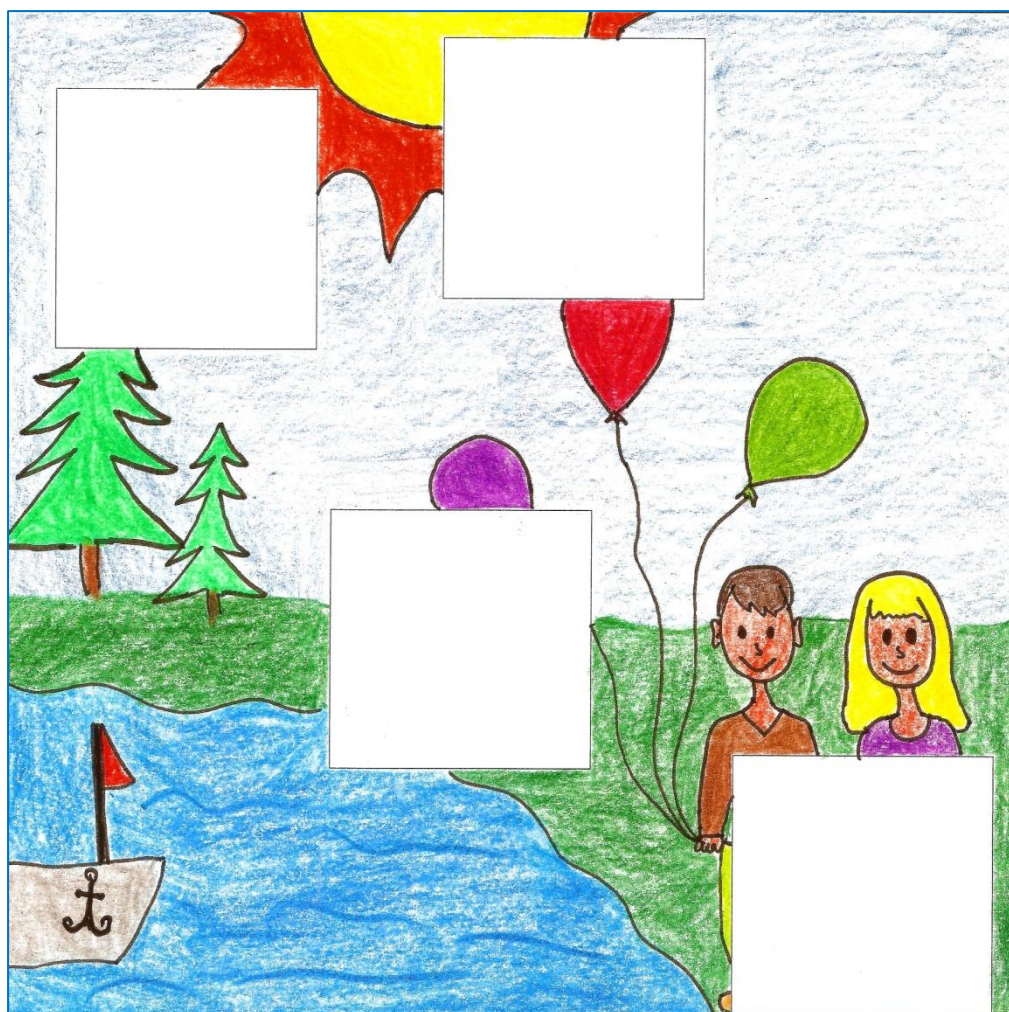
Příloha 30 – Zrakové vnímání, Který obrázek do řady nepatří



Příloha 31 – Zrakové vnímání, Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku



Příloha 32 – Zrakové vnímání, Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku



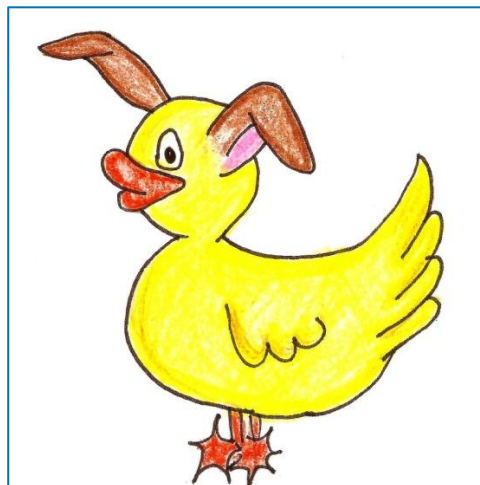
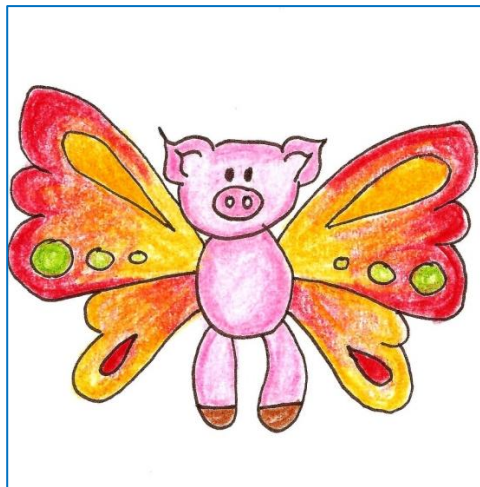
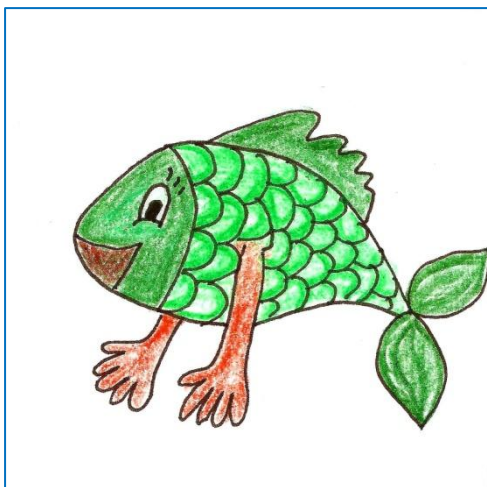
Příloha 33 – Zrakové vnímání, Najdi všechny nesmysly, které jsou na obrázku



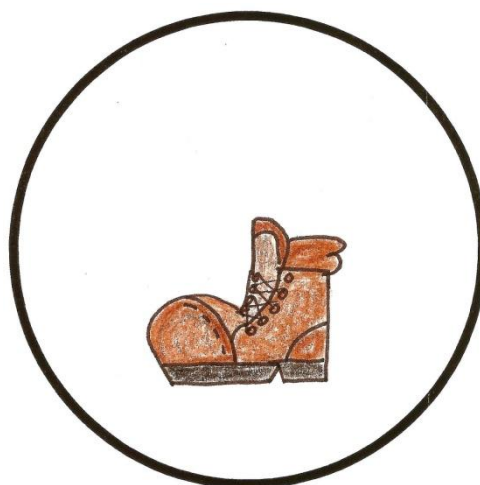
Příloha 34 – Zrakové vnímání, Proč jsou zvířátka popletená



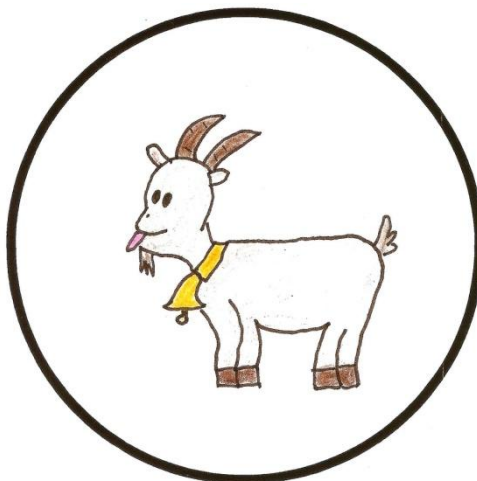
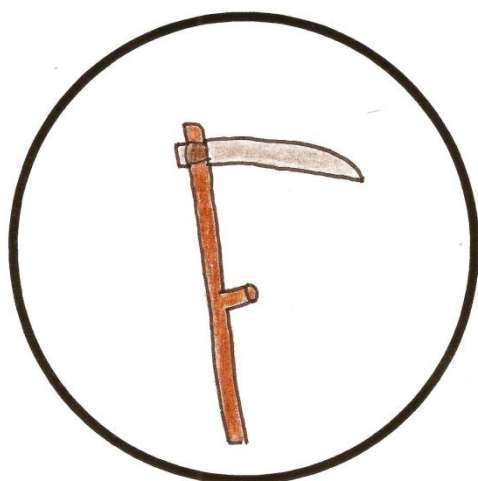
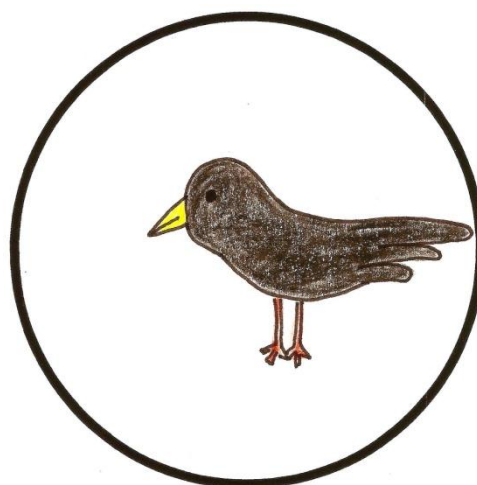
Příloha 35 – Zrakové vnímání, Proč jsou zvířátka popletená



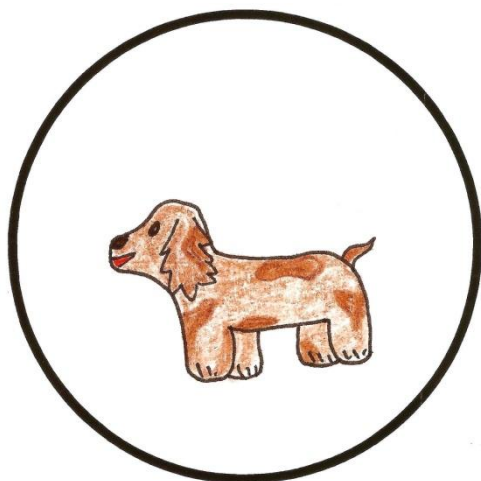
Příloha 36 – Sluchové vnímání, Poznej, v čem se slova liší



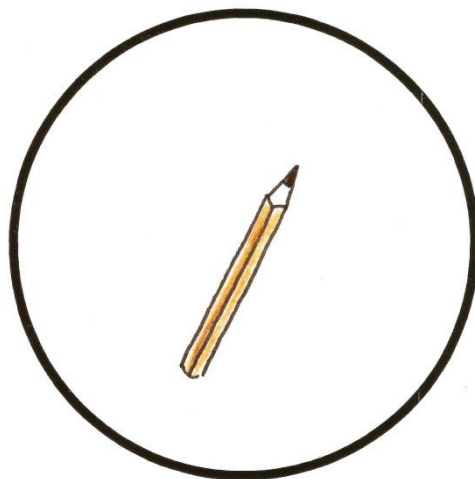
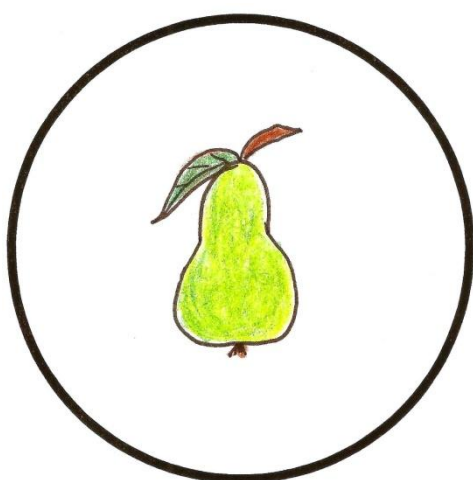
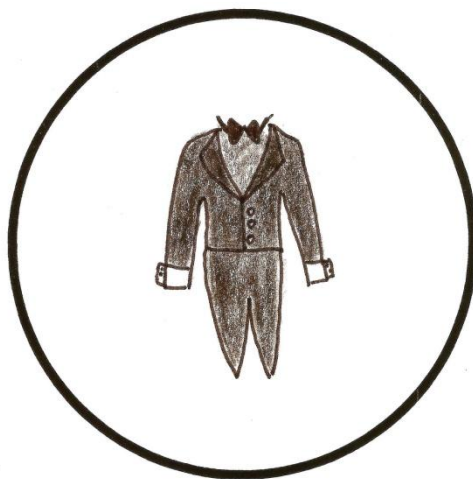
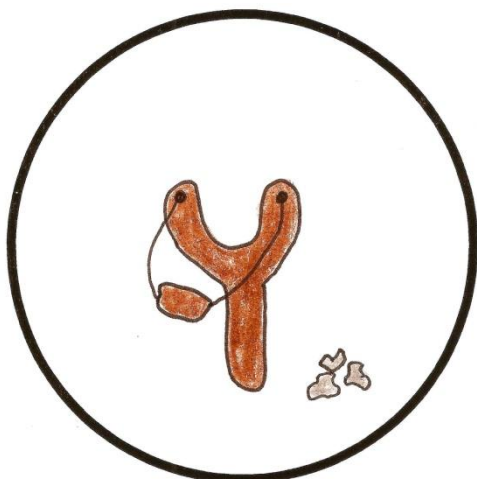
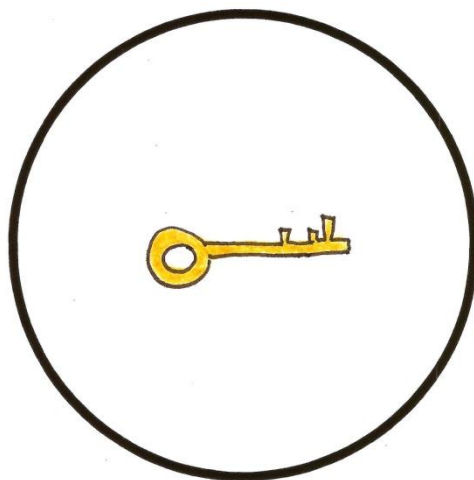
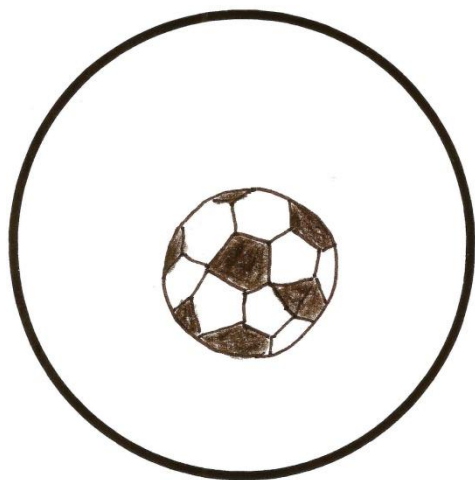
Příloha 37 – Sluchové vnímání, Poznej, v čem se slova liší



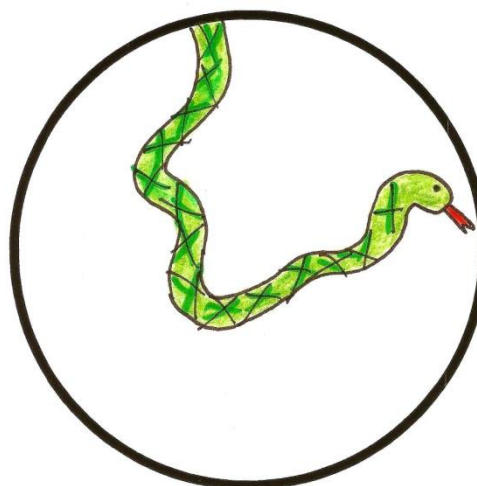
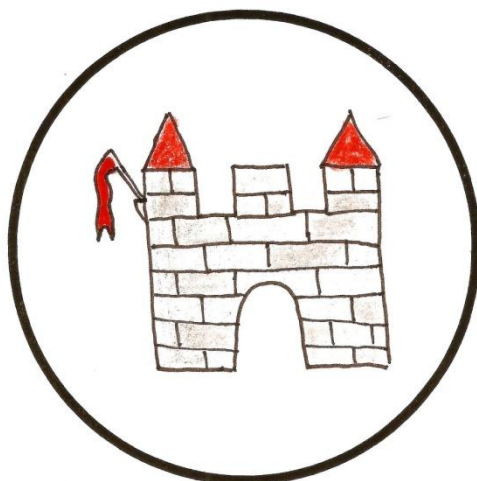
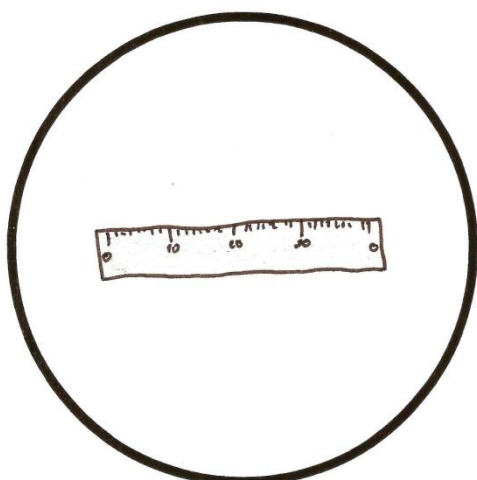
Příloha 38 – Sluchové vnímání, Spoj správně rýmující slova



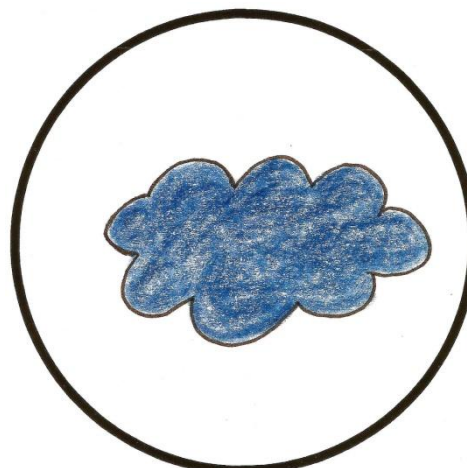
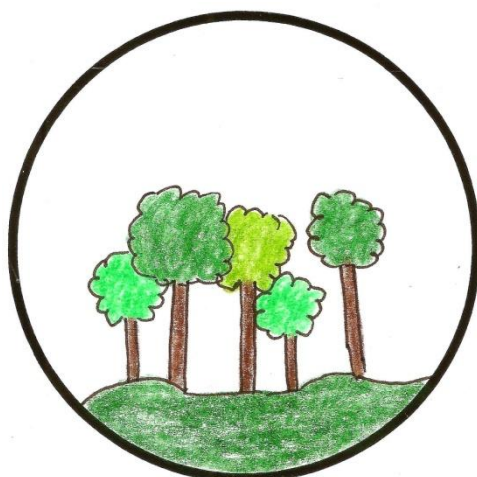
Příloha 39 – Sluchové vnímání, Spoj správně rýmující slova



Příloha 40 – Sluchové vnímání, Spoj správně rýmující slova



Příloha 41 – Sluchové vnímání, Doplň rýmy do krátkých říkanek



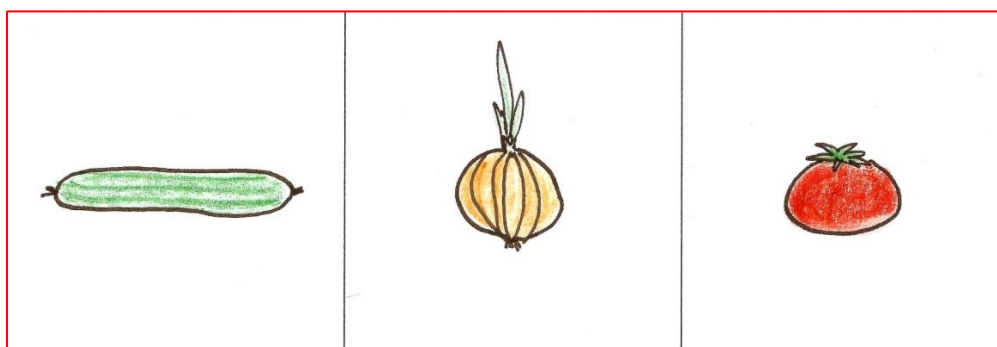
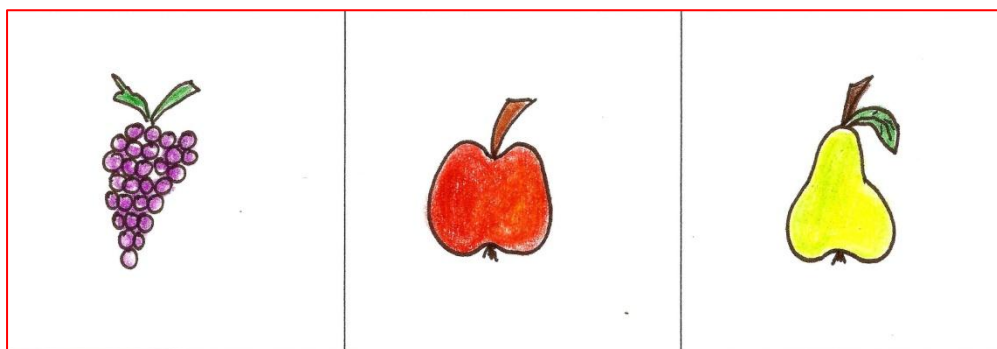
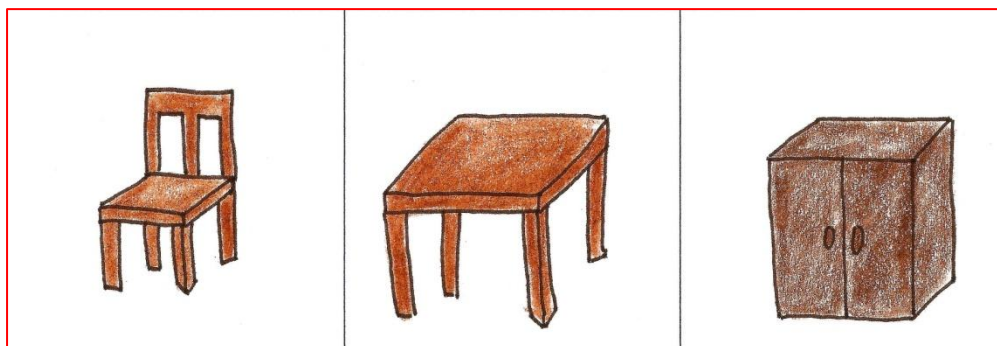
Příloha 42 – Sluchové vnímání, Doplně rýmy do krátkých říkanek



Příloha 43 – Řeč a slovní zásoba, Popiš obrázek



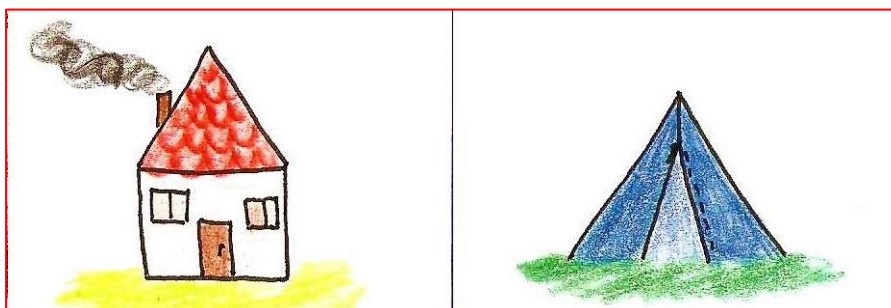
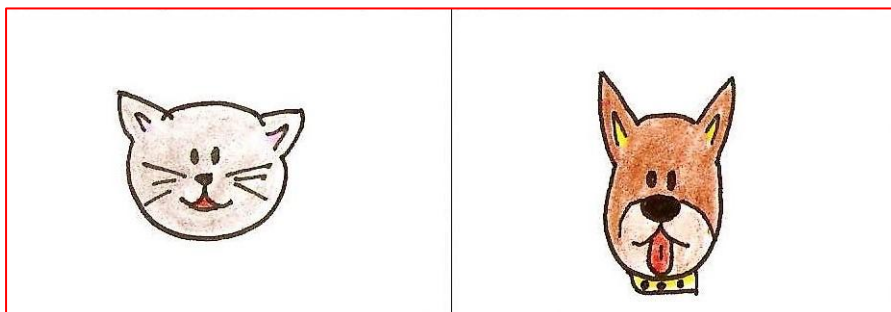
Příloha 44 – Řeč a slovní zásoba, Řekni nadřazené slovo



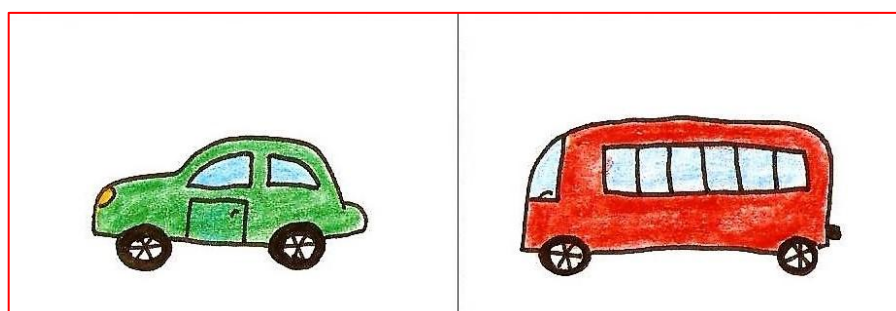
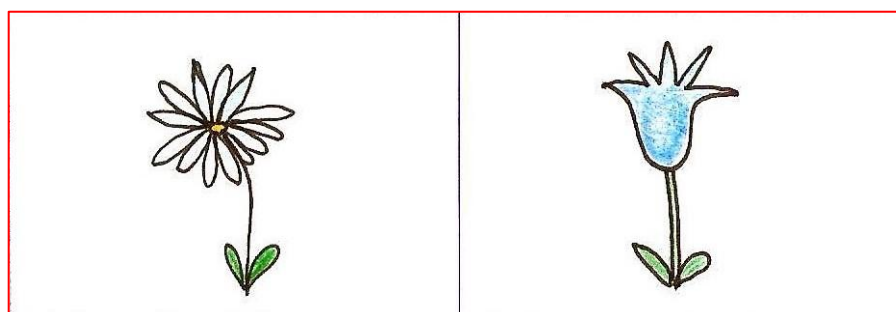
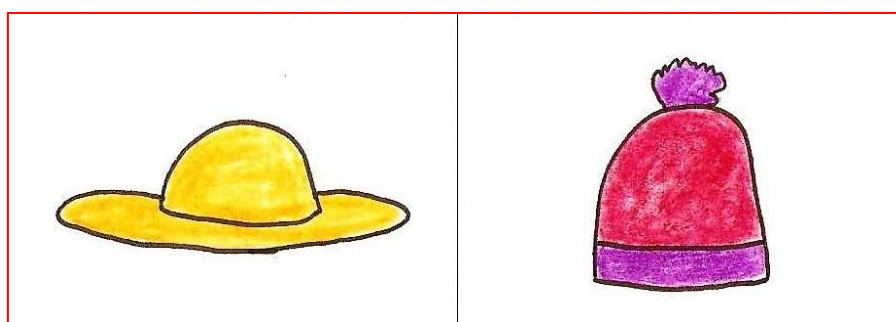
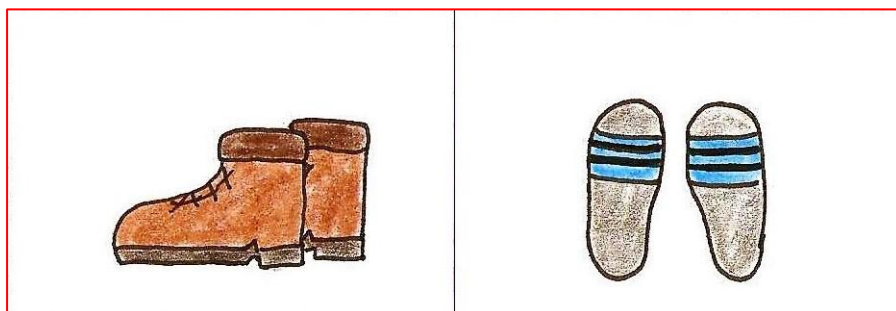
Příloha 45 – Řeč a slovní zásoba, Řekni nadřazené slovo



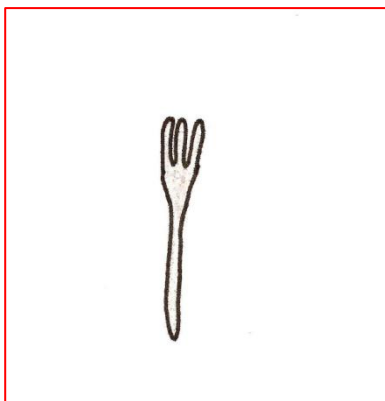
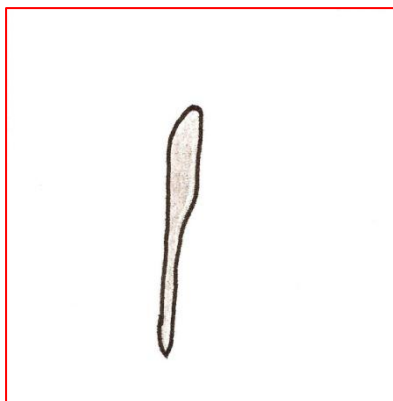
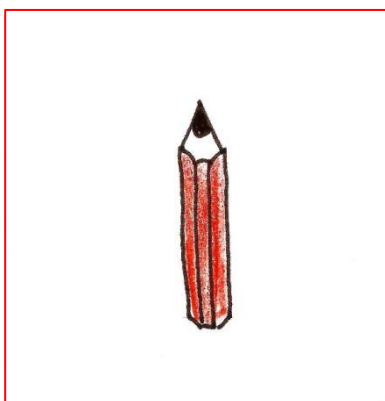
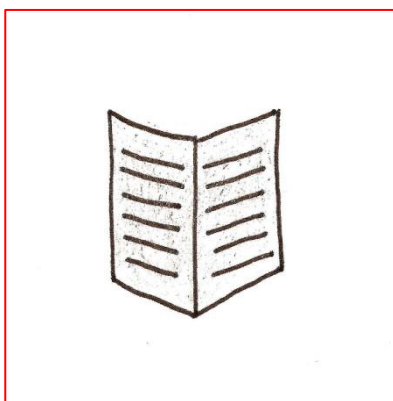
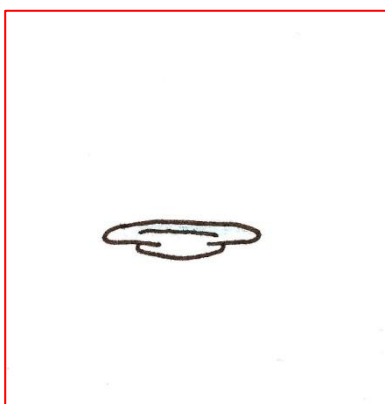
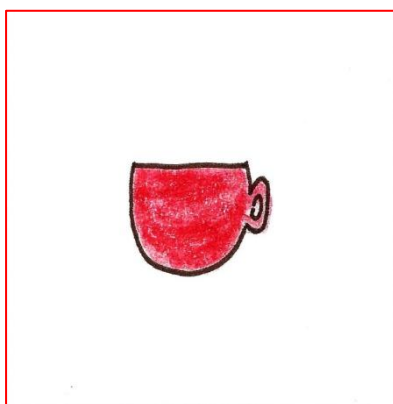
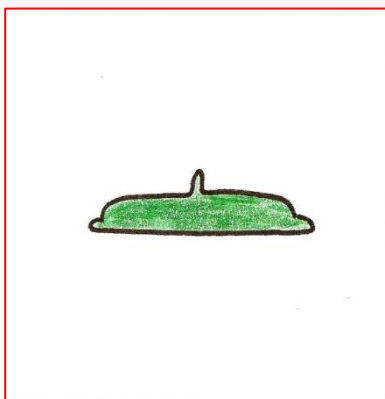
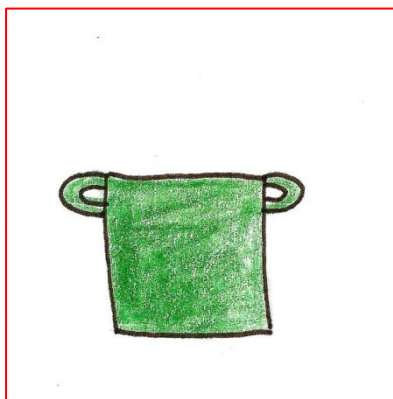
Příloha 46 – Řeč a slovní zásoba, Co mají společného?



Příloha 47 – Řeč a slovní zásoba, Co mají společného?



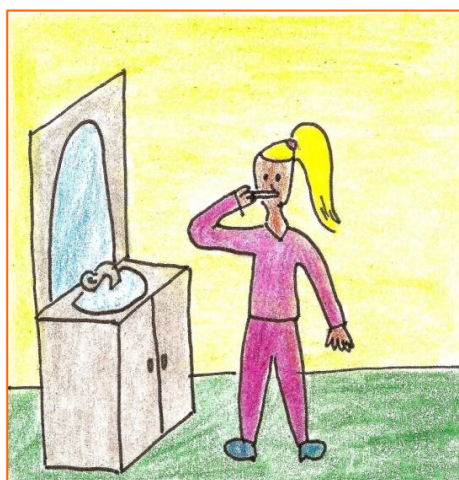
Příloha 48 – Řeč a slovní zásoba, Spoj obrázky, které k sobě patří



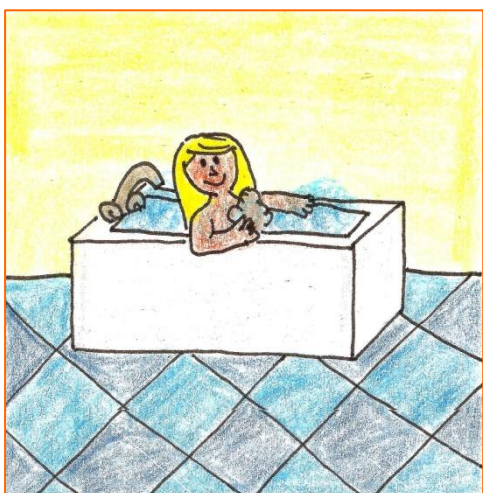
Příloha 49 – Řeč a slovní zásoba, Vyber obrázek, který nepatří do řady



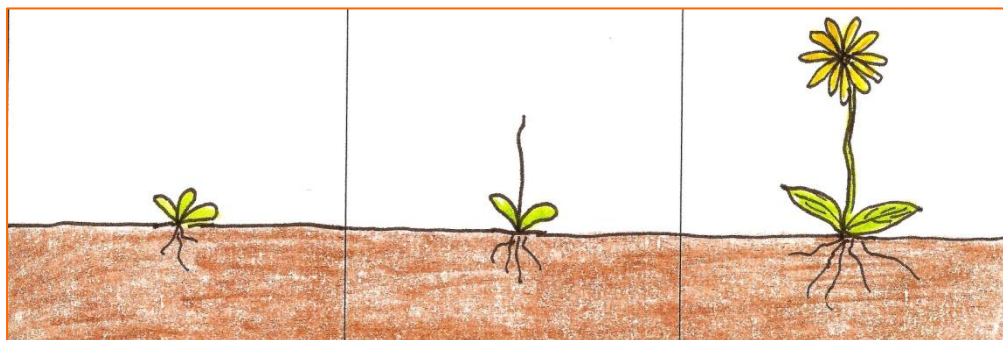
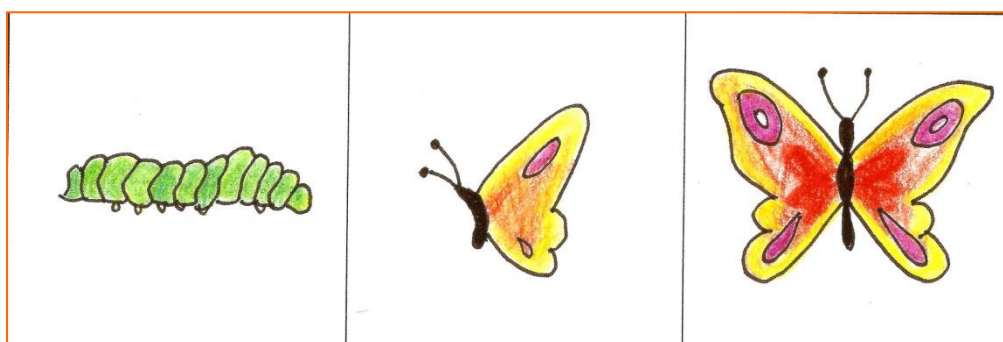
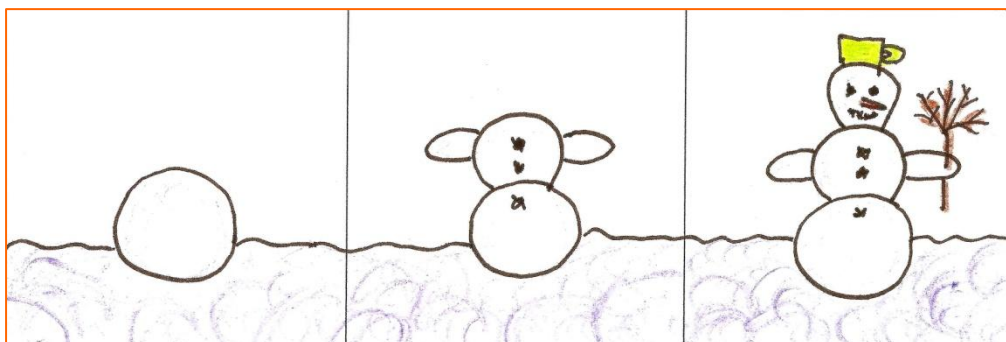
Příloha 50 – Vnímání prostoru a času, Denní schéma



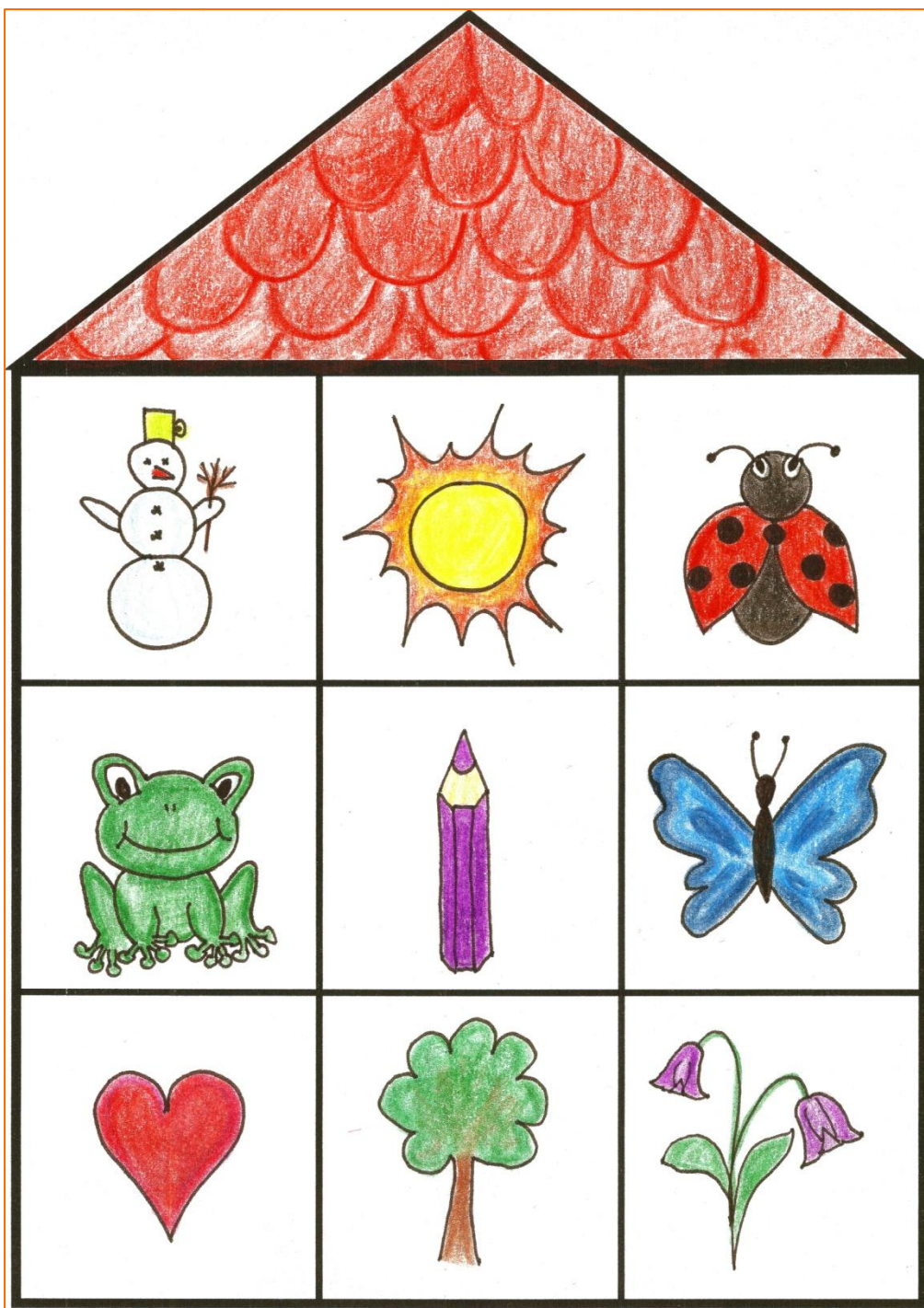
Příloha 51 – Vnímání prostoru a času, Denní schéma



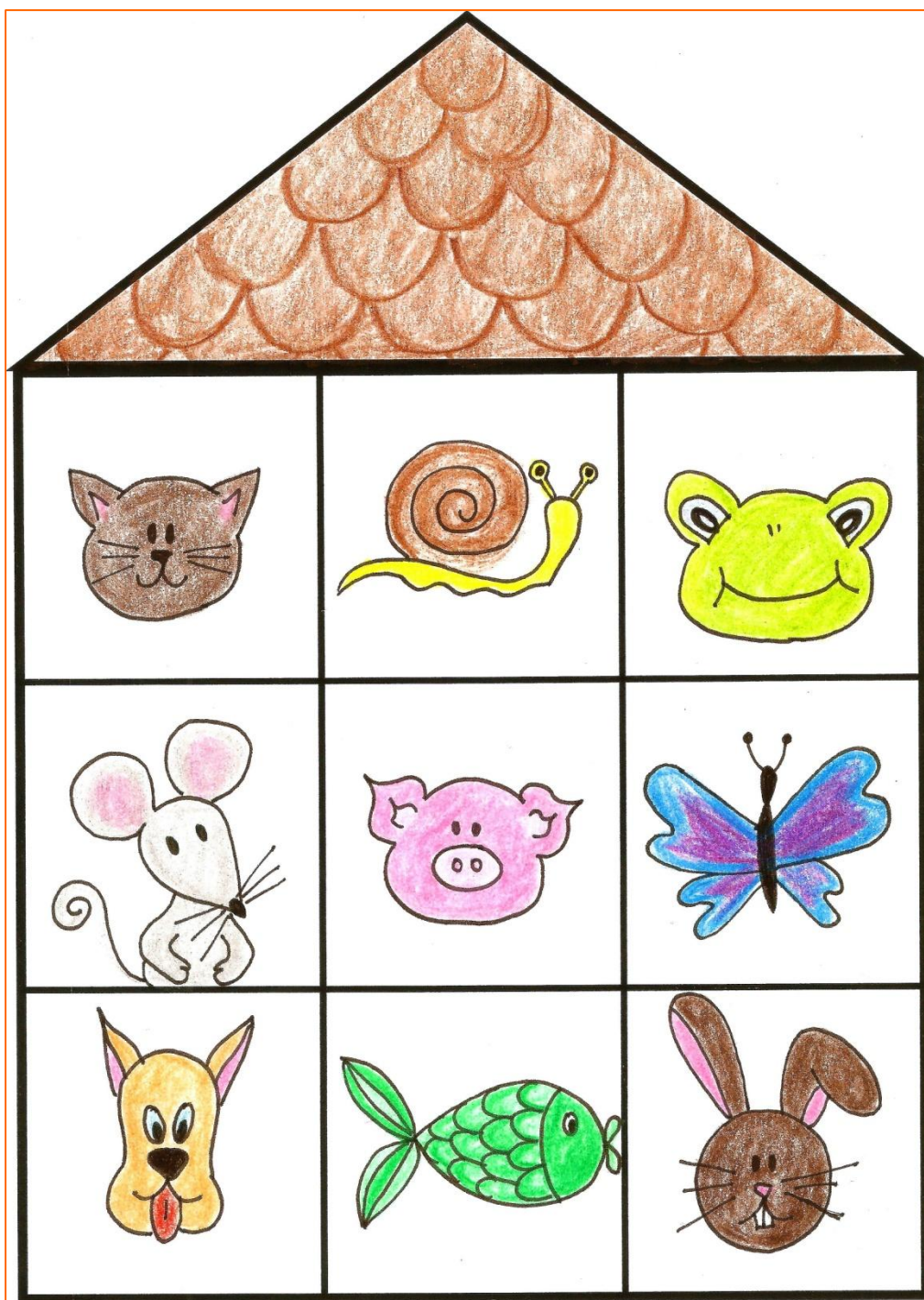
Příloha 52 – Vnímání prostoru a času, Seřad' postupně trojici obrázků



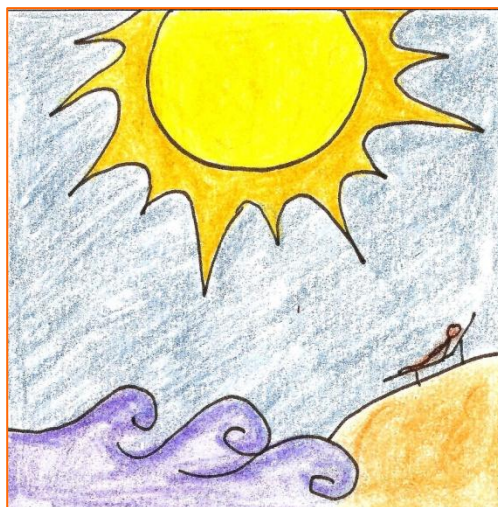
Příloha 53 – Vnímání prostoru a času, Orientace v mikroprostoru



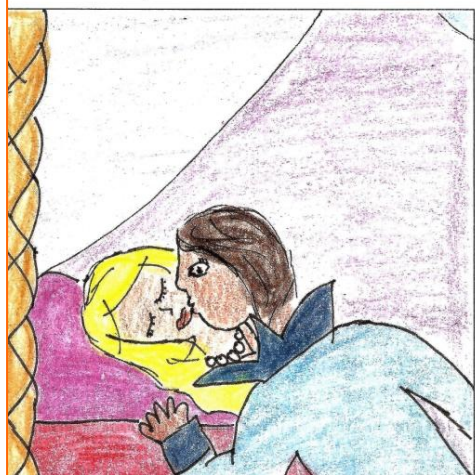
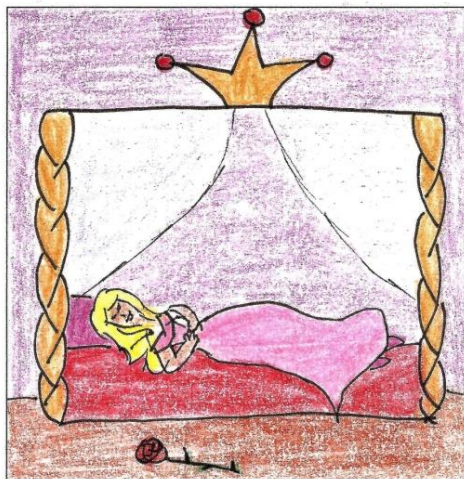
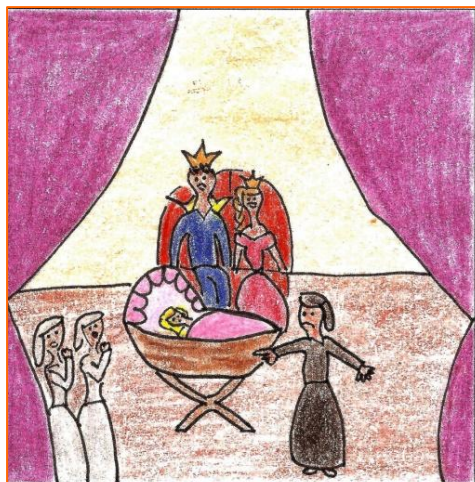
Příloha 54 – Vnímání prostoru a času, Orientace v mikroprostoru



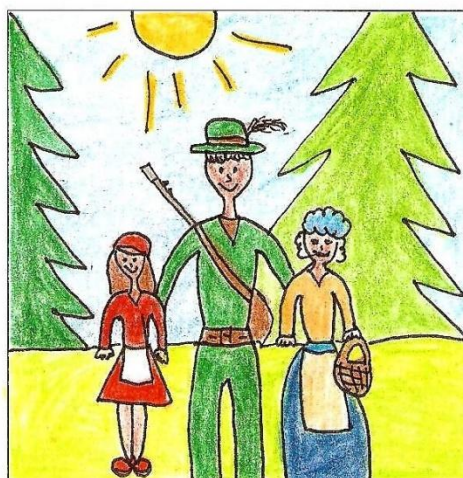
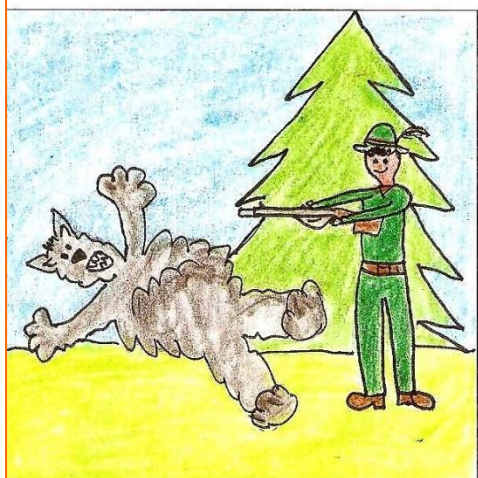
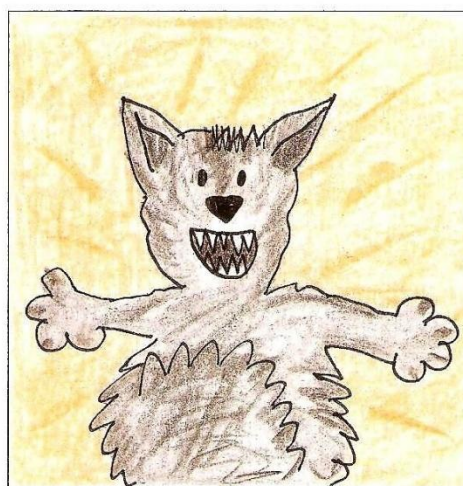
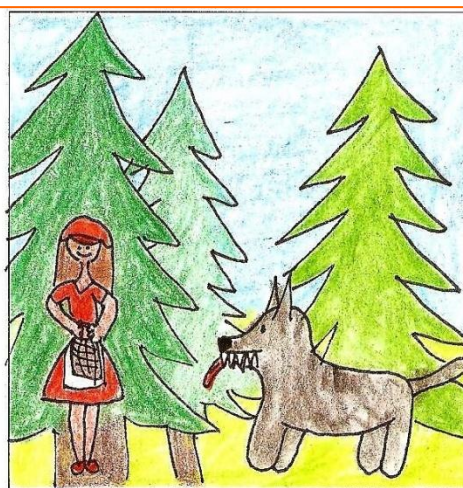
Příloha 55 – Vnímání prostoru a času, Orientace v ročních obdobích



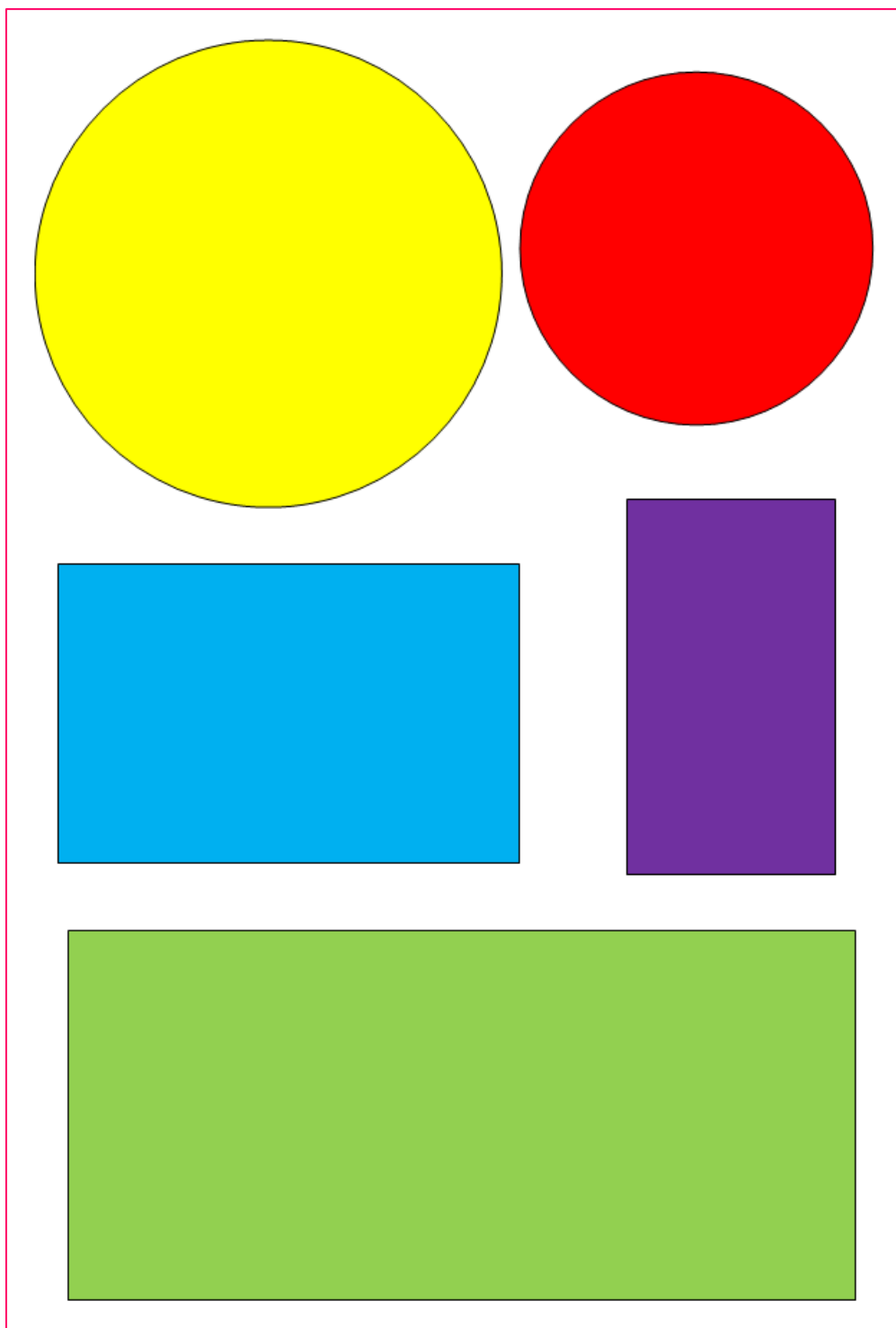
Příloha 56 – Vnímání prostoru a času, Popiš děj pohádky podle obrázkové předlohy, Šípková Růženka



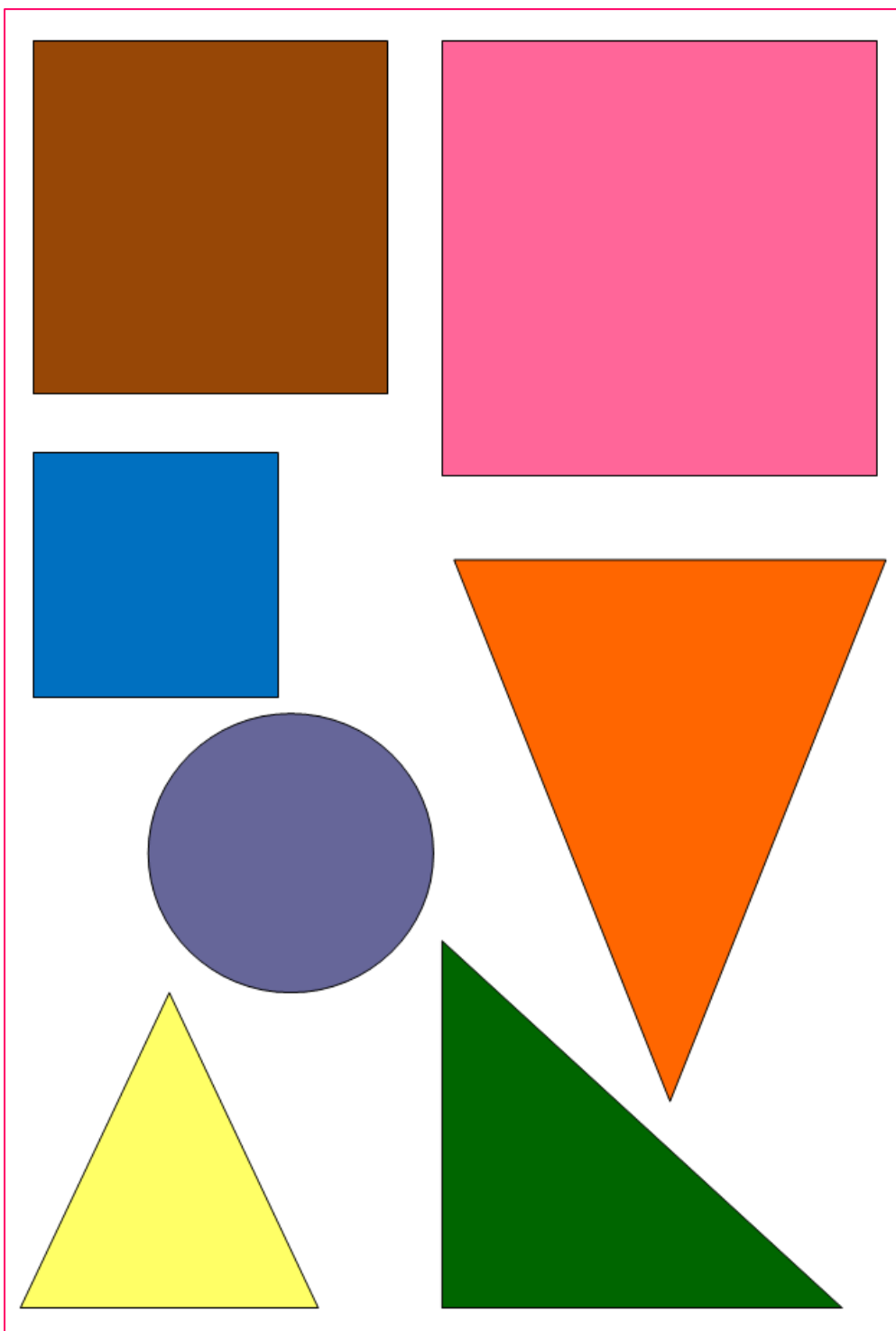
Příloha 57 – Vnímání prostoru a času, Popiš děj pohádky podle obrázkové předlohy, Červená Karkulka



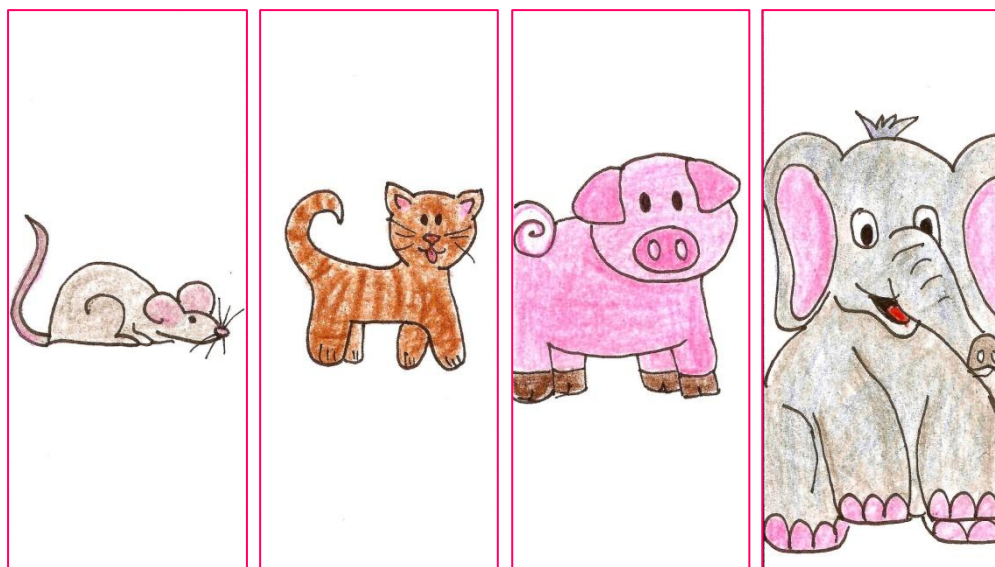
Příloha 58 – Základní matematické představy, Třídění podle kritérií



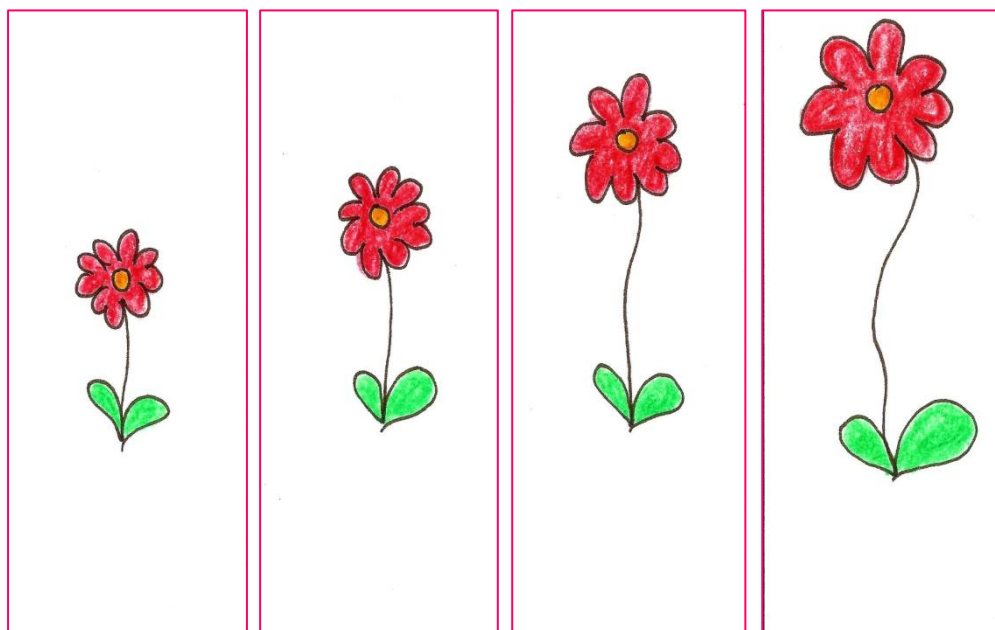
Příloha 59 – Základní matematické představy, Třídění podle kritérií



Příloha 60 – Základní matematické představy, Seřad' zvířátka podle velikosti



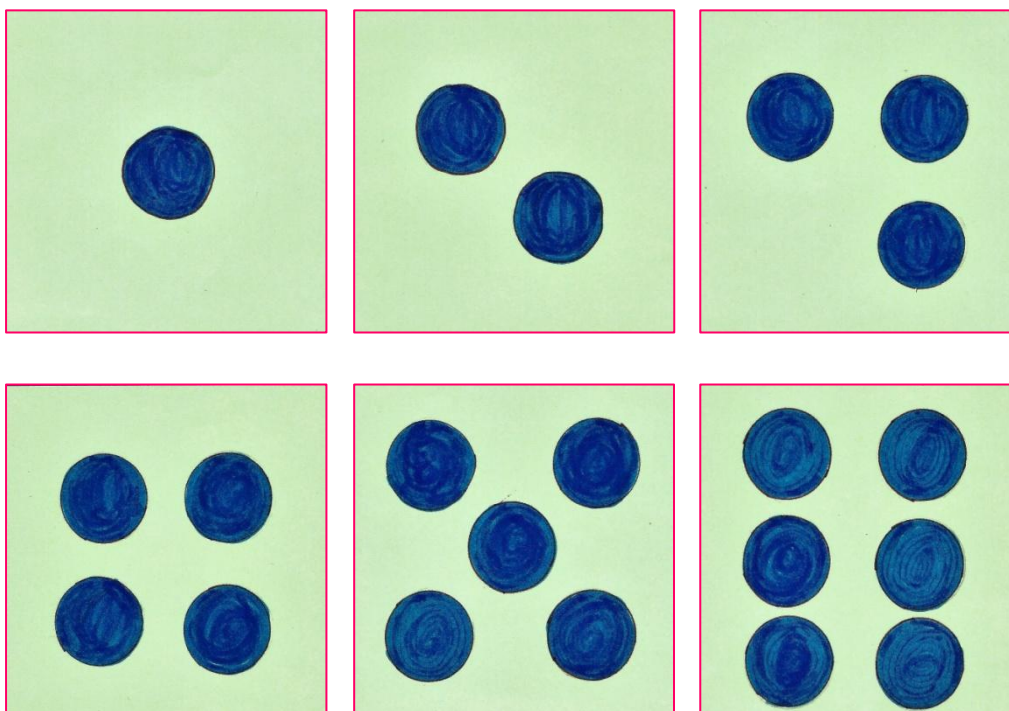
Příloha 61 – Základní matematické představy, Seřad' květiny podle velikosti



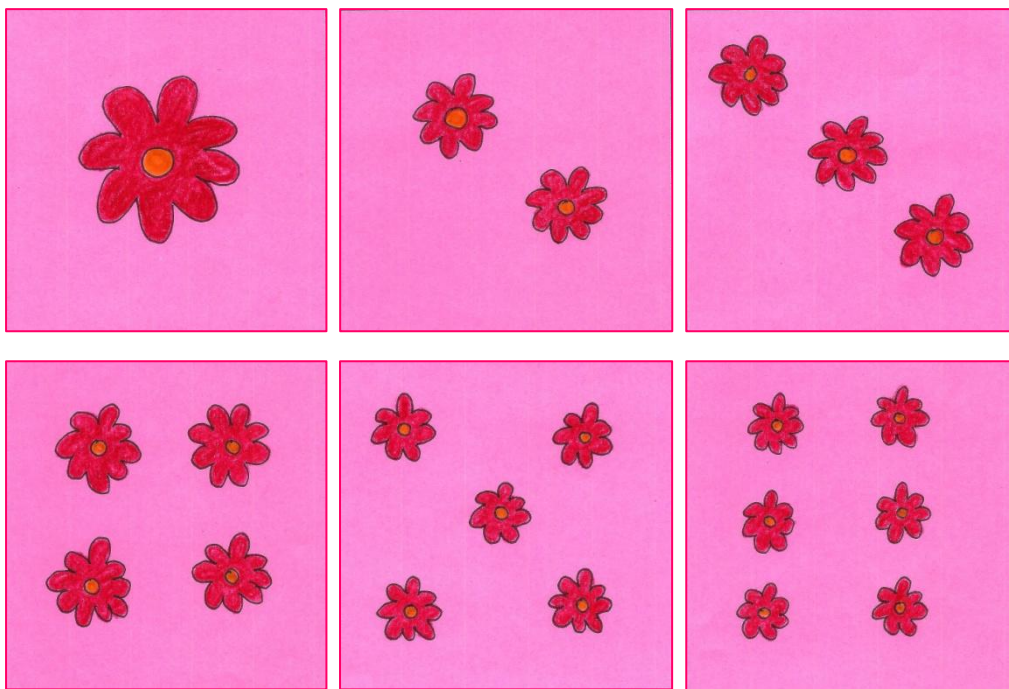
Příloha 62 – Základní matematické představy, Seřad' ženu podle jejího stáří




Příloha 63 – Základní matematické představy, Porovnej karty









Příloha 64 – Základní matematické představy, Porovnej karty







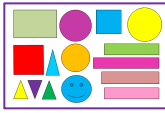
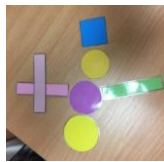
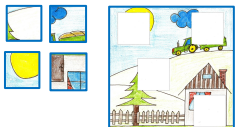
Příloha 65 – Testování v MŠ, chlapec A, 1 strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK	A, chlapec		VĚK	5
OBLAST	GRAFOMOTORIKA			
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec zdařile obtáhl obrázek i s jeho detaily. 
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Činnost byla pro chlapce obtížná, ale nakonec jí zvládl poměrně dobře. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
OBLAST	HRUBÁ MOTORIKA			
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá	★	Poznámky
		Nezvládá		
OBLAST	JEMNÁ MOTORIKA			
4.	Hra veselé šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec ztvárnil pěkného barevného sněhuláka. 
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST	ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ			
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá	★	Poznámky







Příloha 66 – Testování v MŠ, chlapec A, 2 strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a včem jsou zvířátka popletená 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Doplní rýmy do krátkých říkanek 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá		Poznámky Chlapce jsem musela v mnoha případech na odpověď navést.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec dokáže sám bez pomoci obrázků jmenovat jednotlivá roční období. Je schopný obrázky seřadit postupně.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá	★	Poznámky Předškolák zná polohové pojmy a dokáže je zdařile užívat.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřaď zvířátka podle velikosti 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		








Příloha 67 – Testování v MŠ, chlapec B, 1 strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK	B, chlapec	VĚK	6	
OBLAST	GRAFOMOTORIKA			
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Chlapec pěkně obtáhl hlavní tvar, ale detaily úplně vynechal. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Chlapec se zmínil, že je tato aktivita těžká, ale přesto zvládl do druhé poloviny domu zakreslit i některé detaily. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
OBLAST	HRUBÁ MOTORIKA			
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá	★	Poznámky
		Nezvládá		
OBLAST	JEMNÁ MOTORIKA			
4.	Hra veselý šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec se z geometrických tvarů pokusil vytvořit sněhuláka s klacíkem v ruce. 
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST	ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ			
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá	★	Poznámky







Příloha 68 – Testování v MŠ, chlapec B, 2 strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a všem jsou zvířátka popletená 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Doplň rýmy do krátkých říkanek 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá		Poznámky Chlapec si byl jistý ve dvou řadách, ale v ostatních případech jsem mu musela napovědět.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá		Poznámky Předškolák si byl jistý, že je zima před podzimem. Až nápovědou že nejprve opadává listí a poté sněží, se opravil.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá		Poznámky Chlapec na otázky odpovídal: Např. šnek je v prvním patře. Zpočátku měl obtíže s pojmy vlevo od a vpravo od, ale po chvilce zkoušení již odpovídal správně.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřaď zvířátka podle velikosti 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		







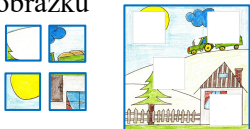
Příloha 69 – Testování v MŠ, dívka C, 1 strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK	C, dívka		VĚK	5
OBLAST	GRAFOMOTORIKA			
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá	★	Poznámky Dívka zvládla skvěle obtáhnout obrázek i se všemi detaily. 
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá	★	Poznámky Dívka se snažila dokreslit obrázek co nejpřesněji, což se jí podařilo. 
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá		
OBLAST	HRUBÁ MOTORIKA			
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá	★	Poznámky Dívka hračku chytla, ale poté jí vypadla z rukou na zem.
		Nezvládá		
OBLAST	JEMNÁ MOTORIKA			
4.	Hra veselý šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá	★	Poznámky Dívka si s delším obdélníkem poradila a schovala ho pod prostřední kuličku, tím vytvořila sněhulákovi ruce. 
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST	ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ			
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		







Příloha 70 – Testování v MŠ, dívka C, 2 strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a včem jsou zvířátka popletená 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Doplň rýmy do krátkých říkanek 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá		Poznámky Pro dívku byla tato činnost opravdu obtížná a musela jsem jí hodně napovídat.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá		Poznámky Dívka si myslela, že je léto před jarem. Pomocí otázek jsem jí k opravě navedla.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřad' zvířátka podle velikosti 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		






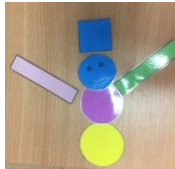

Příloha 71 – Testování v MŠ, chlapec D, 1 strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK	D, chlapec	VĚK	5	
OBLAST	GRAFOMOTORIKA			
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky I přesto, že chlapec neobtáhl celý obrázek, tak se mu úkol poměrně podařil. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec si s druhou polovinou domu skvěle poradil. 
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá		
OBLAST	HRUBÁ MOTORIKA			
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá	★	Poznámky
		Nezvládá		
OBLAST	JEMNÁ MOTORIKA			
4.	Hra veselý šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá	★	Poznámky Z geometrických tvarů poskládal pěkného, barevného panáka. 
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST	ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ			
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		


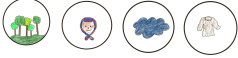




Příloha 72 – Testování v MŠ, chlapec D, 2 strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a včem jsou zvířátka popletená 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Doplní rýmy do krátkých říkanek 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá		Poznámky Chlapec jsem musela navést na správnou odpověď.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec se výborně orientuje v polohových pojmech a vhodně je využívá.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřaď zvířátka podle velikosti 	Zvládá	★	Poznámky Zvířátka oproti ostatním dětem seřadil postupně zprava doleva od největšího po nejmenší. Většina dětí je seřadila klasicky zleva doprava.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		

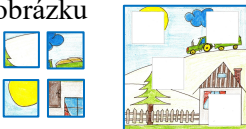
Příloha 73 – Testování v MŠ, dívka E, 1 strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK	E, dívka	VĚK	6	
OBLAST	GRAFOMOTORIKA			
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Dívce se podařilo velice pěkně obkreslit dolní polovinu obrázku, ale měla problémy s obtahováním koleček. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Dívka nedokázala odhadnout, že chybí polovina domečku, přesto se obrázek pokusila dokreslit. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
OBLAST	HRUBÁ MOTORIKA			
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá	★	Poznámky
		Nezvládá		
OBLAST	JEMNÁ MOTORIKA			
4.	Hra veselý šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá	★	Poznámky Dívka poskládala sněhuláka a jako jedna z mála použila čtverec místo hrnce na hlavu. 
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST	ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ			
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		


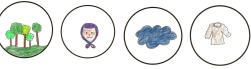




Příloha 74 – Testování v MŠ, dívka E, 2 strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a včem jsou zvířátka popletená 	Zvládá	★	Poznámky Dívku zvířátka pobavila a s odpovědí si věděla ihned rady.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Doplň rýmy do krátkých říkanek 	Zvládá	★	Poznámky Slova z obrázků říkala ve správném tvaru, a proto říkanky zněly správně jako rýmy, např. domku-stromků.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá	★	Poznámky Dívce šlo určování špatně zařazeného obrázku velice dobře. Skvěle odůvodňovala, proč právě zmíněný obrázek do řady nepatří.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá	★	Poznámky K obrázkům říkala sama, bez vyzvání, typické znaky daného ročního období.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřaď zvířátka podle velikosti 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		





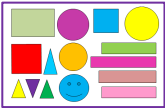

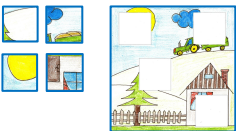
Příloha 75 – Testování v MŠ, dívka F, 1 strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK	F, dívka	VĚK	5	
OBLAST	GRAFOMOTORIKA			
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Dívka pěkně obkreslila hlavu houby, ale zbytek úplně vynechala. Obrázek je podle ní takto obkreslený celý. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Dívka si nevěděla s obrázkem rady, začínala být nejistá, a proto jsme raději přešli k dalšímu úkolu. 
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá	★	
OBLAST	HRUBÁ MOTORIKA			
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá	★	Poznámky
		Nezvládá		
OBLAST	JEMNÁ MOTORIKA			
4.	Hra veselý šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá	★	Poznámky Z geometrických tvarů poskládala obrázek sněhuláka, u kterého udělala spodní kouli nejmenší, ale podmínkou byl legrační sněhulák, a proto uvádím úkol jako zvládnutý. 
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST	ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ			
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá	★	Poznámky Přikládání části obrázků měla v mžiku hotové.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		


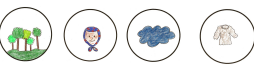




Příloha 76 – Testování v MŠ, dívka F, 2 strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a včem jsou zvířátka popletená 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Doplní rýmy do krátkých říkanek 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá		Poznámky Dívka ukazovala na více obrázků, které do řady nepatří a snažila se hledat důvody, proč by tam neměly být. Když jsem jí řekla, že do řady nepatří pouze jeden, nebyla si odpovědí jista.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřad' zvířátka podle velikosti 	Zvládá		Poznámky Dívka označila kočku jako větší zvíře než prase. Nejprve tvrdila, že to tak opravdu je, pak se ale nad mojí radou zamyslela a zvířátka přehodila.
		Zvládá s dopomocí	★	
		Nezvládá		

Příloha 77 – Testování v MŠ, chlapec G, 1 strana

TESTOVÁNÍ POMŮCEK A ČINNOSTÍ				
PŘEDŠKOLÁK	G, chlapec	VĚK	6	
OBLAST	GRAFOMOTORIKA			
1.	Obtahování jednoduchého obrázku 	Zvládá		Poznámky Chlapec obkreslil pouze základní tvar houby a úplně vynechal detaily. 
		Zvládá s výhradou	★	
		Nezvládá		
2.	Dokreslení jednoduchého obrázku 	Zvládá	★	Poznámky Dokreslení obrázku šlo chlapci výborně. Podařili se mu pěkné rovné čáry. 
		Zvládá s výhradou		
		Nezvládá		
OBLAST	HRUBÁ MOTORIKA			
3.	Chyt' míček, plyšovou hračku	Zvládá	★	Poznámky
		Nezvládá		
OBLAST	JEMNÁ MOTORIKA			
4.	Hra veselý šašek, Legrační sněhulák 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec poskládal z geometrických tvarů sněhuláka. 
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST	ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ			
5.	Přilož správně části obrázku do hlavního obrázku 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		

Příloha 78 – Testování v MŠ, chlapec G, 2 strana

6.	Najdi nesmysly, řekni proč a včem jsou zvířátka popletená 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ		
7.	Doplně rýmy do krátkých říkanek 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSoba		
8.	Vyber obrázek, který nepatří do řady 	Zvládá	★	Poznámky Chlapec ve většině řad zvolil správnou odpověď.
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		VNÍMÁNÍ PROSTORU A ČASU		
9.	Orientace v ročních obdobích 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
10.	Orientace v mikrosprostoru 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		
OBLAST		ZÁKLADNÍ MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY		
11.	Seřaď zvířátka podle velikosti 	Zvládá	★	Poznámky
		Zvládá s dopomocí		
		Nezvládá		